

ADALET

Qurucusu:
Adil Minbaşiyev

Gündəlik hüquq qəzeti

Qəzet 1990-cı ilin
iyulundan çıxır

№ 143 (5803) 24 oktyabr 2020-ci il

Qiyməti 30 qəpik

Qarabağda heç bir referendum olmayacaq

«Dağlıq Qarabağda heç bir referendum olmayacaq. Biz bununla heç vaxt razılaşmayacağıq. Biz danışıqlar zamanı buna razılıq vermədik və indi ərazinin böyük bir hissəsini geri aldığımız bir vaxtda bundan söhbət gedə bilməz. Öz müqəddəratını təyin etməyə gəldikdə, ermənilər artıq öz müqəddəratlarını təyin ediblər. Onların müstəqil Ermənistan dövləti var».

Adalet.az xəbər verir ki, Prezident İlham Əliyev bu fikirləri Yaponiyanın «Nikkei» qəzetinə müsahibəsində ikinci atəşkəsin uğursuz olmasının səbəblərindən danışarkən bildirib.

(Ardı 2-ci səhifədə)

Milli Qəhrəman Şükür Həmidovun adı Qubadlıda əbədiləşdiriləcək

Milli Qəhrəman Şükür Həmidovun adı doğulduğu və azadlığı uğrunda həlak olduğu Qubadlı rayonunda əbədiləşdiriləcək.

Bunu Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Şükür Həmidovun atası Nəriman Həmidovla telefonla danışarkən deyib.

Dövlət başçısı qeyd edib ki, Şükür Həmidov hələ Aprel döyüşləri zamanı göstərdiyi şücaətə görə Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı adına layiq görülüb.

Xalid Kazımlıdan maraqlı status

Dostlar siyahımdakı hər kəsin tanıdığı bir dindar dostum var, bir də hamının tanıdığı ateist dostum. Ateist qardaş bu gün deyir ki, əhd eləmişəm, Şuşa alınsın, Yuxarı Gövhər ağa məscidində qanun-qaydayla namaz qılacağam. Dindar dostum da hələ müharibə başlayandan deyir ki, Şuşa alınsın, səninlə oturub araq içəcəm (heç vaxt içməyib).

Siz vətən torpağında gücə, Şuşadakı həşəmətə baxın, ateistə namaz qıldırır, möminə araq içirdir... Adamların adlarını soruşsanız, deməyəcəm. Vicdan məsələsidir...

Emin Piri

SAĞ QALAN VARMİ?!

Əsgər sinəsi axtarır isinməyə fevral şaxtasından üşüyən güllə. hər əsgər tabutu bir ağ gəlinliklə köçər... əsgər deyil, sevən qızın arzularını götürüb gedər hər atılan güllə. soba yanında gecə yarısı bir qız məktub yazır səngərə. anasının yarıyuxulu "qızım yatmamısan?" sualına diksinib "üşüyürəm, ana odun atıram sobaya"... Daha gecələri oyaq qalmaqda soba yanında məktub yazmağa, yalandan üşüməyə sobaya odun atmağa ehtiyac yoxdu... tağım komandirinin səngərdən qıvrıla-qıvrıla boğuq səsi gəlir: kimsə sağdı?!

DİN əhaliyə müraciət edib

Daxili İşlər Nazirliyi əhaliyə müraciət edib.

Adalet.az-ın məlumatına görə, müraciətdə bildirilir ki, Ermənistan terror siyasəti yürüdən dövlət olaraq ayrı-ayrı vaxtlarda ölkəmizin ərazisində 30-dan çox terror aktu təşkil edib: "Odur ki, gördüyünüz, rastlaşdığımız şübhəli əşyalara toxunmayın, bu barədə dərhal "102" Xidmətini və ya yaxınlıqda xidmət aparan polis əməkdaşlarını məlumatlandırın.

Düşmənin məkrli olduğunu unutmayın. Vahid məqsəd uğrunda günbəgün sıxlaşan cərgələrimizlə Qələbə gününü daha da yaxınlaşdırmaq. Qarabağ Azərbaycandır!"

Aqil ABBAS aqilabbas@rambler.ru

RƏŞAD MƏCİDİ AĞILLI ADAM BİLİRDİM!

Rəşaddan heç gözləməzdim. Hamıdan gözləsəm də Rəşaddan vabşə gözləməzdim. O boyda Yazıçılar İttifaqının katibi olasan! Şair, publisist, yazıçı kimi həm ölkədə, həm də xaricdə neçə-neçə kitabın müəllifi olasan! İsa bulağından su içsən! Bütün bunlardan əfzəl ağıdamlı olasan! Bir ağıdamlı kimi haqq-hesabı biləsən və belə bir status paylaşasan...

... Səfər Əbiyev Müdafiə Fonduna pul köçürüb, yoxsa yox? Bilən var?...

(Ardı 2-ci səhifədə)

İsrail Azərbaycana humanitar yardım göndərib

İsrail Azərbaycana humanitar yardım göndərib.

Bu barədə İsrailin Azərbaycandakı Səfirliyi özünün "Twitter" hesabında məlumat yayıb. Məlumatda bildirilib ki, İsraildən Azərbaycana göndərilən tibbi ləvazimatlar ölkədəki xəstəxanalara çatdırılıb. Humanitar yardım davam edir.

GÜNÜN LƏTİFƏSİ

Erməni məktəbində müəllim şagirdlərə:
- Uşaqlar, kim deyər, dünyada ən pis erməni kimdir?
Balaca Aram:
- Dartanyan.

Müəllim:
- Niyə Dartanyan?
Aram:
- Ona görə ki, o bütün film boyu "Mersi, Baku" deyir.

Bu ərazilər azad olundu

Müzəffər Azərbaycan Ordusu Xocavənd rayonunun Dolanar, Bünyadlı kəndlərini, Cəbrayıl rayonunun Dağ Tumas, Nüsüs, Xələfli, Minbaşılı, Veysəlli, Zəngilan rayonunun Vənədli və Mirzəhəsənli kəndlərini, Qubadlı rayonunun Zilanlı, Kürd Mahrızlı, Muğanlı və Alaqrışaq kəndlərini işğaldan azad etmişdir. Eşq olsun Azərbaycan Ordusuna! Qarabağ Azərbaycandır!

Adalet.az xəbər verir ki, bu barədə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Twitterdə yazıb.

İlham Əliyev şəhid olmuş Milli Qəhrəman Şükür Həmidovun atası ilə telefonla danışdı

Oktyabrın 23-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Milli Qəhrəman, Qubadlıın azadlığı uğrunda şəhid olmuş Şükür Həmidovun atası Nəriman Həmidovla telefonla danışdı.

Dövlətimizin başçısı Şükür Həmidovun həlak olması ilə bağlı başsağlığı verib, qeyd edib ki, Şükür Həmidov hələ Aprel döyüşləri zamanı göstərdiyi şücaətə görə Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı adına layiq görülmüş və Azərbaycan Prezidenti şəxsən özü ona qəhrəman ulduzunu təqdim etmişdi. Dövlətimizin başçısı qeyd edib ki, Şükür Həmidov bu dəfə Qubadlı rayonunun azadlığı uğrunda döyüşlərdə qəhrəmancasına vuruşaraq şəhid olmuşdur. Prezident İlham Əliyev Şükürün doğulduğu və azadlığı uğrunda həlak olduğu Qubadlı rayonunda onun adının əbədiləşdiriləcəyini vurğulamışdır.

Nəriman Həmidov dövlətimizin başçısına təşəkkürünü bildirərək Azərbaycan xalqının Ali Baş Komandan kimi onun ətrafında sıx birləşdiyini və bundan sonra da Azərbaycan Prezidentinə dəstək olacağına əminliyini ifadə edib.

Prezident İlham Əliyev Nəriman Həmidovla görüşünü də xatırlayaraq ona Şükür kimi igid və vətənə sadıq övlad yetişdirdiyinə görə minnətdarlığını bildirib, Həmidovlar ailəsinin bütün yaxınlarına başsağlığı çatdırmağı xahiş edib.

«Qarabağda heç bir referendum olmayacaq»

"Dağlıq Qarabağda heç bir referendum olmayacaq. Biz bununla heç vaxt razılaşmayacağıq. Biz danışıqlar zamanı buna razılıq vermədik və indi ərazinin böyük bir hissəsini geri aldığımız bir vaxtda bundan söhbət gedə bilməz. Öz müqəddəratını təyin etməyə gəldikdə, ermənilər artıq öz müqəddəratlarını təyin edə bilməzlər. Onların müstəqil Ermənistan dövləti var".

Adalet.az xəbər verir ki, Prezident İlham Əliyev bu fikirləri Yaponiyanın "Nikkei" qəzetinə müsahibəsində ikinci atəşkəsin uğursuz olmasının səbəblərindən danışarkən bildirib.

"Təsəvvür edin, əgər ermənilər yaşadıkları hər yerdə öz müqəddəratlarını təyin etsələr nə baş verər, dünyada neçə kiçik Ermənistan olar. Bu, əks təsir verən yanaşmadır. Öz müqəddəratını təyin etmə beynəlxalq hüququn mühüm amilidir. Lakin o, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü pozmamalıdır. Öz müqəddəratını təyin etmənin müxtəlif növləri var, icmaların müxtəlif növləri var. Məsələn, mədəni muxtariyyət ola bilər. Biz Avropanın inkişaf etmiş ölkələrində bu nümunələri görürük ki, insanların öz bələdiyyələrində, öz icmalarında müəyyən hüquqları var. Azərbaycanın istənilən yerində olduğu kimi, elbəttə, Azərbaycanda yaşayan ermənilərin də bu formada təmasları ola bilər. Lakin biz heç vaxt Azərbaycan ərazisində ikinci Ermənistan dövlətinin yaradılmasına icazə verməyəcəyik. Bundan söhbət gedə bilməz. Bir sözlə, referendum olmayacaq, heç vaxt", - dövlət başçısı qeyd edib.

Sahibə Qafarova TV24 telekanalına müsahibə verib

Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova Türkiyənin TV24 televiziya kanalına müsahibə verib.

Parlamentdən Adalet.az-a verilən məlumata görə, müsahibədə Milli Məclisin Sədri Türkiyənin Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllində danışıqlar masasında olmasının vacibliyindən danışdı.

S.Qafarova bildirib ki, Türkiyə bu gün dünyada sözünü birbaşa söyləyə bilən və sözü keçən bir neçə ölkədən biridir. Türkiyənin dövlət başçısı Rəcəb Tayyib Ərdoğan Azərbaycana dəstəyini yüksək səslə dilə gətirir.

Sədr qeyd edib ki, ATƏT-in Minsk Qrupu vasitəçilik missiyasını yerinə yetirə bilməyib. Təxminən 30 ilə yaxın bir müddət ərzində Azərbaycana çox ümidlər verilse də Minsk qrupunun fəaliyyəti heç bir nəticə verməyib və Ermənistanın işğalçı ordusunu torpaqlarımızdan çəkməyiblər.

İndi isə Azərbaycan Ordusu özü işğalçıyı öz torpaqlarımızdan çıxarır.

Spiker deyib ki, biz Türkiyəyə güvənirik. Bundan sonra formatın adı nə olursa, olsun - Minsk Qrupu da ola bilər, başqa ad da ola bilər, heç fərq etmərəz - amma cənab Prezident İlham Əliyevin də dediyi kimi Türkiyə mütləq masada olmalıdır.

Nicat

"Ermənilərin Xocalıda, doğma kəndim Ağdabanda törətdikləri cinayətin cavabı verilir"

Cavid Qurbanov: «Kəlbəcər həsrətimiz də bitəcək»

"İşğal olunmuş torpaqlarımızın azadlığına ümidim heç zaman itməmişdi. Torpaq həsrətini illərdir ki, çəkirdik. Bu gün Azərbaycan Prezidentinin, Ali Baş Komandanımızın rəhbərliyi ilə sevincli günlərimizi yaşayırıq. Artıq Qarabağ işğaldan azad olunmaq üzrədir".

Bunu Azərbaycan Demir Yolları Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin sədri, uzun illər Kəlbəcəri Milli Məclisdə təmsil etmiş Cavid Qurbanov söyləyib.

Onun sözlərinə görə, Azərbaycan ordusu şanlı tarix yazır: "Biz isə bunun şahidiyik. Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü təmin etmək üçün illərlə sülh danışıqlarına getdi. 30 ilə yaxındır ki, status-kvo dəyişməz idi. Ancaq Ermənistan sülh üçün addım atmadı. Biz bu sözlərimizi davam etdirməyimizlə paralel olaraq həm də ordu quruculuğuna ciddi önəm verdik. Məhz bunun nəticəsidir ki, bütün əməliyyatlar qələbə ilə nəticələnir. Bu gün həm də şəhidlərimizin qisası alınır. Ermənilərin Xocalıda, mənim doğma kəndim olan Ağdabanda törətdikləri soyqırım cinayətlərinin cavabı verilir. 16 nəfər doğması şəhid olan bir vətəndaş kimi bu günü səbirsizliklə gözləyirdim.

Tezliklə bizim Kəlbəcər həsrətimiz də bitəcək. Ali Baş Komandanımızdan Kəlbəcərin də müjdesini alacağıq".

(gununesi.info)

Aqil ABBAS

RƏŞAD MƏCİDİ AĞILLI ADAM BİLİRDİM!

(əvvəli 1-ci səhifədə)

Əziz qardaşım, Səfər Əbiyevin pulu var ki? Nə olsun ki, 20 ildən çox müdafiə naziri olub, nazirin maaşı nə qədərdir ki? Uzağı özün öldürsün-öldürsün rütbəsiylə, payokuyla birlikdə 3500 manat. O pulla artırmaq olar? İndi də pensiyadadı, aldığı təqaüd də özün öldürsün-öldürsün 3000 manat. Bunu hara çatdırıb bilər ki?

Bütün Azərbaycan xalqı bilir ki, Səfər Əbiyev nazir olanda əsgərin bir tikə çörəyinə əl uzatma-

yıb. Heç bir tenderdə "şapka" almayıb. Aldığı ərzaqları ucuz qiymətə alıb ikiqat qiymətinə "aformut" eləməyib. Nazirliyin balansında olan torpaqları hansısa iş adamına peşkəş eləməyib ki, orda hündürmərtəbəli binalar tiksinlər və sair və ilaxır.

Əsgərlərə də öz övladları kimi baxıb, bəy balası kimi saxlayıb, yeyib-içib, yatmaqdan yorulmuşdular. Əsgərlərimizi öz övladları kimi elə geyindirib-keçindirirdi ki, iki göz istəyirdi tamaşa eləsin.

Müdafiə Nazirliyinin büdcəsinə gözünün ucuyla da baxmadı. İndi nə pensiya da alır ki, Müdafiə Fonduna pul keçirsin?

Deyə bilərsən ki, bəs, o şəkili Hikmət baba niyə öz pensiyasını Müdafiə Fonduna keçirdi? Qardaş, Hikmət baba kənd yerində yaşayır, həyəti-bacası var, qoyun-quzusu, toyuq-cücəsi var, özü də toyuqları gündə iki-iki yumurtlayır. Yəni onun üçün ayı başa vurmaq o qədər də çətin olmaz. Səfər müəllim kənddə-kəsəkdə yaşamır ki, qoyun-quzu, toyuq-cücə saxlasın, toyuqları iki-iki yumurtlasın.

Sən Səfər Əbiyevi sevmirsən, özün bilərsən, xalqımız onu sevir. İnşallah, azad olunan kəndlərin birinə adını da verəcəyik: Səfərbalabəyli.

Uzun illər bundan əvvəl belə bir anekdot yazmışdım.

Gecə saat 1. Heydər Əliyev Milli Məclisin sədri Murtuz Ələsgərova zəng edir:

- Murtuz müəllim, bu Napoleonu Parisə qədər qovan sərkərdənin adı nəydi?

- Kutuzov.

- Onun bir gözü yoxuydu?

- Bəli, möhtərəm prezident.

Yarım saat keçir. Heydər Əliyev Murtuz Ələsgərova yenə zəng edir:

- Murtuz müəllim, İngiltərəni istiqlalıyyətə qovuşduran sərkərdənin adı nəydi?

- Admiral Nilson.

- Onun da bir gözü yoxuydu?

- Bəli, möhtərəm prezident.

Heydər Əliyev deyir:

- Murtuz müəllim, deyirəm bəlkə biz də bu Səfər Əbiyevin bir gözünü çıxaraq?!

İndi, ay Rəşad, bu anekdotu yazdığımıza görə hərdən elə xəjələt çəkərəm. Deyirəm, gün gələr, sən də bu statusa görə xəjələt çəkərsən.

Rəşad! Ali Baş Komandan televizorda danışarkən televizoru qucaqlayıb öpən nəvən ipəyin mən babası da gözlərindən öpürəm!

Prezident seçkiləri ərəfəsi son debat da qalmaqsız ötüşmədi

ABŞ-da keçiriləcək prezident seçkilərində prezidentliyə namizədlərin son debatında hazırki prezident Donald Tramp, digər prezidentliyə namizəd Co Baydeni Rusiyadan maliyyə yardımı almaqda günahlandırır. Maraqlıdır ki, ötən debatda Co Baydenə eyni ittihamları Trampa qarşı səsləndirmişdi.

Belə çıxır ki, Rusiya hər iki tərəfi maliyləşdirməklə "bir güllə ilə iki dovşan vurmaq" istəyir? Debatda Rusiyaya qarşı səslənən ittihamları şərh edən Fedarasiya Şurasının beynəlxalq əlaqələr komitəsinin rəhbəri Konstantin Kosaçov bəyan edib ki, "Prezidentliyə namizədlər gələcək nəslə fikirləşmək əvəzinə, gələcək seçkilərdə nəyin bahasına

olursa -olsun qalib gəlmək barədə düşünürlər. Ona görə də istənilən fənddən istifadə edirlər."

"ABŞ-ın prezident seçkiləri həmişəki kimi müharibə meydanını xatırladır. Burada bütün vasitələrdən istifadə olunur"- deyər Kosaçov bildirib.

Debat zamanı Donald Tramp daha irəli gedərək bəyan edib ki, Co Bayden seçkilər ərəfəsində pulu birbaşa Putinin özündən alıb. "Co Rusiyadan 3,5 milyon dolları Putin vasitəsi ilə alıb. Çünki o, Moskvanın keçmiş meri ilə çox yaxın münasibətdə olub." Daha sonra o, Baydenə: "Sən 3,5 milyon dollar almısan, sən ailən 3,5 milyon dollar alıb. Sən nə vaxtsa buna görə cavab verəcəksən. Sən amerikan

xalqına bunu izah etməlisən. Bəlkə indi burada bunları etiraf edəsən?"

Bayden isə öz növbəsində bütün ittihamları rədd edərək: "Mən heç bir dövlətdən bir peni belə almamışam"- deyər cavab verib.

Rusiya Strateji İnkişaf fondunun eksperti İqor Şatrov Trampın çıxışına münasibət bildirərək deyib ki, "Təbii ki, bu heç bir sübuta söykənməyən, lətinləmli absurd və qalmaqallı bəyanatdır. Aydın ki, bu yalnız Trampın fantaziyasıdır. O, təəssüf ki, hələ Rusiyanı tam dərk etməyib, Rusiyanın siyasi səhnəsindəki şəxslərin arasındakı fərqi münasibətləri bilmir. Tramp bu bəyanatı ilə seçkilərdə xalq qazanmaq istəyir. O. Bu silahla rəqibi Baideni vurmaq istəyir".

Noyabrın 3-də keçiriləcək prezident seçkilərində iki namizəd- Donald Tramp və Co Bayden mübarizə aparacaq. Bundan başqa sənət üzrə bir neçə regionlarda eyni vaxtda qubernator seçkiləri də keçiriləcək.

Rüstəm Hacıyev

Okriaşvili təkzib etdi

Gürcüstanın Birləşmiş Muxalifət Koalisiyasının Bolnisi, Dmanisi, Tetriçkaro və Çalka bölgələrindən parlamentdə namizəd Kaxa Okriaşvili rəsmən Ermənistanı dəstəklədiyini dilə gətirir.

Adalet.az xəbər verir ki, bu iddia ilə Gürcüstanın Vətəndaş Texnologiyaları Mərkəzinin üzvü Qoqa Kuçuloria öz Feysbuk səhifəsində çıxış edib. Onun sözlərinə görə, Okriaşvili İrəvana dəstək üçün hətta Ermənistanın Müdafiə Nazirliyinə külli miqdarda pul da köçürüb. Kuçuloria bununla Okriaşvilinin azərbaycanlılara qarşı yanlışlığa yol verdiyini bildirib:

"Azərbaycanın Ermənistanla qanlı müharibəyə girdiyi və azərbaycanlı vətəndaşlarımızın təbii olaraq ağır bir şəkildə yaşadığı bir vaxtda millət vəkilini namizədi K.Okriaşvili Ermənistanı dəstəklədiyini dilə gətirdi və hər vasitə ilə onlara kömək etməyə çalışır. Kaxa Okriaşvili humanitar yardım məqsədilə Ermənistanı çox sayda dərman, sarğı, qida və digər vasitələr göndərir, eyni zamanda silah almaq üçün Ermənistan Müdafiə Nazirliyinə külli miqdarda pul köçürür və bunun üçün Ermənistan Müdafiə Nazirliyi K.Okriaşviliyə təşəkkür edir".

O, həmçinin Okriaşvilinin Ermənistanla dostu və iş ortağının milyonçu Sari ləqəbli Saribak Sukiasyan olduğunu və onun göstərişləri əsasında çalışdığını söyləyib.

Qoqa Kuçuloria Sukiasyanın təkəv Okriaşvili ilə yox, həm də azərbaycanlılara qarşı

xüsusi mövqeyi ilə seçilən Gürcü Arzusu Partiyasından keçmiş deputat Enzel Mkoyanla da yaxın dostluq münasibətləri olduğunu bildirib.

Okriaşvilinin əslində gürcü olmaması ilə bağlı Kuçuloria iddia da səsləndirib. Onun söz-

lərinə görə, Okriaşvilinin əsl soyadı Voskanidir (Voskanyan) və Ermənistanla çoxlu sayda kömək etməyə çalışır. Kaxa Okriaşvili humanitar yardım məqsədilə Ermənistanı çox sayda dərman, sarğı, qida və digər vasitələr göndərir, eyni zamanda silah almaq üçün Ermənistan Müdafiə Nazirliyinə külli miqdarda pul köçürür və bunun üçün Ermənistan Müdafiə Nazirliyi K.Okriaşviliyə təşəkkür edir".

Qeyd edək ki, Gürcüstan Qarabağda savaş başladıqdan sonra Azərbaycan və Ermənistan üçün hərbi yüklərin tranziti ni dayandırır. Bununla bərabər həm hakim Gürcü Arzusu Partiyası, həm də muxalif Vahid Milli Hərəkət Partiyasından olan deputatların bir qismi, eləcə də gürcü fəalları böyük hissəsi Azərbaycana dəstək ifadə ediblər. Üstəlik, Gürcüstanın eks-prezidenti Mixail Saakaşvili də Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü dəstəklədiyini söyləyib. Gürcüstan hökuməti isə ümumiyyətlə, Azərbaycana dəstək olaraq Rusiyadan hər cür hərbi yükün Ermənistanı keçməsinə

dayandırır ki, buna da Bakı lazımı reaksiyanı verərək, şəxsən prezident səviyyəsində Tiflisə təşəkkür edib.

"24News.ge" saytına müsahibə verən Kaxa Okriaşvili erməni olması və Ermənistan pul köçürməsi barədə məlumatları təkzib edib. O, Ermənistan Müdafiə Nazirliyinə pul köçürməsi kimi yardımların onun üçün qəbul edilməz olduğunu bildirib:

"Ermənistan pul köçürülmə məsələsinə gəldikdə isə yayılanlar cəfəngiyyətdir. Mən hər zaman çalışdığım qədər yardımlar etmişəm, onlardan biri də pandemiya zamanı etdiyim 300 min lərlilik, eləcə də karantin zamanı əhəliyə 500 000 ləri dəyərində yardımlardır. Biz bu cür yardımları hər zaman edirik, amma başqa cür yardımlar mənim üçün qəbul edilməzdir".

Okriaşvili, həmçinin onun erməni olduğu barədə səsləndirilən iddiaya da cavab verib:

"Bəli, belə bir məlumat yayıldı ki, guya mən erməniyəm və soyadım da erməni soyadıdır, yəni Voskaniyan olub. "Voskani" sözü erməni dilində "qızıl" deməkdir və guya gürcü dilinə tərcümə edilərək Okriaşvili edilib. Onu demək istəyirəm ki, mənim erməni xalqına böyük hörmətim var. Əgər mən erməni olsaydım, milliyyətimlə fəxr edərdim, heç bir zaman soyadımı dəyişərək millətimə satmazdım. Lakin hər kəsə demək istəyirəm ki, mən xalis gürcüyəm".

GÖRÜNƏN VƏ GÖRÜNMEYƏN DÜŞMƏN

Görünən düşmən məlumdu, onlarla müzəffər ordumuz məşğul olur və artıq çıxdıqları deşiyə qədər qovulurlar. Allah onları var eləsin! Bu məsələni lap yaxın günlərdə əsgərlərimiz ürəyimiz istəyən kimi həll edəcəkdir.

Biri də var görünməyən düşmən: COVID-19. Bununla da həkimlərimiz mübarizə aparır, Allah onları da var eləsin, əllərini də şəfali. Və layiqincə də mübarizə aparırlar.

Amma bəs, biz özümüz necə mübarizə aparırıq? Çox pis. Hər gün tibb işçiləri, ziyalılar, tanınmış ictimai xadimlər az qala televiziya kanallarında, mətbuatda yalvarırlar ki, özünüzü qoruyun. Və özünüzü qorumaq da elə bir çətin iş deyil. Amma di gəl ki, bu su içmək qədər asan olan məsləhətləri qulaqardına vururuq, saymamalıyıq edirik. Biz COVID-19-u saymasaq da, o bizə çox gözəl sayır, bir-biri dənəyir.

Bu yaxınlaradək testdən keçənlərin 2 faizi virusa yoluxurdusa, indi bu, az qalib 10 faizə çatdır.

Dostlar, siz özünüzü qoruyursunuzsa, ailənizi, uşaqlarınızı qoruyursunuz. Ailənizi qoruyursunuzsa, məhəllənizi qoruyursunuz, övladlarınızın oxuduğu məktəbləri qoruyursunuz. Və məhəllənizi qoruyursunuzsa, xalqımızı qoruyursunuz. Ən əsası, xalqımızı qoruyursunuzsa, onların bu gün bizim xoşbəxt yaşamamız üçün, Azərbaycanın xoşbəxt sabahı üçün cəbhədə öz şirin canından keçən əsgərlərimizi qoruyursunuz.

O igid əsgərlərimizin xətrinə, həkimlərin məsləhətlərinə əməl edin. Sizi nəyə and verirəm? Allahı, peyğəmbərimi, İmam Hüseynəmi? Sizi o əsgərlərin canına and verirəm, həkimlərə qulaq asın!

Şöhrət bu gün Murad səni görməyə gətirmişdi. Əlində sənin şəklini bərk bərk tutmuşdu. Elə məğrur elə qürurlu idi ki sənin dediyin istədiyini kimi kişi kimi...

Yolda babası gül bayraq aldı. Səni görməyə ən yaxşı bayraqla getmək olardı çünki. Uğurunda canından keçdiyini o üç rəngli bayraqla. Nə qədər yolu o bayrağı başının üstündə tutub gətirdi. Donub izləyirdim çünki ona heç kim belə get belə ol deməmişdi. Heç hara gedəcəyimizi də deməmişdim. Yanına çatdı, bayrağı baş ucuna sancdı. Şekli baş ucuna qoydum. Gülləri bir bir düzdü. İzləyirdin bilirdim

görüb necə sevindiğini qürur hissi keçirdiyini hiss edirdim. Axı səni, hissləri hamıdan çox mən bilirəm. O atamı dedi mənə. Uzun uzun baxdı. Nənəsi ağladı amma o ağlamadı sənin kimi başı dik qürurlu idi. Mənim 21 gündə qəbul etmədiyimi o 5 dəqiqə-

de qəbul etməmişdi. Sonra yaxınlaşdı şəklinə öpdü səni işə yola salanda kimi 'bye bye' eləyib əl sallayıb gəldi. Yənə də başı dik sənin kimi məğrur qürurlu idi. Heç nə danışmadı. Çıxışda bircə dedi ki

'atamla şəkil çəkdirmədim. Dedim birde gələndə çəkdirərsən söz. Razılışdı. Dedi 'mama kişi sözü'. Dedi o son söz kimi Murad qorxmaz kişi kimi böyüycək.

Bir daha söz verdim sənə...

Şəhid xanımının yazdığı status

Rusiya XİN: "Münaqişə Ermənistan ərazisinə keçməyib"

Hələ münaqişə Dağlıq Qarabağdadır və Ermənistanın ərazisinə keçməyib. Bunu Rusiyanın Xarici İşlər nazirinin müavini Aleksandr Pankin deyib.

O, KTMT-nin münaqişədə iştirakı barədə danışıqların düzgün olmadığını əlavə edib. "Münaqişə Ermənistan ərazisinə keçməyib. Ermənistan danışıqlarından rəsmi müraciət də daxil olmayıb. KTMT üzv ölkələrinə açıq təcavüz olduğu zaman kömək edir. Ermənilərin özləri tərəfindən ərazilərinin bir hissəsi kimi tanınmayan və tanınması mümkün olmayan Dağlıq Qarabağdan bəhs edərkən, KTMT-nin müdafiə potensialından istifadə barədə danışıqlar düzgün deyil", - Pankin əlavə edib.

Uşaqları Qarabağa döyüşməyə buraxmayın - Erməni mayor öz xalqına müraciət etdi

Azərbaycan ordusuna təslim olmuş erməni zabit Ermənistan xalqına müraciət edib.

Ehtiyatda olan milis mayoru Edik Tonoyan 2018-ci ildə təqaüdə çıxıb.

O, iki il ərzində Rusiyaya qazanc üçün getdiyini deyib: "2020-ci ildə mən koronavirusla əlaqədar Rusiyaya gedə bilmədim. Ermənistan qalıb tikinti ilə məşğul oldum. Sentyabrın 27-də Azərbaycanla müharibə başlayanda mən oğlumla birgə tikintidən hərbi komissarlığa apardılar. Hərbi komissarlıqda razılışdı ki, oğlumun əvəzinə mən hərbi xidmətə göndəriləcəyəm. Mən Qarabağa getmək istəmədim, çünki bu, bizim torpaq deyil. Dedim ki, əgər zərurət yaranarsa Ermənistanı görə döyüşməyə hazırım, Qarabağa görə yox".

Layihənin istiqaməti: Azərbaycanın dövlətçilik tarixinin, milli adət-ənənələrinin, elm və mədəniyyətinin təbliği

№ 120 (2154) 24 oktyabr 2020-ci il

Azərbaycan Respublikasının
Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin
İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

Zaqatala rayonu tarix və mədəniyyət abidələri ilə çox zəngindir. Əvvəlki yazılarımda Zaqatala şəhərinin mərkəzində yerləşən Alban məbədi və Zaqatala qalası haqqında qeydlərimi aparmışdım. Bu dəfə isə rayonda olan tarixi sınaqlardan keçərək bu günə qədər gəlib çatmış tarixi məkanlardan söhbət açacağam. Bu abidələr hər bir bölgənin ümumilikdə Azərbaycanımızın qədim tarixə malik olduğunu bir daha təsdiq edir. Söz yox ki, bunların içində kifayət qədər tədqiq olunmamış, lakin tarixi dəyəri böyük olan yerlər mövcuddur. Əl-

Bu abidələrin içərisində məscidlər, minarələr, qalalar, yaşayış evləri də vardır. Möminət xanım qeyd etdi ki, Zaqatala rayonunda 47 qədim məscid var. Belə ki, rayonun Əliabad qəsəbəsində, İkinci Tala, Yuxarı Tala, Muxax, Mosul, Car, Yuxarı Çardaxlar, Suvagil, Mamrux, Göyem və digər kəndlərdəki ən qədim tarixə malik məscidlər sovet dövründə başqa məqsədlər üçün istifadə olunsa da, müstəqillik qazanıldıqdan sonra həmin irili-xırdalı məscidlər əhalinin ixtiyarına verilib. Həmsöhbətim söylədi ki, abidə mühafizəçiləri Qafqaz müsəlmanları idarəsinin Zaqatala rayo-

maq üçün əsasən təbiətin əsrarəngiz güşələrində məskən salır və abidələr inşa edirdilər. Şübhəsiz ki, bu albanların tarixi köklərindən qaynaqlanır. Abdurahman müəllim bildirdi ki, Pipan - Yuxarı Talanın yuxarısında, yeni, gündoğan istiqamətində, dağların ətəyində yerləşir. Kənddən xeyli yüksəklikdədir. Burada qədimdən yaşayış var.

Təcrübəli mühafizəçi - bələdçi Abdurahman Musayev rayon ərazisində olan digər Alban məbədlərinin "Pipan"dakı Alban monastrının bənzeri olan dəlillər-cəhətlər çoxdur. İki növbədə yaşayış yerlərində inşa edilən Al-

Haşiyə: Məlum olduğu kimi bir müddət əvvəl - Mədəniyyət Nazirliyində aparılan yoxlamalar zamanı, Nazirliyin məsul şəxslərinin dövlət tərəfindən tarixi abidələrin bərpası, təmiri, qorunması üçün ayrılan milyonlarla vəsaitin mənimləndiyi aşkar edilib və bu cinayət əməllərinə görə də bir qrup nazirliyin məsul əməkdaşları cinayət məsuliyyətinə cəlb ediliblər. Halbu ki, həmin vəsaitlər sökülüb-dağılan tarixi abidələrin-incilərin bərpası, yaşadılması və yaşaması üçün ayrılmışdır.

Əgər, həmin vəsaitlər düzgün istiqamətləndirilsəydi - bu gün

danlar qızıl axtarıblar. Həmin tariximizə qəsd edənlər bir neçə dəfə qrup şəklində gələrək gah dağıntı, gah qazıntı işləri aparıblar. Təəssüflər olsun ki, hələ də belə tarixi abidələri qorumaq əvəzinə dağıntılarda var və bələdlərinə qarşı hər bir vətəndaş sət mübarizə aparmalıdır.

Zaqatala rayon abidə mühafizəçiləri üzrə məsul şəxs Möminət Heydərova söhbətin davamında bildirdi ki, mühafizəçilər ayda iki dəfədən az olmayaraq ərazilərə bölünmüş abidələrdə olur və onların ətrafını kol-kosdan, zir-zibildən, artıq bitmiş sarmaşılardan və yabani ağaclarıdan təmizləyirlər. Eyni zamanda qeyd olunmuş abidələr dövlət tərəfindən qorunur, bütün abidələrə inventar nömrəli mühafizəçilər tərəfindən dəmir lövhələrə yazılaraq tarixi abidələrin üzərinə vurulub.

Mədəni irsimizin qorunması, təbliği və tarixi abidələrlə tanışlıq istiqamətində müəyyən işlər görülməkdədir. Bu işləri davamlı edən rayonun tarix və mədəniyyət abidələrinin mühafizəsi sahəsi Zaqatalaya gələn ziyarətçilərə, qonaqlara, turistlərə rayonun tarixi abidələri barəsində ətraflı məlumatlar verilir və onları tarixi məkanlarla tanış edirlər. M. Heydərovanın sözlərinə görə hər il aprel ayının 18 - Beynəlxalq Abidələr və Tarixi yerlər günü və 18 may Beynəlxalq Muzeylər günü münasibəti ilə müxtəlif tədbirlər keçirilir, məktəblilər, gənclər Zaqatala Tarix Diyarşünaslıq Muzeyinə, Alban abidələrinə, Zaqatala Qalasına və tarixi abidələrə ekskursiyalar təşkil olunur. Həmçinin bölgələrdə həyata keçirilən sosial və iqtisadi layihələr, turizmin inkişafı çərçivəsində Azərbaycanda fəaliyyət göstərən 50 -dən artıq diplomatik nümayəndələrin rəhbərliyi Zaqatalada olmuş-rayonun tarixi məkanları ilə tanış olmuş və rayonun tarixi ilə tanış olmuş, Zaqatala Qalasında olublar. Lakin hələ də rayonda qeydə alınmayan abidələr, daş salnamələr, pirlər, ziyarətgahlar az deyil. Söz yox ki, məsul şəxsin də etiraf etdiyi kimi tarixi abidələrin təmirinə ehtiyac çoxdur və abidələrin tarixinin öyrənilməsi, tədqiqi, araşdırılması istiqamətində də işlər istənilən səviyyədə deyil.

Əlbəttə ki, Zaqatala rayonunda mövcud olan tarixi məkanlarla bağlı sözümlərimizi yekunlaşdırırıq. Növbəti yazılar rayonun digər kəndlərindəki alban abidələri barəsində olacaq. Tariximizi yaşatmaq, tarixi abidələrimizi qorumaq və öyrənmək isə hər birimizin müqəddəs vətəndaşlıq borcudur.

Elman Maliyev
AJB-nin üzvü, araşdırmaçı-jurnalist

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ YANINDA
KÜTLƏVİ İNFORMASIYA VASİTƏLƏRİNİN İNKİŞAFINA
DÖVLƏT DƏSTƏYİ FONDUNUN MALİYYƏ YARDIMI İLƏ

ALBAN ABİDƏLƏRİNİN MƏSKƏNİ - ZAQATALA

TARİXİ ABİDƏLƏRİN DƏRİN SİRRLƏRİ VAR...

bəttə ki, tarixi abidələri qorunmalı, onları yaşatmalı, tarixi ilə maraqlanmalı və kimliyindən asılı olmayaraq öyrənməliyik.

Bəs, görəsən Zaqatala rayonunun ərazisindəki müxtəlif dövrlərə aid olan abidələrin mühafizəsi necə təşkil olunub. Əvvəlcə Respublika Mədəniyyət Nazirliyi yanında Mədəni İrsin Qorunması, İnkişafı və Bərpası üzrə Dövlət Xidmətinə, Zaqatala mühafizəçiləri üzrə məsul şəxs Möminət Heydərova ilə ətraflı söhbət apardıq. O, bildirdi ki, rayonda qeydiyyata alınan 108 abidə mövcuddur. Abidələrin mühafizəsi ilə, bu işdə xüsusi təcrübəsi olan, tarixi məkanlara ürəkəndən bağlı, onların qorunması üçün xüsusi zəhmət çəkən və tez-tez baxış keçirən 10 nəfər məşğul olur. Bu kollektivin üzvlərindən olan Abdurahman Musayev, Şəmsiyyət Abdullayeva, Aşurey Nusalova, Pervanə Zülfüqarova, Ruqiyyət Ramazanova, Tərgül Məmmədova, Rəna Hüseynova, Kamil Vəliyev və digərləri rayon ərazisində bölünərək tarixi abidələrin mühafizəsi ilə məşğul olurlar. Eyni zamanda onlar çox çətinliklərə baxmayaraq, həmin tarixi abidələri təmiz saxlamaq, sökülməməsi, dağılmaması, kimlərsə tərəfindən qazılmaması, məhv edilməməsi üçün çalışırlar. M. Heydərovanın sözlərinə görə mühafizəçilər, tarixi abidələrin tarixini, köklərini, neçənci əsrdə, kimlər tərəfindən, nə məqsədlə qurulması, tikilməsi ilə maraqlanırlar - araşdırmalar aparırlar.

Onlar bu tarixi abidələri seyr etmək istəyən insanlara qoşunulara, onların maraqları dairəsində tarixi abidələrlə tanış edir və abidələr barəsində ətraflı məlumatlandırırırlar. Möminət xanımın sözlərinə görə bu abidələr öz əhəmiyyət dərəcəsinə görə bölünürlər. Zaqatala bölgəsində yerləşən onlarla məbədlərin tikintisi eramızın IV-V əsrlərində aparılıb.

nu üzrə qazılığı ilə birgə fəaliyyət göstərən və göstərməyən məscidlər, pirlər, ziyarətgahlar haqqında mütemadi olaraq araşdırmalar aparır və məlumatlar toplayırlar. Möminət xanımın söhbət əsasında məlum oldu ki, tarixi sirlər yatan, təhqiqatlar böyük ehtiyac olan - Alban abidələrinin əksəriyyəti rayonun dağlar qoynunda yerləşən - Yuxarı Tala, Yuxarı Çardaxlar, Mamrux, Car, Axaxdərə, Qəbizdərə, Taxtalar, Mazix və digər kəndlərində inşa edilib. Söhbətimizə qoşulan uzun illər abidə mühafizəçiləri işləyən Abdurahman Musayev və Şəmsiyyət Abdullayeva xidmət etdikləri ərazilərdəki tarixi abidələrdən maraqlı faktlar söylədilər. Onların bildirdiklərinə görə rayon ərazisindəki bu monastrların, məbədlərin, tarixi tikililərin və Pəri adlanan bir neçə qalanın oxşarlığı və tarixi kökləri ilə bağlılığı var. Onlarda etiraf etdilər ki, Zaqatala rayonundakı hər bir tarixi abidənin bərpasına, elmi əsaslarla araşdırılmasına böyük ehtiyacı vardır. Abdurahman Musayev Yuxarı Tala kəndindən Pipan ərazisində yerləşən Alban monastrından daha ətraflı danışdı. Qeyd etdi ki, Yuxarı Tala kəndində abidələr çoxdur. Bu da onu təsdiq edir ki, bu torpaqlar qədimi yaşayış məskəni olub və eramızdan əvvəl 3 -cü əsrdə təşəkkül tapan və eramızı VII əsrinə qədər 1000 illik bir dövr hökmranlığını sürən - Alban dövlətinin mövcud olduğu yerlərdir, bu yerlər. Bütün bunları sübut edən maddi - mədəni, tarixi nümunələr və abidələr var. Düzdür, bu tarixi yerləri az sayda insanlar seyr edir, maraqlanırlar və narahat olurlar.

TARİXİN YADİGARİ - PİPAN

Qeyd etdiyimiz kimi - Alban dövlətini quranlar tarixi yaşat-

ban abidələrinin əksəriyyəti sıx meşələr içərisində tikilib. Digər tərəfdən isə "Pipan"ın ərazisində çox saylı yerə basdırılmış küplərin olması - bu yerlərin qədim yaşayış yerlərinin olmasına əyani sübutdur. Hətta söyləyirlər ki, yerli əhali həmin iri küplərin bir neçəsini çıxarmaq istəyib, ancaq bacarmayıblar. Hal-hazırda həmin tarixi əşyalar mühafizə olunsa da arxeoloji qiymət verilməli, onlar qeydiyyata alınmalıdırlar, lakin təşəbbüs göstərən hələlik yoxdur.

Alban monastrı - səfəli, valehedici mənzərəli dağların qoynunda yerləşir.

Buralar əsil turizmin inkişaf etdirilməsi üçün əlverişli yerlərdir.

Amma bu təşəbbüsü də göstərən yoxdur. Qeyd edək ki, "Pipan"ın yuxarı hissəsində - meşələrin içərisində Alban gülləsi yerləşir. Abdurahman Musayevin verdiyi məlumata görə, ikinci tarixi abidə olan - Alban monastrı - "Pipan"dən xeyli aralı, dəniz səviyyəsindən 2000 metr hündürlükdə - "Buxov" dağında inşa edilib. İndi isə sökülüb, dağılan - bu Alban abidəsinin əsaslı təmirinə və bərpasına böyük ehtiyac var.

tarixi abidələrin mühafizəçiləri öz vəsaitləri hesabına tarixi yaddaşlarımızın yaşadılmasına çalışmazdılar.

Qeyd etdiyim kimi, Yuxarı Tala kəndinin yuxarı hissəsində, dağ silsiləsində ciddi bərpa olunması və tam təhqiqat mövzusu olan - Alban məbədinin uzaqda yerləşməsi bir sıra problemlər yaradır. Abdurahman müəllimin sözlərinə görə abidənin girişi arko formasındadır, divarı 1 metr, 20 santimetrdir, məbədi uzun bir salonu xatırladır, uzunluğu 15 metr, eni 9 metrdir, hündürlüyü isə 10 metrdir.

Mühafizəçi öz gördüklərinə istinadən deyir ki, Şimal divarında üst örtük hissəsində çox saylı küpə şəkilli günbəzlər var, bu günbəzlərin əksəriyyəti divar boyu kiçik və böyük ölçüdə düzülüb və dururdu.

İndi isə həmin incilər nadanlar tərəfindən dağıdılıblar. Güman ediblər ki, içərisində qızıl var. Mühafizəçi hətta bur faktı da xatırladı ki, tarixi yaddaşı olan Alban monastrının 90 -cı illərdə partladıblar. O zamanlarda na-

Türkiyə Prezidenti azərbaycanlı xanımları qəbul edib

Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Türkiyə-Azərbaycan Dostluq, Əməkdaşlıq və Həmrəylik (TADİV) Dərnəyinin sədri, professor Aygün Attarı və "Star" qəzetinin köşə yazarı Sevil Nuriyevanı Qarabağ məsələsi ilə bağlı qəbul edib.

Diasporla iş üzrə Dövlət Komitəsindən Adalət.az-a verilən məlumata görə, İstanbuldakı Vahdetin köşkündə qəbuldan sonra professor Aygün Attar bildirib ki, səmimi atmosfer mühitində keçən görüş zamanı Türkiyə Prezidenti ölkəsinin Azərbaycana mənəvi dəstək göstərilməsi məsələsində qətiyyətli olduğunu və güclü həmrəyliyi bir daha təsdiqləyib.

TADİV sədri 1918-ci ildə Osmanlı Dövlətinin ən çətin zamanlarında Qafqaz İslam Ordusunun Bakını işğaldan qurtarması üçün göstərdiyi

dəstəyin Azərbaycan xalqı tərəfindən heç bir vaxt unudulmayacağına və indi də həmin ruhun mövcud olduğuna tam əminliyini ifadə edib.

Sevil Nuriyeva qeyd edib ki, Türkiyənin Azərbaycana dəstəyi savaş içində olan ölkəmizdəki

psixoloji duruma müsbət təsir edir.

Jurnalist, xüsusilə Türkiyə rəhbərinin Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə birlikdə iki ölkənin media platformasının ortaq fəaliyyəti barədə aldıkları güclü qərara diqqəti cəlb edib.

Azərbaycanın haqq davasına qarşı Qərbdə dünyasında tətbiq olunan media embarqosunun Türkiyə sayəsində ortadan qaldığı vurğulanıb.

Görüşdə Prezidentin sözcüsü İbrahim Kalın və İctimaiyyətlə əlaqələr idarəsinin rəhbəri Fəxrəddin Altun iştirak ediblər.

Oljas Süleymanov: Azərbaycan mənim üçün doğma ölkədir

Qazaxıstanın və bütün türk dünyasının yaşayan əfsanəsi, tanınmış ictimai-siyasi xadim, diplomat, yazıçı Oljas Süleymanov Azərbaycan Televiziyası vasitəsilə xalqımıza müraciət edib. O, bu tarixi günlərdə Azərbaycanla birlikdə olduğunu bəyan edib.

OLJAS SÜLEYMANOV: "Bu günlərdə Moskvalı bir jurnalist mənə sual ünvanlamışdı və sualı da belə başlamışdı ki, "Siz təbii ki, Azərbaycanın tərəfini tutursunuz". Mən cavabında dedim: Azərbaycan futbol komandası deyil mən onun tərəfini tutum. Azərbaycan mənim üçün doğma ölkədir, qardaş xalqdır. Ona görə də əgər bu möhtəşəm xalqa, respublikaya rəğbət bəsləyirəmsə, bunu dərin səmimiyyətimlə edirəm. Mən Bakıda, Gəncədə, Şuşada, Füzulidə və bir sıra digər şəhərlərdə çox gözəl günlər keçirmişəm, hamısını gəzmişəm. Bu, sovet dövründə, gəzilməsi mümkün olan vaxtlarda baş vermişdi. Hazırda orada cərəyan edən hadisələrdən xəbərdaram. 30 ildir hamımız bu ağrı-acı ilə yaşayırdıq. 80-ci illərin sonu, 90-cı illərin əvvəllərində başlayan faciələrlə kədərləndik. Həmin illərdə, 90-cı ilin Qara Yanvar hadisələrində mən oraya getmişdim.

İndi baş verənlər dünyanın nüfuzlu dövlətlərindən formalaşan Minsk qrupunun fəaliyyətindəki səriştəsizliyin nəticəsidir. Təəssüf ki, onlar 30 ildə heç nə etmədilər. Bu səbəbdən də Azərbaycan özü öz torpaqlarını azad etmək məcburiyyətində qaldı. Əlbəttə, Gəncəyə raket atıldığını eşidəndə çox narahat oldum. Bu tamamilə qadağan olunmuş bir həmlədir və əsl təxribatdır. Çünki şəhərlərə raketlə hücum etmək beynəlxalq hüquqla da yasaqlanıb. Ermənistan isə bu qaydanı kobudcasına pozub. Raket hücumu barədə əmr dövlətin ən yüksək rütbəli şəxsi verir. Yəqin ki, bu halda hücum əmrini Ermənistan prezidenti verir. Bu bizim hamımıza həqarətdir, hamımızın təhqir olunmağımızdır və biz üzür.

Amma sevindirici məqam ondan ibarətdir ki, hansısa rayonların, yaşayış məntəqələrinin işğaldan qurtarıldığı xəbərini alırıq. Eşitdim ki, Füzuli azad olunub. Bilmirəm, indi o hansı vəziyyətdədir, amma mən olduğum vaxtı çox füsunkar bir şəhər idi. Mən 30 ildir işğal altında qalan bütün 7 rayonu azad olunacağına inanıram. Ümid edirəm ki, Minsk qrupu da Azərbaycanın öz gücü ilə azad etməkdə olduğu və mütləq azad edəcəyi vətən torpaqları uğrunda mübarizəsini təqdir edəcək və dəstəkləyəcək. Doğma Azərbaycana uğurlar diləyir və torpaqlarına sülh gəlməsini istəyirəm. Bunu çox arzulayıram. Mən Azərbaycan xalqına, Azərbaycana öz sevgimi, məhəbbətimi bildirir, sülh, əmin-amanlıq və işıqlı günlər arzulayıram. Sağ olun!"

Təqdim etdi: Füzuli Məcidli

"Xarabalıq bayquşları"nın əməlləri

Quzanlı qəsəbəsində mərmidən dağılan evlər...

Dünya ədəbiyyatında həm bədii keyfiyyəti, həm də daşdığı dərin ictimai-sosial əhəmiyyətinə görə yüksək qiymətləndirilən, orta əsrlər fars ədəbiyyatının, qəzəl janrının ən görkəmli nümayəndələrindən biri. Sədi Şirazin "Ermənidir Yer üzünün Əhriməni, insanlığın düşmənidir, düşməni!" fikri bu gündə öz aktuallığını saxlamaqdadır. Yeri gəlmişkən, "Əhrimən" sözünün mənəsi şər və zillət mənbəyi deməkdir.

İki yüz ildən artıqdır ki, erməni-daşnak quldur birləşmələri və onların havadarları Azərbaycan türklərinə qarşı qətləmlər həyata keçirir, torpaq iddiaları irəli sürür, böyük fəlakətlər törədirlər. Demək olar ki, iyirminci yüzillik başdan-başa azərbaycanlıların kütləvi qırğınları, yerini-yurdunu tərk etmələri, sürgünlük taleyi yaşamaları ilə müşayiət olunmuşdur. 1905-1907, 1914-1916,

1918- 1920, 1948-1953 və 1988-ci ildən bəri baş verən hadisələr erməni faşizminin, vəhşiliyinin bariz nümunəsidir.

1992-ci il fevral ayının 26-na keçən gecə Xocalı şəhəri erməni silahlıları tərəfindən yerlə-yeksan edildi, böyük sayda uşaq, qadın, qoca, dinc əhali məhv edildi. Öldürülən insanların sayını 613 nəfər göstərdilər. Həqiqət budur ki, həmin gecə 2300 nəfərdən artıq adam erməni soyqırımının qurbanı olmuşdur. Xocalıda törədilən soyqırımı bizim üçün ilk olay deyildi.

Ermənilər müxtəlif illərdə minlərlə Azərbaycan kəndini dağıtmış, yüzlərlə kəndi yer üzündən silmişlər.

«Erməni mərmisi»ndən qorxmayan ağdamlılar...

Hazırda Azərbaycan ordusunun qüdrəti qarşısında aciz duruma düşən Ermənistan məxsus mərmilərlə 14 nəfərin bir gecədə qətl edildiyi

şən Ermənistan silahlı qüvvələri geri çəkilir. Bununla belə əfv diləmək əvəzinə faşiscəsinə, qəddarcasına, insanlığa uyğun gəlməyən bir tərzdə dinc əhəlinin kompakt yaşadığı ərazilərə mərmə ataraq insan ölümlərinə, dağıntılara nail olmaq, müharibə aparmayan uşaqları, qocaları, xəstələri, qadınla-

Gəncə şəhəri, strateji obyektlərin bol olduğu Mingəçevir şəhəri, Bərdə, Tərtər, Ağdam (Quzanlı), Ağcabədi və bir sıra yaşayış məntəqələri hələ də təhlükəli zona olaraq qiymətləndirilir. Təbii ki, Azərbaycan Ordusu Ermənistan terrorçularının (Onlara "silahlı qüvvələr" demək yanlışdır) cavabını layiqincə

rı hədəf almağa israrlıdır. Qeyd edək ki, ekspertlər bildirir ki, Ağdam rayonunun ərazisinə hər gün demək olar ki, ən azı 350-yə yaxın mərmə düşür.

Mərmə düşən evlərdən biri 45 ilə yaxın orta məktəbdə şagirdlərə tarix fənnindən dərs deyən Elmira Məmmədovanın qonşuluğunda yerləşir. Elmira müəllimə deyir ki, ermənilərin iç üzünü, insan qanına susamağını biz tarixçilər, birdə şahidlər yaxşı bilir.

Ermənistan məxsus mərmilərlə 14 nəfərin bir gecədə qətl edildiyi

verir! Amma erməni də erməniliyindən əl çəkmir.

Bu gün oxucularımıza təkə Quzanlı köçkün qəsəbəsində ermənilərin tarix-mar etdikləri evləri göstərəcəyik.

Qeyd edək ki, Həmin atılan mərmilərin nəticəsində ölənlər olmasada kifayət qədər ağır, orta ağır yaralanan xeyli köçkün oldu. Onların da hazırda müalicələri davam etməkdədir.

Əntiqə Rəşid "Ədalət" qəzetinin Qarabağ bölgəsi üzrə xüsusi müxbiri

Kobani Putini təhdid etdi

Rusları istədiyimiz üçün deyil, ABŞ ordusunu geri çəkdiyi üçün qəbul etdik.

Bunu Suriya Demokratik

Qüvvələrinin (SDQ) lideri Məzlum Kobani deyib. "Rusların bölgəyə girməsi üçün əsas şərtlərdən biri Suriya rejimi ilə deyil, bizimlə (SDQ) koordinasiya qalmaları idi. İndi Rusiya hiyləgərlik edir. Odur ki, müqaviləyə əməl etmədikləri təqdirdə ruslarla hər an qarşı-qarşıya gələ bilirik", - Kobani bildirib.

MEHRİBAN

Faiq QISMƏTOĞLU
Əməkdar jurnalist

VƏHŞİLİK

... Yer üzündə və dünyamızda çoxlu müharibələr olub. Yüzdə yüz illik müharibə də olub... iyirmi beş illik müharibə də olub... yeddiillik müharibə də olub... beşillik müharibə də olub. Və bu müharibələrin heç birində hər hansı ölkə digər məmləkətin ərazisində döyüş apararkən onun yaşayış binalarını, sosial obyektlərini, məktəblərini, xəstəxanalarını, qədim abidələrini qəsdən yer üzündən silməyib; dinc sakinləri, mülki əhalini bilərəkdən güllə-baran etməyib.

Hətta Hitler kimi qatı faşist lideri orduya göstəriş verib ki, mülki əhaliyə güllə atmasınlar, evləri, eşikləri qəsdən yandırmasınlar. Hitler kimi bir əzəzil rəhbər dinc sakinlərə qarşı belə bir mövqedə olub. Hətta alman ordusu Paris şəhərinə daxil olanda bir binaya, bir abidəyə, tarixi özündə əks etdirən qədim yerlərə güllə atmayıb, vurub dağıtmayıb. Bu, Hitler Almaniyaşının əməli, bu da erməni ordusunun 30 ildə bizim başımıza açdığı müsibətlər...

Bu gün Azərbaycan Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ordumuz 3 şəhər, 3 qəsəbə və 160 kəndi erməni işğalından azad edib. O üç şəhərin, üç qəsəbənin birində belə yaşayış yerimiz - evimiz, eşiyimiz, məktəbimiz, xəstəxanamız salamat deyil. Azad olunan torpaqlarımızda olan möhtəşəm şəhərlərin, möhtəşəm qəsəbələrin, möhtəşəm yaşayış məntəqələrinin daşı-daş üstündə qalmayıb. Bir şəhərdə, bir kənddə bir salamat yer yoxdur ki, o torpağa qayıdan və o torpağı işğaldan azad edən əsgər orda daldalansın və soyuqdan qorunsun. Hələ evlər-eşiklər bir yana, qolubudaqlı, uzun ömürlü ağaclarımızın əksəriyyətini kəsib aparıblar. Hələ dünya tarxində belə zülmkar, belə mənəviyyətsiz və belə dilənçi ölkə olmayıb.

Çünki söküb apardıqları on minlərlə evlərin daşını, qapısını, pəncərəsini, döşəməsini, tavanını ya qonşu ölkəyə satıblar, ya da özləri aparıb öz xarabalarında ev tikiblər. Hansı ölkə ki, bir millətin varını, dövlətini, hətta evinin daşını, pəncərəsini aparıb özünü yeni bir həyat qurur, o yerdə heç vaxt rahat yaşamaq mümkün deyil. Sökülən hər evin daşında, pəncərəsində, qapısında on minlərlə insanın halal zəhməti, alın təri və düşməne sonsuz nifrəti, lənəti var! Heç belə yerdə yaşamaq

mı olar? Belə baxanda ermənilər işğal etdikləri Azərbaycan torpaqlarında yaşamaıblar. Çünki yaşamağın orda elə bir izi yoxdur. Onlar qudurmuş it kimi süləngi həyat tərzi keçiriblər. İndi o süləngi, qudurmuş itləri Azərbaycan əsgəri cəhənnəmə vasil edir.

Hər bir müharibənin öz qanunları var. Amma ermənilər müharibədə heç bir qanuna əməl etməyiblər. Dünya tarixində heç bir ölkənin eləmədiyi alçaqlığı və şərəfsizliyi bunlar ediblər. Və bu gün də bu alçaqlıq və şərəfsizlik erməni ordusu tərəfindən davam edir. Gəncəni, Mingəçeviri, Qəbələni, Kürdəmiri, Siyəzəni, Xızını raket atəşinə tuturlar. Dünya "erməni virusu"ndan tənqə gəlib. Bu gün onları hətta arxalandıqları dövlətlər belə qorumurlar, arxalarından çəkinirlər. Hər yerdən əli üzülən Ermənistanın baş naziri və onun prezidenti gah özünü Avropaya çırpır, gah NOTA-ya qaçır, gah da digər Avropa ölkələrindən imdad istəyir. El dilində demiş olsaq, ermənilər bu yerlərdə kabab iyinə gedirlər, eşşək dağılandığını görürlər...

Məkrin və hiylənin iki üzü var. Bir müddət bu məkr və hiylə işləyir, boy atır və özünə yer tapır. Elə ki, həqiqətlər üzə çıxır, bax onda məkr və hiylənin əsl siması bilinir. Ermənilər də uzun illərdir dünyanı aldadıblar, özlərini ən yazıq, məzlum xalq kimi tanıdıblar. Amma yüz ildən sonra açılır ki, onlar yazıq deyil, ən qəddar, ən vəhşi bir xalqdır! Xalq sözünü xüsusilə vurğulamaq istəyirəm. Bu bədbəxt millətin ziyalısı da, yazıçısı da, alimi də, siyasətçisi də mənən xəstədir. Çünki onlar 200 ildir ki, erməni xalqının beyninə bir fikri doldurublar: dənizdən-dənizə böyük Ermənistanıdır. Və xəstə xalq da bu düşüncəylə yaşayıb özgələrinin torpaqlarını işğal etmək haqqında düşünüb. İndi onların timsah kimi axıtdıqları göz yaşına heç bir Avropa ölkəsi, hətta havadarları belə inanmırlar. Çünki inanılası bir şey qalmayıb.

Bir millətin ki, yazıçısı Zori Balayan ola, o millətdən nə gözləmək olar? Zori Balayan Xocalıda südəmə uşağın əlindən divara mıxlanmasını və anasının döşünü kəsib kirmək üçün onun ağzına dürtmələrini ermənilərin qəhrəmanlığı kimi göstərir. Gücünüzü uşağa, qadına, qocaya yox, əsgərə göstərin. İndi erməni əsgərləri Azərbaycan əsgərinin qabağından it kimi

qaçır. Daha doğrusu, əsgərlərimiz onları iti qovan kimi qovurlar. Çünki bir az ləngiyən it kimi öldürülür. "Fəryad" filmində çox adamı həyəcanlandıran bir səhnə var: yaralı, əsir götürülmüş Azərbaycan əsgəri evi yandırmaq istəyir. Amma bir uşağın bombardıman zamanı evdə ağlamaq səsinə eşidir, ürəyi yumuşalır, yanğını söndürür və uşağa görə susmağa məcbur olur. Bu Azərbaycan əsgərinin humanistliyi, o da erməni cəlladının əməli! Hər halda, Allah bunu heç vaxt götürməyib və götürməz də! Bizim əsgərlər qisası dinc əhalidən - qadındən azad olunan yurd yerlərindən almırlar. Bizim əsgərlər qisası döyüş meydanında erməni əsgərindən alır. Xocalıda, Kəlbəcərdə, Laçında, Əsgəranda, Qubadlıda... nə edilsə, hamısının da cəzasını artıqlaması ilə Azərbaycan əsgəri tərəfindən alırlar.

Cənab prezident İlham Əliyev deyib ki, beynəlxalq təşkilatlar Xocalıya görə, Ermənistan barəsində heç bir cəza vermədilər. Amma biz onlara özümüz o cəzanı verəcəyik. İndi Azərbaycan əsgəri işğaldan azad olunan yurd yerlərimizdə bu cinayəti törədənlərin cəzalarını verirlər. İt kimi onları qanına qəltan edirlər. Əcəb də eləyirlər! Ermənilər uşaqlarına beşikdə olanda laylay əvəzinə "türk sənin düşmənidir" deyir. Elə bu düşüncə ilə böyüyən ermənilər də həmişə bizdən qisas alıb, torpaqlarımızı, yaşayış məskənlərini işğal edərkən dinc əhalimizi qılıncdan keçirib, güllə-baran edib. Yüz ildən bir, əlli ildən bir onlar qudurub bizə ağız atıblar. İndi də 30 ildir ağız atırdılar, torpaqlarımızı işğal edib kef çəkirdilər. Onların ağızlarını Azərbaycan Ordusu cırıb qoyub qulağının dibinə.

Ermənilər Azərbaycan ərazisinə 150 il bundan əvvəl köçürüldülər. Hətta bu barədə Xankəndində onların gəlişi ilə bağlı bir abidə də var idi. İzi itirmək üçün sonradan o abidəni söküblər. Axı, bu millətin tarixi saxtalaşdırmaq, Azərbaycanın keçmişini silmək və unudurmaq əsas missiyası olub.

Amma düşünməyib ki, bu addımla, bu tarixi saxtalaşdırmaqla özlərinə quyu qazıblar. Və bu quyuya da onlar özləri düşürlər. Onların qudurmuşduğunu bir baxın ki, Füzulinin, Cəbrayılın, Zəngilanın, Qubadlının, Laçının, Kəlbəcərin adını dəyişib yaramaz erməni adı qoyublar. Prezident

İlham Əliyev xalqa müraciətində Füzulinin adının dəyişdirilməsi ilə bağlı dedi ki, bu ad onların başına dəysin, cəhənnəmə olsun bu ad!

Vaxt gələcək ermənilərin də ağı başına qayıdacaq. Bax onda hər şey gec olacaq. Onları aldadan paşinyanları, sarkisyanları, balayanları, mkritçinyanları özləri dar ağacından asacaqlar. Çünki erməni xalqını aldadan bu cinayətkarlar ifşa olunacaq, onların əsl siması üzə çıxacaqdır. Xalqı və milləti özünün olmayan torpaq uğrunda döyüşə göndərmək və onları qırğına vermək erməni xalqına ən böyük xəyanətdir. Əgər bu xalqın çox yox, bir-iki ziyalısı, düşünən beyni varsa, bu cinayətkar rejimdən canlarını qutarmalı, Azərbaycan dövlətindən imdad diləməlidilər. Onları bu bələdan Ermənistan deyil, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev xilas edə bilər. Cənab Prezident də dəfələrlə çıxışlarında bildirib ki, biz Dağlıq Qarabağda yaşamaq istəyən erməni vətəndaşlarımızın təhlükəsizliyini təmin edəcəyik, onların hüquqlarını qoruyacağıq.

Əks təqdirdə, müharibə davam etsə, ermənilərin bu savaşda ölənlərinin sayı on minlərlə olacaq. Milləti qırğına verib hakimiyyətini qorumaq istəyən paşinyanlardan erməni xalqı tezliklə canını qurtarmalıdır.

Sonda bir fikri demək istəyirik ki, türk dövlətlərinin tarixində və eləcə də Azərbaycan tarixində müharibələr zamanı fəth olunan şəhərlərdə, qəsəbələrdə, kəndlərdə mülki əhaliyə qarşı heç bir silah işlədilməyib. Əksinə, onların haqqı, ədaləti, təhlükəsizliyi təmin edilib. Azərbaycan dövləti də öz erməni vətəndaşlarına tarixdə olduğu kimi, bu təminatı verir. Bircə qalır xalqın öz övladlarını Qarabağa döyüşə göndərməməyə və bir də kriminal rejimdən canını qurtarmağa! Bundan sonra böyük sülhdən söhbət gedə bilər. Azərbaycan qüdrətli dövlətdir və bu gün onunla eyni zamanda Ali Baş Komandan, Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevlə dünyanın ən güclü dövlətləri belə razılaşıb. Çünki Azərbaycan müharibə aparmır, böyük savaşla erməni işğalı altında olan torpaqlarımızı, rayonlarımızı, şəhərlərimizi və kəndlərimizi azad edib xalqımızın təhlükəsizliyini təmin etməklə bir daha beynəlxalq hüququn prinsiplərini yerinə yetirməklə dünyəvi ədaləti təmin edir!

Putin:

Yeni supergüc
bu ölkələr olacaq

Çin və Almaniya güc statusu almağa doğru irəliləyirlər. Bunu Valday klubunda çıxışı zamanı Rusiya Prezidenti Vladimir Putin deyib.

"Özünün iqtisadi nüfuzu və siyasi təsiri ilə Çin supergüc mövqeyinə doğru aktiv irəliləyir. Bu istiqamətdə Almaniya da addımlayır", - deyərək bildirib.

ABŞ İran səfirini
qara siyahıya saldı

ABŞ Maliyyə Nazirliyi Hizbullah və İrana qarşı yeni sanksiya tətbiq edib. Vaşinqton Hizbullahın 2 nümayəndəsini qara siyahıya salıb. Bundan başqa İranın İraqdakı səfiri İraca Məcidini də ABŞ-ın sanksiyasına məruz qalıb. Onun Qasım Süleymani-nin müşavirlərindən biri olduğu vurğulanıb.

ABŞ həmçinin SEPAH-ın üç təşkilatına qarşı da sanksiya tətbiq edib.

Türkiyə ordusu
Suriyada terrorçuları
zərərsizləşdirdi

Türkiyənin xüsusi təyinatlıları Suriyanın şimalında PKK-nın bu ölkədəki qolu YPG-nin bir neçə terrorçusunu məhv edib. Bu barədə Türkiyənin Milli Müdafiə Nazirliyi məlumat yayıb.

Qeyd edilir ki, YPG silahlıları "Barış pınarı" əməliyyatının keçirildiyi zonaya keçməyə cəhd göstərmiş. Bu zaman Türkiyə xüsusi təyinatlıları YPG-nin 3 terrorçusunu zərərsizləşdirib. Xatırladaq ki, PKK terrorçuları 1984-cü ildən 2020-ci ilin martına qədər Türkiyədə bir sıra terror aktları həyata keçiriblər. Bu qruplaşmanın törətdiyi terror aktları nəticəsində ölkədə təhlükəsizlik orqanlarının 7 500 əməkdaşı, habelə 6 800 dinc sakin həlak olub. ABŞ və Avropa İttifaqı PKK-nı terror təşkilatları siyahısına salıb.

MEHRİBAN

"Yurduma döndükdən sonra ölsəm, vəsiyyətim edəcəyəm ki, məni ağlamasınlar"

Cəbhəyeni bölgədən REPORTAJ

Gücsüz, ələcsiz, çarəsiz Ermənistan ordusunun "qüdrəti" mövzusu fiaskoya uğradı. Hər gün azad edilən torpaqlarımız, rayon və kəndlərimiz dediyimiz fikrin sübutudur!

Ağdam bölgəsində - mərmilərin altındadırınız göstərən, erməninin inadına canları bahasına inad olaraq geri çəkilməyən, evini-kəndini tərk edib getməyən sadə-dinc əhəlidə bu düşüncədədir.

Eynulla və Rəxşəndə Qasımovalar

İşğalda inləyən Baş Qərverdən kəndinin cəmi 200-250 metrliyində yerləşən Mirəşelli kəndindəndirlər. Eynulla deyir ki, 1990-cı illərdə Ağdamın, eləcə də Qarabağın hər guşəsindən bizim kəndə də pənah gətirənlər oldu. Ev-eşik qurdular, təsərrüfat yaratdılar. Hər bir şeyləri oldu. Amma həmişə doğma yurddan, qoynunda doğulub boya-başa çatdıqları dağlardan danışanda gözləri doldu, boğazlarını qəhər tutdu. Düzünü deyim, onların nələr çəkdiyini tam olaraq

anlaya bilmirdim, dolanışığ əla, ev-eşik müasir tipli... Sentyabr ayının 27-də savaş başlayanda erməni simasızları, erməni quldurları topla, tankla kəndimizi atəşə tutdu, Evlər dağıldı, insanlar yaralandı, maddi və mənəvi ziyanlıq oldu. O ərəfədə biz kənddən bir az uzaqlaşdıq. Çox uzağa getmədik. Eləcə Quzanlıya- yaxın bir qohumumun evinə pənah apardım. Hər gün qaldım yolların kənarında, evimə getmək istədim, amma fikrimi bildirdiyim adamların heç biri bunu məsləhət görmədi. Bir sözlə düz 10 gün nə evimdən xəbərim olmadı, nə kəndimdə nələr oldu-bitdi bilmədim. Bax, o 10 gündə məcburi köçkünlərin nələr çəkdiyini anladım. 28 il il! Allah necə dözdülər bu illərə! Uzun illərdi kəndimizdə Əliağal kəndindən köçkün olan bir ailə yaşayırdı. O gün təsadüfən qarşıma çıxdı. Soruşdum ki, ay Mehman, 28 ildə yurdsuzluğa necə dözdünüz? Cavab verdi ki, bizi yaşadan, ölməyə qoymayan yenə o yurda dönəcəyimizə olan ümidimiz idi. Ordumuza qurban olum, o dərdi bizə yaşamağı im-

kan vermədi. O, kor ilan kimi gördüyünü çalan erməniləri iti qovan kimi yurduumuzdan qovub çıxarırlar. (gülümseyir) Allah prezidentimizi də qorusun!

Məxmər Quliyeva 1993-cü ildə Ağdamdan məcburi köçkündür. Deyir ki, köçkünçülü-yün ən ağır şərtlərini görmüşəm. Atəşkəsin ilk illərində çöllərdə, çadırlarda, vaqonda çəkmədiyim əziyyət qalmadı. Prezidentin tapşırığı ilə Quzanlıda tikilən kənd tipli köçkün qəsəbəsində evlə təmin olundandan sonra rahatlıq nə olduğunu anladım.

Allah onun balasını qorusun - saxlasın. Elə o gün, bu gün rahat mənzildə, hər şəraiti olan evdə oturmuşam. O gün Çıraqlı, Əhmədəğalı kəndləri ermənilər tərəfindən mərmilərlə atəşə tutulanda, getdim durdum o şosse yolunun kənarında. Düşündüm ki, müvəqqəti çətinliyə hamımız bir yerdə

sinə gərsək, problemlərimizdə az olar. 10-a yaxın uşaq, qadın, qocanı gətirdim Prezidentimin mənə verdiyi evə. Əziz qonaqlarım olan bu balaca balalar da-Ramillə Rəyalla artıq mərmilərin səsliyinə öyrəniblər. Düşünən mərmilərlə, atılan mərmilərlə də bir-birindən ayırmağı bacarırlar.

Uzun sözün qısa, yurdumu da mənə tez bir zamanda bəxş edəcək ordumada, Ali Baş Komandan da qurban olum! Allah Azərbaycan ordusunu qorusun! Vallah, yurduma döndükdən sonra ölsəm, uşaqlarıma vəsiyyətim edəcəyəm ki, məni ağlamasınlar".

Akif və Gülnaz Qasımovalar ailəsinin iki oğul övladı var. Hazırda hər ikisi Rəşid də, Səməd də döyüş nöqtələrindəndirlər, ordumuzun tərkibində düşmənlərə qarşı uddururlar. Gülnaz xanım oğlanları haqqında ürəklə, fəxrlə danışdı: "Allah Rəşidin, Səmədin simasında bütün ordumuzu qorusun! Canım bütün əsgər balalarıma qurban! Ağdam ərazisində elə gün yoxdur ki, ermənilərin atdığı mərmilərdən evlər dağılmasın, insanlar yaralanmasın. Bəli, Ermənistanın silahlı qüvvələri elan edilmiş humanitar atəşkəs rejiminin tələblə-

rini, o cümlədən 1949-cu il tarixli Cenevrə Konvensiyalarının əsas norma və prinsiplərini kobud şəkildə pozmaqla dinc mülki əhəlimizə qarşı cinayət əməllərini davam etdirir. İki gün əvvəl səhər saatlarından başlaya-

raq düşmənlər tərəfindən silahlı birləşmələri tərəfindən Ağdam rayonu müxtəlif istiqamətlərdən intensiv raket və ağır artilleriyadan atəşə tutuldu.

Həmin gün günorta saatlarında

isə yerli sakinlər- rayonun Bənövşələr qəsəbəsinə top mərmisi düşməsi nəticəsində 1955-ci il təvəllüdü Quliyeva Şamama İsa qızı və 1976-cı il təvəllüdü Quliyeva Maya Məmməd qızı müxtəlif dərəcəli bədən xəsarətləri alaraq xəstəxanaya yerləşdiriliblər.

Həmçinin, həmin vaxt Bənövşələr qəsəbəsində olan "Azərbaycan Televiziya və Radio Verilişləri" QSC-nin (AzTV) cəbhəboyu zonaya ezam olunmuş əməkdaşı 1982-ci il təvəllüdü Həsənov Anar Bəybalə oğlu Ermənistanın mülki əhəliyə qarşı törətdiyi təxribatları dünya ictimaiyyətinə çatdırarkən düşmənlər tərəfindən atəşə tutulması nəticəsində müxtəlif dərəcəli bədən xəsarətləri alaraq xəstəxanaya yerləşdirilib.

Bundan başqa, rayonun Paşabəyli kəndi ərazisində top mərmisi düşməsi nəticəsində kənd sakinini Məhiyoddinli Çiçək İlyas qızı müxtəlif dərəcəli bədən xəsarətləri alaraq xəstəxanaya yerləşdirilib. Bu gün aldığımız məlumata görə, yaralıların vəziyyəti nisbətən yaxşılaşmağa doğru. İnsanlar ruh yüksəkliyiylə, sevinclə hər gün bir şad xəbər dinləmək üçün Ali Baş Komandanın bütün çıxışlarını diqqətlə izləyirlər.

Düşmənlər işğalındakı yüzlərlə kənd Azərbaycan ordusunun qüdrəti ilə azad olundu! Cəbrayıl azad olundu! Füzuli azad olundu! Zəngilan azad olundu!, Daha yeni günlər, yeni xəbərlər eşitmək diləyi ilə

Əntiqə Rəşid "Ədalət" qəzetinin Qarabağ bölgəsi üzrə xüsusi müxbiri

İlqar Əlfioglunun statusundan

Amerikanın tədris ilinin ilk günü sinif rəhbəri uşaqları yeni gələn şagirdlə tanış edir.

- Uşaqlar, tanış olun, bu Yaponiyadan gələn Şakiro Suzukidir. İndi isə dərsimizə başlayırıq. Görək, tarix fənnini necə öyrənmişiniz. "Azadlıq və ölüm?" sözünü kim deyib?

Sınıfdə tam sakitlik. Suzuki əlini qaldıraraq: - Patrik Genri. 1775-ci il, Filadelfiya. - Çox yaxşı. Bəs, "Dövlət - xalqdır, ona görə də heç kim ölməməlidir"?

Yenə də Suzuki: - Avraxam Linkoln, 1863-cü il, Vaşinqton. Müəllim ciddi surətdə sinifə baxır: - Ayıbdır, uşaqlar! Suzuki yaponiyalıdır, amma Amerika tarixini hamınızdan yaxşı bilir!

Bu vaxt arxa cərgədən sakit səs gəlir: - Zi...bil yaponlar.

Müəllim səs gələn tərəfə çevrilərək: - Kim dedi????!!!

Suzuki ayağa qalxaraq: - General Mak Artur, Qvadalkanal adası, 1942-ci il. Sınıf tam sükut içində, arxadan gələn səs: - Get əmməyinin dalınca!

Əsəbdən üzü qızarmış müəllim: - Kiiimmm????!!!

Suzuki tez yerindən qalxaraq: - Bill Klinton oval kabinetdə Monika Levinskaya, Vaşinqton, 1997-ci il.

Özündən çıxmış sinifdən səs: - Suzuki p.xdur!!!

Bir saniyənin içində cavab: - Valentino Rossi, Braziliyanın Reo-de-Janeyro şəhərində keçirilən Qran Pri Motosiklet yarışlarında, 2002-ci il - deyə yapon cavab verir.

Sınıf həyəcan içində, müəllimin ürəyi gedib, bu vaxt sinifin qapısı açılır və özündən çıxmış məktəb direktoru: - Siz burda nə ilə məşğulsunuz? Hamınızı iti qovan kimi qovaram!!!

Oturmağa macal tapmayan Suzuki: - Azərbaycanın prezidenti İlham Əliyev erməni işğalçılarına müraciət edərkən, 2020-ci il, Bakı.

Britaniyalı parlamentaridən Qarabağ açıqlaması

Mən bir neçə dəfə Azərbaycana səfər etmişəm və Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin səbəb olduğu faciəni öz gözlərimlə görmüşəm.

Bunu Böyük Britaniya parlamentinin üzvü, Britaniya-Azərbaycan Parlament Qrupunun sədri Bob Bləkman deyib.

Onun sözlərinə görə, təxminən 30 ildir azərbaycanlılar məcburi köçkün və qaçqın həyatı yaşayırdı: "Buna baxmayaraq, Azərbaycan hökuməti məcburi köçkün və qaçqınları yaşayış yerləri ilə təmin etmək üçün hər bir lazımı addımı atıb. Lakin bu insanların hamısının bir arzusu var: öz torpaqlarına geri qayıtmaq!"

B.Bləkman Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən münaqişə zonasından uzaqda yerləşən Azərbaycanın yaşayış məntəqələrinin və mülki əhəlisinin atəşə tutulmasını pisləyib:

"Mən Ermənistanın birbaşa təməlindən uzaqda yerləşən Azərbaycanın yaşayış məntəqələrinin və mülki əhəlisini atəşə tutmasını xəbərini eşidəndə çox narahət oldum. Bu, beynəlxalq hüququn kobud şəkildə pozulmasıdır. Mülki əhali artilleriya atəşinə tutulur. Xüsusilə qeyd etməliyəm ki, Azərbaycanın ikinci ən böyük şəhəri Gəncəyə hücumların nəticəsi olaraq, uşaq və qadınlar da daxil olmaqla, mülki insanlar həyatlarını itiriblər".

Britaniyalı parlamentarı qeyd edib ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış və müəyyən edilmiş sərhədləri daxilində baş verir:

"BMT Təhlükəsizlik Şurasının Ermənistan ordusunun Dağlıq Qarabağ regionu və işğal olunmuş ətraf 7 rayondan çıxması ilə bağlı 4 qətnaməsi Ermənistan tərəfindən icra edilməyib. Bu münaqişədə vasitəçilik edən ATƏT-in Minsk Qrupu öz mandatını yerinə yetirməyib, bunu dəyişmək lazımdır. Mən münaqişənin tezliklə və sülh yolu ilə həllinə, habelə azərbaycanlılar, ermənilər və başqa xalqların yenidən sülh, anlayış və harmoniya içərisində yaşayacaqları günlərə qayıdacaqlarına ümid edirəm".

Braziliyanın prezidenti koronavirusu vecinə almır

Braziliya prezidenti Jair Bolsonaro Covid19-a yoluxan Səhiyyə Naziri Eduardo Pazuelonu maskasız şəkildə xəstəxanada ziyarət etdi.

Braziliyada koronavirus pandemiyasına yoluxanların və ölənlərin artdığına

baxmayaraq Bolsonaro pandemiyaya ciddi qəbul etməməyə davam edir.

Qeyd edək ki, Braziliyada virusa yo-

luxanların sayı 5 milyon 303 min keçib, ölənlərin sayı isə 155 min 500-ə yaxınlaşıb.

Bununla da Braziliya dünya üzrə statistikada ən çox yoluxma olan üçüncü ölkədir.

Eminquey

Əbülfət MƏDƏTOĞLU
madatoglua@mail.ru

BU GÜN ON MİLYON BİR NƏFƏRDİ

Biz o günlərin astanasındaydıq

Bütün Azərbaycan tarixinin ən şərəfli anlarını yaşayır. Bu şərəfi də bizə bəxş edən Ordumuz və onun Ali Baş Komandanıdır. Belə məqamda qazilərlə, Qarabağ savaşıyla ilk mərhələsinin iştirakçıları ilə həmsöhbət olmaq, onların baş verənlərə münasibətini, eləcə də xatirələrini dinləmək bir növü sevincə sevinc qatmaqdır. Bax, elə "Azərbaycan" nəşriyyatında qarşılaşdığım sabiq komandirlərdən biri, Laçın Alayının ilk təşkilatçısı və rəhbəri olmuş qazi Arif Paşa ilə söhbətimdə də həmin o hissələri, o duyğuları, o məqamları bölüşməyə çalışdım. Necə deyirlər, bir növü fürsətdən yararlandı. Və...

- Arif bəy, xoş gördük. Bizim də, sizin də, bütövlükdə xalqımızın da gözləri aydın!

- Təşəkkür edirəm. Həqiqətən xoşbəxt anlar yaşayırdıq.

- Arif bəy, birbaşa soruşacam, bu günü gözləyirdinizmi?

- Bilirsiniz, hər bir qazi kimi, hər bir müharibə iştirakçısı kimi, hər bir yurdunu-yuvasını itirmiş soydaşımız kimi bu günü yuxumda da, xəyalımda da görürdüm. Qismət oldu, bu xəyallar, bu yuxular gerçəkləşdi. Necə deyirlər, bizim nəsilə bu xoşbəxtlik nəşib oldu. Düşünürəm ki, insan olan üçün, insan doğulan üçün bundan böyük xoşbəxtlik yoxdur. Şükürlər bu günə...

- Arif bəy, sizi tanıyan hər kəs, o cümlədən də mən keçdiyiniz döyüş yolundan xəbərdaram. Dəfələrlə də həmsöhbət olmuşuq. Sonuncu dəfə sizi Füzuli ərazisində görəndə üz-gözünüzdən yorğunluqla yanaşı, bir qəzəb də tökülürdü. Sanki yerə, göyə asi düşmüşdünüz. Bu gün isə çöhrənizdən nur yağır.

- Bilirsiniz, onda Qubadlının, Laçının yaraları qan verirdi. Mən ağıma sığışdırı bilmirdim ki, düşmən o yerləri alıb. Çəkdiyimiz əziyyətlər, verdiyimiz şəhidlərin qanı ortada qalıb. Bizim olana düşmən sahib çıxıb. Üstəlik, döyüşdə gözümün önündə şəhid düşən əsgərlərimin çöhrələri, son sözləri, ümumiyyətlə, o zamanın özü bir ağıya-acıya çevrilib mənə xışlayırdı. Ona görə də esəbi idim, gərgin idim. Hətta sizlərlə də, digər dostlarla da danışanda özümə ələ ala bilmirdim. Bu gün də o qisas, o ağı-acı hiss canımda, qanımdadı. Amma həmin o qisas

hissini, o ağı-acı bir məlhəm ovudur. Bu məlhəm də azad olunan torpaqlar, kəndlər, qəsəbələr, rayonlardı. İcimdəki nə varsa, elə orda qalır. O vaxta qədər qalacaq ki, bütün işğal olunmuş torpaqlarımız azad olunacaq. Hər kənddə, hər rayon mərkəzində bayraqlarımız dalğalanacaq, sərhədlərimizin bütövlüyü təmin olunacaq. Ondan sonra isə mən yalnız icimdə düşməne nifrət hissini yaşadacam. Çünki o düşmən insan deyil, o əqrəbdə, o insanlıqdan uzaq vəhşi bir zümrədi. Onlara ancaq nifrət etmək lazımdır. Sənin qeyd etdiyən məqam, yeni çöhrəndəki nur, təbəssüm də, məhz qələbəmizin ifadəsidir.

- Arif bəy, Azərbaycan tarixində elə bir hadisə baş verib ki, onu nə Sovet dönə-

hərəmiz də bir fərd idik. Birimiz 10 milyon ola bilmirdik. Bu gün isə 10 milyon bir nəfərdi, o da Ali Baş Komandanıdır. Ordumuzu da, xalqımızı da, dövlətimizi də idarə edir. Mən də o on milyonun içərisindəyəm.

- Arif bəy, döyüş bölgəsindən, orada baş verənlərdən xəbəriniz var? Ümumiyyətlə, baş verənlərdən məlumatlısınız?

- Bəli, öncə Müdafiə Nazirliyinin rəsmi məlumatlarını, Ali Baş Komandanın xalqa müraciətlərini hamı kimi mən də səbrsizliklə gözləyir və qələbə xəbərlərini böyük coşqu ilə qarşılayıram. Qeyri-rəsmi formada isə bu gün səngərdə olan keçmiş əsgərlərim, dostları var. Onlarla da tez-tez bu və ya digər şəkildə əlaqə saxlayıram. Birmənalı şəkildə gö-

dir. Düşmənin nəyə arxayın olduğu da məlumdur. Belə bir məqamda siz döyüş bölgəsinin müəyyən bir sahəsinə idarə edən komandirlərdən biri olmaq istərdinizmi?

- Bilirsiniz, bu barədə xeyli düşünmüşəm. Hətta elektron vasitə ilə Ali Baş Komandanı da müraciət etmişəm. Digər səlahiyyətli dostlara, tanışlara üz tutmuşam ki, mənə də səfərbərliyə alsınlar, o ərazini, o coğrafiyanı bilən bir adam kimi mən də səngərdə olum. Hətta biz keçmiş döyüşçülər, qazilər bir araya gəlib müəyyən güc birliyi yaratmışıq və hər an əmr gözləyirik. O ki, qaldı dediyiniz məqama, mən dəfələrlə vurğulamışdım, bu gün də demək istəyirəm ki, düşməndən alınmış ərazilərimizdəki hərbi istehkamlara baxanda icimdəki qisas hissine bir qəzəb hissi də qarışır. Çünki 30 ildi onların orda nə iş gördüyünü beynəlxalq təşkilatlar, xüsusilə Minsk qrupu, onların monitorinq keçirən nümayəndələri mөгər ermənilərin istehkam tikdiklərini görmürdülər? Necə silahandıqlarından xəbərsiz idilər? Əgər görmürdülərsə, demək kor idilər... xəbərləri yox idisə, demək kar idilər. Artıq bizim o qruplara və o monitorinqlərə heç bir ehtiyacımız yoxdur. İndi söz Ali Baş Komandanın və Azərbaycan əsgərinə! Onlar da sözünü təkə ermənilərə yox, həm də bütün dünyaya deyir. İndi biz diqtə edirik şərtləri: düşmən Azərbaycan torpağından çıxmalıdır! Onların başqa seçimi yoxdur!

- Arif bəy, bu gün bütün Azərbaycan sizin də, mənim də etiraf etdiyim kimi, artıq BİR NƏFƏRDİ. Belə bir anda siz həm sabiq komandır, həm qazi, həm də yurd həsrətli bir Azərbaycan vətəndaşı kimi özünüzü Laçınlı günlərdə necə görürsünüz?

- Bu sual hər zaman mənə düşündürür. Amma o düşüncələrimin içərisində cavabını da çoxdan tapmışam. Bilirəm

ki, söhbət Laçından gedir... ora qayıtdığım ilk gündən gedir... Sizi və oxucularınızı inandırırım ki, Laçına qayırdığım ilk anda mütləq məzarlığa gedəcəm. O məzarların önündə, özü də hər birinin bir anlıq sükutda dayanacağam. Sonra dağdağan ağacının dibinə gedəcəm. laçında bizim bir dağdağan ağacı var. O, simvolu-muzdu, onu ziyarət edəcəm. Həmişə ətrafına yığışardıq onun. Təbii ki, bundan sonra evimizə, doğmaların ünvanlarına baş çəkəcəm. Amma bütün bunlar mənim ağırlarıma məlhəm olmayacaq. Çünki erməni vandalizminin nəyə qadir olduğunu bildiyimdən orda ki məzarlığı da, evləri də gözümün önünə gətirmişəm. Ona görə icimdəki ağı-acı, göynərtini sakitləşdirmək üçün əsgərlərimizin Laçında qaldıracağı bayrağın altına gedəcəm. Orada dayanıb hər şeyi həm xatırlayacağam, həm də şükürlər edəcəm. Çünki bu torpaq üçün tökülən qan yerə qalmadı. Biz qisasımızı da aldığımızı da göstərdik. Bunu isə duymaq və yaşamaq lazımdır.

- Arif bəy, biz müharibənin nə olduğunu da bilirik, səngəri də tanıyırdıq, yaşanan dərslərin də çəkisini, öcünü-bilirik. Yeni hər ölkəmiz vətəndə vətənsiz olmuşuq. Bu gün isə şükürlər olsun, itirdiklərimizi geri alırıq. Belə məqamda ordumuza, oxucularımıza sözlünüz.

- Mən hər kəsə gözün aydın olsun! - deyirəm. Ordumuzun hər bir əsgərinin qəhrəmanlığı önündə baş əyirəm. Və demək istəyirəm ki, bu gün üçün onlara sonsuz ölçüdə minnətdaram. Və nəhayət, biz özümü qayıdırıq. Deməli, biz böyüklüyümüzü bərpa edirik. Bu yolda xidməti olan hər kəsə, Ali Baş Komandanın tutmuş sırası əsgərə qədər, ümumiyyətlə, ordu ilə bağlı xidməti olan hər kəsə təşəkkür edirəm. Və demək istəyirəm ki, canımla, qanımla, ruhumla onların yanında. Allah xalqımızı qorusun! Allah Azərbaycanı qorusun! Qarabağ Azərbaycanıdır!

... Mən Arif Paşa ilə etdiyim atüstü söhbətin müəyyən məqamlarını diqqətinizə təqdim etdim.

Düşünürəm ki, bu məqamların, bu söylənən fikirlərin özündə də bir qazi məntiqi, bir qazi ruhu, bir qazi kimliyi görünür. O görünən bizim Laçınlı günlərimizdi. Biz o günlərin astanasındaydıq.

mində, nə də müstəqil Azərbaycanın tarixində 27 sentyabr 2020-ci ilə qədər müşahidə etməmişdik. Yeni 27 sentyabrdan sonra ölkədə mövcud olan 50 siyasi partiya Azərbaycanın Ali Baş Komandanına müraciət etdi. Xalq, ordu və hakimiyyət Ali Baş Komandanın ətrafında birləşdi. Bax, bu birlikdə siz hardasınız?

- Doğru buyursanız, həqiqətən fenomen bir hadisə baş verdi. 88-ci ilin Azadlıq meydanı, 20 Yanvar faciəsi bunlar hamımızın gözünün önündədir. Biz onda da bir araya gəlmişdik xalq olaraq. Amma ordu və hakimiyyət onda xalqdan uzaq idi. Çünki ordu ayrı qrupları özündə ifadə edirdi, könüllü və özünümüdafiə dəstələri idi. Hakimiyyət isə sovet rejiminin tör-töküntüsü idi. Həqiqətən Böyük Vətən Müharibəmiz 10 milyon bir nəfər etdi. Mən müsahibələrimin birində vurğulamışam ki, əvvəllər biz 10 milyon insan başqa-başqa sifətlərdə, başqa-başqa nöqtələrdə olmaqla,

rürəm və eşidirəm ki, ordumuzda son dərəcə yüksək ruh yüksəkliyi var. Bu da əsas məsələdi. Ordunun döyüş qabiliyyətinin ən birinci şərti onun ruhudur. Qalib gəlmək üçün bu, ən vacib məsələdir. İkincisi isə bugünkü ordumuz bizim döyüşdüyümüz zamanın ordusu deyil. Vahid komandanlıq, vahid döyüş taktikası, müasir silah-sursat, yüksək texniki, həm də elektron idarəetmə imkanlarımız şəxsən mənə də qürur hissi yaradır. İndi Azərbaycan Ordusu XXI əsrin ordusudur. Onun hər cür imkanları və ən vacibi də vətən təəsüf, torpaq sevgisi var. Bunu üçün ancaq sevinmək lazımdır. Yeri gəlmişkən, xatırladım ki, müharibənin ilk mərhələsində ermənilərə ruslar hər cür silah-sursat verir, hətta özləri də onlarla birlikdə bizə qarşı döyüşürdülər. Bu, tarixi gerçəklikdi. Bu gün isə biz artıq onların özlərini də, onlara silah verənləri də, himayə edənləri də üstələmişik. Təbii ki, bu da rəhbərliyin xidmətidir.

- Arif bəy, döyüşlərin ağır getdiyini danılmaz gerçəklik-

Azərbaycanın hər qarış torpağı bizim Vətənimizdir

Qulu Məhərrəmli: O torpağın ətrini duymaq, suyunu içmək, havasını ciyərlərimə çəkmək istəyirəm...

Sentyabrın 27-də Ermənistan silahlı qüvvələrinin təxribatı nəticəsində Azərbaycan Ordusunun başladığı ək-hücum əməliyyatları uğurla davam edir. Əməliyyatlar çərçivəsində işğal altında olan çox sayda yaşayış məntəqəsi azad edilib. İşğaldan azad edilən yaşayış məntəqlərindən biri də, 1993-cü ilin 29 oktyabrında işğal edilmiş Zəngilan şəhəridir. Zəngilan şəhəri oktyabrın 20-də işğaldan azad edildi və yenidən Azərbaycana birləşdirildi.

Qələbə xəbəri eşitmək, doğma yurduna qovuşmaq, həsrətə son qoyulması təsvirolunmaz hissdır. Müsahibimiz 1954-cü ildə Zəngilanda dünyaya gəlmiş professor, Əməkdar jurnalist Qulu Məhərrəmli də hazırda belə hissələr keçirir:

- Qulu müəllim, Zəngilanın işğaldan azad edilməsi münasibətilə sizi bir daha təbrik edirik. Təəssüratlarınız maraqlıdır...

- Çox sağ olun! Əvvəlcə onu deyim ki, adi vəziyyətdə insanların haralı olmasına fikir verilmirdi. Dünəndən də çox adam mənə zəng edib zəngilanlı olmağımdan indi xəbər tutduqlarını deyir. Hamısına da zəngilanlı olmaqda qeyri-adi heç nə olmadığını deyirəm. Lakin qeyri-adi olan Zəngilanın işğaldan azad olunmasıdır. Əslində, bir rayona məxsus olmaq bir az şərtdir. Çünki dünən biz füzulili, ondan əvvəl cəbrayılı, bu gün isə zəngilanlıyıq. Qubadlı azad ediləndən sonra isə hamımız qubadlılı olacağıq. Həmçinin, şuşalı, kəlbəcərlilə, ağıdamlı və s. Yəni Azərbaycanın hər qarış torpağı bizim vətənimizdir. Amma dünyaya göz açdığı rayonun azad edilməsi tamam başqa hissdir və bunu sözlə ifadə etmək çox çətindir. Çünki torpaqların işğaldan azad olunma xəbəri insanda elə güclü enerji yaradır ki, insanın bütün duyğuları dilə gəlir, ruhu oyanır və özünü fərqli hiss edir. Bu baxımdan, Zəngilanın işğaldan azad olunması xəbəri mənə illərim çaxması kimi təsir etdi. Bu cür xəbərlər insanın həyatında bir dəfə olur. Məsələn, Qarabağla bağlı qalibiyyətli döyüşlər yüz il bundan əvvəl olurdu. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin Milli Ordusu 1918-ci ilin aprel-may aylarında qalibiyyətli döyüş aparıb və bütün erməni qiyamçı dəstələrini darmadağın edərək, Şuşada Azərbaycanın üçrəngli bayrağını qaldırışdı. İndi isə - yüz ildən sonra həqiqi mənada Vətən müharibəsi gədir və bu müharibədə Azərbaycan Ordusu həm nizam-intizam, həm texniki təminat, həm də hərbi düşüncə baxımından üstündür. Bu qalibiyyət dalğası

insanlarda fərqli coşğu yaradır, insanları bir araya gətirir. İnsanlar, sanki yenidən dünyaya gəlib və xarakterlərində, davranışlarında, yanaşmalarında hər şey dəyişir. Bu, çox gözəl hissdir və bu hissələrin fonunda Zəngilanın işğaldan azad olunması başqa bir dalğa yaradır. Buna ancaq sevinmək olar.

- Zəngilanda dünyaya gəlmisiniz və uşaqlıq illəriniz orada keçib. Həm Zəngilanın işğalına qədər olan, həm də işğaldan sonrakı dövr yadda-sınızda necə qalıb?

- Mən Zəngilanda dünyaya gəlmişəm. 6 yaşında atam dünyadan köçüb və cəmi bir ildən sonra mənə və böyük qardaşımı Şuşada internat məktəbinə qoyublar. 10 il həmin məktəbdə təhsil almışam. Yeni niyyətlik və gəncliyimin bir hissəsi Şuşada keçib. Amma uşaqlıq xatirələrim tamamilə Zəngilanla bağlıdır. Psixologiya elmi də bunu təsdiq edir ki, insan ekstremal şəraitdə və qeyri-adi bir vəziyyətdə yarananda, ilk növbədə uşaqlıq dövrünü xatırlayır. Bizim də yaşımızın üstünə yaş gəlir deyə, təbii ki, o yerləri daha çox xatırlayırıq. 1993-cü ildə Zəngilan işğal olunub. İnsanlar çox əzab-əziyyətə Araz çayını keçərək İrana keçib və hərsi bir rayona üz tutub. Ölkənin, təxminən 20-30 rayonunda Zəngilan qaçqınları var. Düzdür, dövlət onlara yardım göstərərək, pul verib, kommunal xərclərdən azad edib, amma bunların heç biri o insanların doğma yurd-yuvasındakı istiliyin əvəzini ödəməyib. Çünki harada olursan ol, doğma yurdun yerini heç nə vermir. İnsanlar uzun illər qaçqınlıq həyatı yaşadı, amma heç kim fikrindən dönmədi, özünü zəif göstərmədi. Çünki bir istək vardı: doğma yurd-yuvaya yenidən qayıtmaq. Artıq bu günlər çox yaxındadır. Amma 30 il ərzində ağılamayan insanların bu gün gözündən yaş axır. Hönkürtü və hiçqırıqla danışırlar. Allah bu millətə həmişə sevinməkdən ağlamağı qismət eləsin.

- Artıq 29 oktyabr 1993-cü il tarixi yoxdur, 20 oktyabr 2020-ci il tarixi var. Yəqin ki,

bu tarix sizin üçün əvəzolunmaz olacaq...

- Hesab edirəm ki, bu il Allah da nəzərlərini bizə çevirib. Sanki dünyada gedən proseslərdə də bizim üçün uğurlu situasiya yaranıb. Bütün bunların hamısı üst-üstə gəlir və bu, 100 ildə bir dəfə formalaşan situasiyadır. Bu situasiyada da Azərbaycan Ordusu çox yaxşı və düşünlümlü hərəkət edir və düşməni geri oturdur. Ermənistan ordusu artıq 6000-dən çox döyüşçüsünü itirib. Onlar qorxuqları üçün bunu etiraf etmirlər, çünki hansı dalğanın yaranacağıni bilirlər. Təbii ki, Azərbaycan tərəfdən də itkilər, xalqın ürəyinin işığı, başının tacı olan şəhidlər var. Amma camaat bunu başa düşür və onları Vətən uğrunda həlak olan həqiqi qəhrəmanlar kimi qarşılayır. Ona görə də bu anlaşma, bu birlik və bir yurda qaynaşmış bu cəmiyyətin özü də bu

qələbələrin bir rəhnidir. Mən bu yaxınlarda Gəncədə oldum. Məqsədimiz Gəncədə ermənilərin hərbi cinayətlərindən zərər çəkən insanlara ürək-dirək vermək idi. Amma onların yüksək əhval-ruhiyyədə olduğunun, dirəniş göstərdiklərinin şahidi olduq. Hamısı mənəvi müqavimət göstərir və açıq-aşkar ölməyə belə, hazır olduqlarını, lakin bir gündə evlərini-əşiklərini tərk etməyəcəklərini deyir. Ermənilər hələ də 1992-93-cü illərin ab-havasında qalıblar. O vaxt onlar Azərbaycan torpaqlarını başqa ölkənin əliylə, başqa ölkənin silahlarıyla rahatlıqla ələ keçirmişdilər. Amma indi layiqli cavablarını alırlar. Azərbaycan Ordusu Prezidentimizin dediyi kimi, onları "iti qovan kimi qovur" və qovmağa da davam edəcək.

- Ömrünün müəyyən bir hissəsi həmin torpaqlarda keçmiş bir insan kimi, bu xəbəri eşidəndə necə reaksiya verdiniz? Hansı hissələri keçirdiniz?

- Sözü düz, bu xəbər o qədər də gözlənilməz deyildi. Çünki ondan bir həftə əvvəl də bu barədə məlumatlar gəlirdi. Amma mən həm də o yerləri tanıyan biri kimi düşünürdüm ki, eger Xudafərin körpüsü azad edilibsə, təxminən 10 kilometr sonra bizim kəndimizdir və inanmırdım ki, ermənilər qısa müddət ərzində orada istehkam yaradıb, müqavimət göstərə bilsinlər. Bu mənada bu xəbəri gözlənilən olduğunu bildirdim. Lakin bir ölüm, bir də qələbə xəbərləri nə qədər gözlənilən olsa da, yenə də gözlənilməzdir. Ona görə də Prezident Zəngilanın azad edilməsi xəbərini səsləndirəndə, hər yerdən səskü qopdu, hamı sevinməyə başladı. Belə reaksiyalar isə nadir hallarda olur. Bu xəbəri eşidəndə özümü güclə saxladım. Amma nə qədər müqavimət göstərsəm də, daxildə kövrək və zəif olduğumu duydum. Çünki bu cür qələbə xəbərlərinə müqavimət göstərmək olmur və artıq o hissələrə təslim olmalısan. Təbii ki, biz də bu hissi yaşadıq.

- Çox sayda insanın sizə zəng edib təbrik etdiyini vurğuladınız. Bəs, siz kimləri təbrik etdiniz?

- Dərhal kəndimizin ağsaqqallarına zəng edib gözyaşlıqlığı verdim. Daha sonra böyük qardaşım da danışırdım. O da artıq xəbər tutmuşdu və çox sevinirdi. Ondan sonra da mənim telefonuma intensiv zənglər gəlməyə başladı və mən telefonumu axşama qədər işlədə bilmədim (gülür - M.N.). Ona görə də həmişə deyirəm ki, bu dünyada xəbərlərin ən gözəli qələbə xəbərlərini eşitməkdir. Bu gün hər bölgə işğaldan azad ediləndə böyük coşğu yaranır. İnsanlar ümidlənir, zəkaları işıqlanır. Bu, çox qeyri-adi hissdir. Azru edirəm ki, ümumi qələbə xəbərini də biz bu cür qarşılayaq. Hesab edirəm ki, o zaman Azərbaycandakı sevincin ölçüsü və miqyası olmayacaq.

- Hər şey öz yoluna düşəndən və işğaldan azad edilmiş ərazilərə getmək imkanı təmin ediləndən sonra planlarınız nədir?

- İndiki halda Zəngilanla bağlı əsas planımız odur ki, burada doğulmuş və böyümüş uşaqları, ailələri Zəngilana aparaq və onların hamısı da doğma yurda qayıdacaqlar. Biz özümüz də "nə edə bilərik", - deyə düşünürük. Çünki bu uzun və iztirablı qaçqınlıq illəri insanların xarakterini bir az sərbəstləşdirib, tələblərini və mübarizliyini artırıb. Həm də onlara əlavə bacarıqlar verib. Mənə elə gəlir ki, onlar o torpağın, o suyun, o sərvətlərin qədrini tamamilə başqa cür biləcəklər. Mənim də ən böyük planım yenidən Zəngilana getmək, torpağının ətrini duymaq, suyundan içmək, mənzərələrini görmək və havanı ciyərlərimə çəkməkdən ibarətdir. Allahın izni ilə, bundan sonra artıq ikinci ömür başlaya bilər. Bilirəm ki, o torpaqlardan kim didərgin düşsə, hamısı geri qayıdacaq. Təbii ki, biz də nümunə olaraq onların önündə olmalı və o torpaqların yeni cizgisini, mənzərəsini onlara göstərməliyik.

Müsahibəni yazdı: Mərahim Nəsim (ayna.az)

Bu ərazilərə giriş-çixış dayandırılır

Hazırda dünya ölkələri üzrə yeni növ koronavirus (COVID-19) infeksiyasına yoluxmada artım müşahidə olunmaqdadır. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının məlumatına əsasən, bu gündə dünyada 42 milyondan çox şəxs COVID-19 infeksiyasına yoluxmuş, 1 milyondan çox insan isə bu xəstəlikdən vəfat edib.

Nazirlər Kabineti yanında Operativ Qərargahdan verilən məlumat görə, son həftələrdə bir çox ölkələrdə, o cümlədən Azərbaycanda yeni növ koronavirus (COVID-19) infeksiyasına yüksək yoluxma halları qeydə alındığından karantin qaydaları yenidən sərbəstləşdirilib.

Ölkə ərazisində mövcud sanitariya-epidemioloji vəziyyətin təhlilinə əsasən, son günlər Ağstafa, Biləsuvar, Xaçmaz, İsmayilli, Qax, Zaqatala rayonları və Mingəçevir şəhərində yüksək yoluxma faktları aşkar olunub.

COVID-19 virusunun yayılma sürətinin azaldılması, eləcə də onun törədə biləcəyi fəsadların minimuma endirilməsi məqsədilə 2020-ci il 24 oktyabr saat 00:00-dan Ağstafa, Biləsuvar, Xaçmaz, İsmayilli, Qax, Zaqatala rayonlarına və Mingəçevir şəhərinə operativ və xüsusi təyinatlı nəqliyyat vasitələrinin, eləcə də yükdaşıyan avtomobillərin hərəkəti istisna olmaqla giriş-çixış dayandırılır.

Eyni zamanda Ağstafa, Biləsuvar, Xaçmaz, İsmayilli, Qax və Zaqatala rayonlarında aşağıdakı tarixlərdə ictimai nəqliyyatın hərəkəti dayandırılır:

-24 oktyabr saat 00:00-dan 26 oktyabr saat 06:00-dək

-31 oktyabr saat 00:00-dan 2 noyabr saat 06:00-dək

Vətəndaşlarımızı COVID-19 virusu ilə mübarizə sahəsində mövcud karantin tələblərinə riayət etməyə, eləcə də qoruyucu maskalardan və digər zəruri tibbi-profesional vasitələrdən istifadə etməyə, ictimai yerlərdə kənar şəxslərlə minimum kontaktda olmağa çağırırıq.

Təranə Musayeva

...öpdüyüm ayaqlarının altına qurban

Səni sevməyə başlayanda nəinki yer üzündə, heç bənimdə də deyildin! "Düşmən çəpəri" olduğunu biləndə isə bu ifadənin yersizliyinə nədən o günə qədər diqqət etmədiyimə təəccüblənmişdim. Sən ki ürəkdin! Varlığını duyduğum ilk andan sinəmi yarıb az qala bayıra çıxacaq qədər həyəcədən vurnuxan ürəyimdin. Səni qucağıma alanda mübaliğəsiz deyirəm - dünyanın qucağına qoyulduğunu hiss etdim. Oylar bir qürurlandım ki, sərkərdəsi güclü, yenilməz, güvənli biri olan əsgər kimi! İlk addımlarınla kainatı "gəzdin" sənində. Sevdiyim bütün insanların nişanələrini səndə aradım. Gülüşündə 24 yaşında Şəhid olmuş qardaşımı, səbrində hamının çox sevdiyi anamı, təmkinliyində atamı axtardım, gördüm! Gizlətməyəcəm, ərköynlük, nadincilik, sözə baxmayan zamanlarında əminə, atana, ata bəbəyə daha çox bənzərdirdim!

Böyüdüyünü heç anlamadım ki! Gözlərim qarşısında artan boyun heç gözlərimə görünmədi! Vaxt oldu dalaşib üstümə gəldin, vaxt oldu döyülüb üstümə gəldin, vaxt oldu əlaçı oldun, vaxt oldu heç dərs kitabının üzünü açmadın! İllər keçdi, amma boynuma düşən gündən burnuma düşən qoxun heç dəyişmədi, heç itmədi. "Düşmən çəpəri" olduğunu bildiyim gündən gözümün ucu ilə sənə yaraşan qız axtardım, tapmadım. Dünyanın ən gözəl qızları olan Azərbaycan qızlarını seçib-seçmələdim, xəyalımda elçi getdim, toyunda sevincdən kövrəlib ağladım, göz yaşımı silə-silə qol qaldırıb süzdüm, nəvə oxşadım, böyütdüm! Xəyallar şirin olur, acısız olur, düşmənsiz olur. Beləcə biriniz 18 yaşınız olan kimi, biriniz evli-uşaqlı olaraq, biriniz ali təhsilli, biriniz məktəbi zor-bəla bitirib, biriniz anasız, biriniz min qohum-əqraba ilə, biriniz sevgilinizin əlinə toxunmamış, biriniz sevgi dadmamış düşmənlə savaşa gətiniz. Müxtəlif təbiiyəli, müxtəlif səviyyəli olsanız da bir amal uğrunda - bütöv Azərbaycan uğrunda silah tutan əllərinizə qurban, Azərbaycan Əsgəri!

Uşaq ikən ən çox öpdüyüm ayaqlarının altına qurban, Azərbaycan Əsgəri!

Tarixlərin ən şərəflisini yazırsan!

Millətində sevinclərin ən gözəlini yaşadırsan!

Tanrım səni qorusun, Azərbaycan Əsgəri!

İşğal olunmuş ərazilərdə 260 min hektar unikal meşə sahələri vəhşicəsinə istismar olunub

İşğal olunmuş ərazilərdə 260 min hektar unikal meşə sahələri vəhşicəsinə istismar olunmuş və təbiətə güclü ziyan dəyib.

Bunu Trend-ə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının (AMEA) müxbir üzvü, professor, ekoloji məsələlər üzrə ekspert İslam Mustafayev bildirib.

Onun sözlərinə görə, belə meşə sahələri Ağdam və Füzulidən başqa, işğal edilmiş bütün rayonlarda var. İ. Mustafayev əlavə edib ki, həmin meşələrdə 70 endemik ağac növü, Azərbaycan Respublikasının Qırmızı Kitabına salınan 24 fauna və 27 flora növü olub. Ümumilikdə sahəsi 43000 ha olan 6 qorunan ərazi - Bəsitçay və Qaragöl təbiət qoruqları, Arazboyu, Laçın, Qubadlı və Daşaltı yasaqlıqları vuran edilib:

"10 su anbarı, o cümlədən Sərsəng Su Anbarının çirkləndirilməsi və suyunun məhdudlaşdırılması aşağı axında yerləşən 400 min nəfər Azərbaycan əhalisinin su ehtiyaclarının qarşılmasına imkan verməyib. Tərtər çayı Kəlbəcərdə istismar olunan qızıl mədənlərinin toksik ağır metalları ilə çirklənib, Arazın qolları Qafan-Qacaran mədən sənayesi nəticəsində, Qubadlı, Zəngilan, Cəbrayıl, Fizuli rayonları isə müxtəlif səbəblərdən güclü ekoloji çirklənməyə məruz qalıb".

Akif Nağı: KTMT Ermənistanı üzvlükdən çıxarmalıdır

Artıq bir aya yaxındır ki, Azərbaycan ordusu torpaqlarımızı işğaldan azad etmək uğrunda gecə-gündüz dayanmadan çalışır. Hamının ürəyi cəbhə xəttində döyünür və hamı qələbə xəbəri gözləyir. Apardığı-miz haqq savaşı ilə bağlı Adalet.az saytı olaraq Qarabağ Azadlıq Təşkilatının sədri Akif Nağının fikirlərini öyrəndik.

QAT-ın sədri Akif Nağı:

- Biz bu müharibəni çoxdan gözləyirdik və həmişə Qarabağ Azadlıq Təşkilatı olaraq da tələb etmişdik ki, başqa yolu yoxdur. Koronə yox, analizlərlə, təhlillərlə deyirdi ki, danışıqlar Azərbaycanın maraqlarına cavab vermir. Şükürlər olsun ki, həm daxilədə, həm də xaricədə ciddi hazırlıqlardan sonra müharibə əmri verildi və uğurla da davam edir. Və hər kəs də artıq bilir ki, yeganə düzgün yol

hərbi yoldur. Danışıqlara da dəvət edirlər, Moskvada nazirlər görüşdü, bu gün Amerikada görüşlər olacaq. Hər halda, Azərbaycanın mövqeyi ayındır. Bizim torpaqlarımızdan çıxırsınız. Əgər çıxırsanız, biz hərbi əməliyyatları davam edəcəyik. Əgər çıxırsanız, hə, onda nələrisə müzakirə etmək olar.

Erməni tərəfi özünü həmişə sülhpərvər kimi göstərirdi. Hərbi əməliyyatlar başlayandan sonra başlayıblar davakar mövqə sərgiləməyə.

Paşinyan artıq məsələnin diplomatik yolla həll olunmayacağını deyir. Elə bizə də onun bu mövqeyi lazımdır.

Dünən Putinin "Valday" qrupunun toplantısındakı çıxışını da gördük. Azərbaycan öz torpaqlarının işğal altında qalmasına dözməz. Türkiyə faktoru da ciddi bir faktordur. Azər-

baycana dəstək verir və eyni zamanda regionda öz mövqeyini ortaya qoyur. Türkiyənin bu mövqeyi Rusiya da, digər dövlətlər də hesablaşırlar. Xüsusilə vurğulamaq istəyirəm ki, Paşinyan öz xalqını müharibəyə səsləyir. O, axı Ermənistanın baş naziridir?! Dağlıq Qarabağın əhalisini müharibəyə çağırma bilməz. Bu hərəkətlə o, özünü bütün beynəlxalq normalardan kənar qoyur. Və hesab edirik ki, Beynəlxalq təşkilatlar Ermənistanla

bağlı öz mövqeyini ortaya qoymalı, Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatı Ermənistanı üzvlükdən çıxarmalıdır. Əgər bu baş versə, Azərbaycanın əl-qolu daha da açılacaq. Ermənistan bu təşkilatın üzvlüyündən istifadə edib Rusiyaya arxalanır.

Azərbaycan bu illər ərzində Rusiyanın mövqeyini müəyyənləşdirdi, digər dövlətlərin mövqeyini ən azından neytrallaşdırma bildi. Bugünkü müharibəyə münbit şərait yarada bildi. Daxili şəraitimiz isə çoxdan buna hazır idi.

Amerikanın regionda Rusiyanın möhkəmlənməməyini istəməyi, İsrailin İranla olan münasibətləri, hamısı bizim lehimizə işlədi.

İnanırıq ki, bütün bunlarla birlikdə tezliklə işğaldan torpaqlarımızın hamısı azad olunacaq.

Eminquey

Öldü var, döndü yoxdur Bunu bütün dünya bilsin

... "Erməni əsgəri ölmək istəmir-sə rədd olub gətsin Azərbaycan torpağından!" Ali Baş Komandanımızın artıq zərb-məsələ çevrilmiş bu sözünün misli-bərabəri yoxdur. Çox böyük mənə yükü olan bu sözlər xain və məkrli, hiyləgər düşmənin dinc əhalinin, günahsız insanların başına yağdırdığı bonbalardan daha güclü, daha təsirlidir.

200 ildir ki, biz erməni xislətinin, erməni vandallığının zülmünü çəkirik. Amma artıq, necə deyirlər, daş qaya-ya rast gəlib. Respublikamızın Prezidenti, Ali Baş Komandanımız İlham Əliyev bu mənfur tarixi öz fədakarlığı və hünəri sayəsində günlərlə ölçülən çox qısa bir müddətdə dəyişdi. Artıq erməni azgünlüyünə, erməni quldurluğuna son qoyulmaq üzrədir. Ali Baş Komandanımızın xalqa etdiyi hər müraciətdə sonsuz sevinc hissi oyadan, ürəklərə fərəh bəxş edən şad xəbərlər eşidirik. Bu şad xəbərləri Prezidentimizin dilindən eşitmək xüsusi mənə və əhəmiyyət kəsb edir, xalqda olan inam hissini qat-qat artırır.

Ali Baş Komandanın xalqa müraciətində deyildiyi kimi: "Bizim yumruğumuz təkcə düşmənin başını əzən yumruq deyil, bu yumruq həm də bizim möhkəm birliyimizdir!"

Bəli, bu möhtəşəm yumruğun həsabatıdır ki, hər gün döyüş cəbhələrindən xoş xəbərlər gəlir, işğaldan azad edilən torpaqlarımıza sancılan bayraqların sayı getdikcə artır. Rayonlarımızın işğal tarixlərinin üstündən təcridcənə qara xətlər çəkilir. Xalqımız, şanlı ordumuz çox haqlı olaraq böyük qürur hissi ilə Ali Baş Komandanımızı igid, hünərvər bir sərkərdə adlandırır. Biz inanırıq ki, bizim qələbə bayrağımız tezliklə Şuşada, Xankəndində dalğalanacaq. Bəli, öldü var, döndü yoxdur. Bunu bütün dünya bilsin. Bu sözlər Ali Baş Komandanımızın ətrafında möhkəm birləşmiş şanlı ordumuzun, igid əsgərlərimizin qəti fikridir. Onlar əsl hünər və igidlik göstəricisi olan döyüş meydanında quduz düşmənin layiqli cəzasını verir. O düşmənin ki, müharibə cinayətləri törədərək dinc əhalini hədəfə alır, heç

bir günahı olmayan uşaqların, qadınların, qocaların başına bonbalar yağdırır, evləri, yurd-yuvaları dağıdır, kəndləri, şəhərləri viran qoyurlar.

Hansı bir Azərbaycanlı dindirsen deyər: "Mən düşmənin də uşağına əl qaldıra bilmərəm, buna ürəyim gəlməz." Çünki onun ürəyində Allah xofu var, damarında qanla birlikdə mərhəmət hissi axır. Allah rəhmət ələsin professor Qara Mustafayevə. O, deyirdi ki, heyvan heyvanlığı ilə başqa bir heyvanın balasına, körpəsinə deyir, toxunmur, əksinə, dar macalda onu emizdirib ölməyə qoymur. Erməni vəhşiləri isə nəinki dinc insanları, o cümlədən qadınları, qocaları, hətta dilsiz-ağızsız körpələri, uşaqları belə qanlarına qəltan edirlər, heç "uf"da demirlər.

Hədsiz ürəyiyumşaqlığımızla, mərhəmətli olmağımızla başımıza bəla açdıq. Nankor qonşumuza "yazıqdır" deyib torpaq verdik, ev-eşik elədik, süfrəmizin başında əyləşdirdik. Özümüzünkülləri kənara itələyib, erməni ustalarını irəli çəkdi. Hissə qapılıb "Bahadır və Sona"nı yazdıq. Gecə-gündüz "Qardaş olub Hayastan, Azərbaycan" oxuduq. Xan Şuşinski kimi dahi xanəndənin yanında Nefton Qriqoryanı əyləşdirdik. Guya ki, Azərbaycanda bir dəne də olsun kamança çalan yoxdur. Kamança dedim, lətifə halını almış bir əhvalat yadına düşdü: Rəhmətlik Həbil Əliyev Bakıda konsertlərin birində ilk dəfə "Cücələrim"i ifa edir. Kamançada cücənin, toyğun, xoruzun səsinə eşidən tamaşaçılar Həbilin bu ifaçılıq məharətinə heyran qalırlar.

Həbil çalıb qurtarandan sonra səhnənin arxasına keçəndə böyük sənətkarlar Şövkət Ələkbərova, Sara Qədimova, Əbülfət Əliyev, Hacı Məmmədov və başqaları uğurlu çıxışına görə Həbil Əliyevi təbrik edirlər. Bu vaxt kamançaçalan Nefton Qriqoryan Həbilə söz atıb deyir: "Həbil, yaxşı çaldın, lap xoruz kimi banladın. Gərək mən bunu səndən öyrənəm." Həbil bu hiyləgər sözün altında qalmayıb deyir: "Nefton, banlayan var, sən anqırmağı öyrən..." Bax, burada bir mə-

qam var: Hamı xoş söz deyir. Həmin Nefton isə, necə deyirlər, iki daşın arasında öz riyakarlığını, paxıllığını, xainliyini göstərir... Bunlar belədir, məqan düşən kimi öz xislətlərinə uyğun olaraq alçaq əməllərə əl atırlar. Amma ataların bir sözü də var: "Nə tökərsən aşına, o da çıxar qaşığına." Geci-tezi var, onların çirkin əməlləri öz başlarında çatlayacaq.

Düz sözmüş: "Çıx, deməklə donuz darıdan çıxmaz." Buna görə Azərbaycan əsgəri silaha əl atmalı oldu. Və şükür ki, ürəkaçan nəticələr var. Döyüş meydanında ordumuzun hünəri qarşısında duruş gətirə bilməyən düşmən ya məhv olur, ya da güc-bəla ilə başını götürüb qaçır. Onların düşdüyü vəziyyət buynuzu gicləşəndə başını çobanın çomağına sürdən keçinin aqibatına bənzəyir.

Hiyləgər düşmən bunu da unutmasın ki, dünya yaranandan həmişə xeyir şərə qalıb gəlib. Qisas qiyamətə qalmaz, necə ki, qalmır: Ali Baş Komandanın rəhbərliyi altında Azərbaycan ordusu, igid əsgərlərimiz düşməndən qisas başqa yerdə yox, məhz döyüş meydanında alır. O meydana ki, mərdlik, hünər, kişilik bu meydana bilinir, bu meydana sınaq. Azərbaycan əsgərinin döyüş meydanındakı bu irəliləyişi həm də onun erməni təcavüzünə tuş gəlmiş öz doğma ocağına, doğma torpağına, doğma yurd-yuvasına qayıdırdı.

Gördüyümüz həqiqət budur ki, Dünya birliyinin, Beynəlxalq təşkilatların edib bilmədiyini Ali Baş Komandanımız və onun ətrafında sıx birləşmiş mətin ordumuz həll etmək əzmindədir.

Əsgərlərimizin ən böyük, ən güclü silahı Vətən sevgisidir, xalqın, ordunun Ali Baş Komandan ətrafında sıx birləşməsidir. Biz inanırıq ki, bu möhtəşəm birlik tezliklə düşmən üzərində qələbəmizi təmin edəcək. Çünki hamımız Prezidentimizin dediyi böyük bir həqiqət üzərində köklənmişik: Qarabağ Azərbaycanıdır!

Tofiq Abdullayev
Jurnalist

(əvvəli ötən şənbə sayımızda)

Məmməd Araz başqa bir eyni məzmunlu "Mən Araz şairiyəm" şeirində "Çox yazırsan Arazdan. Nə bilim gahdan quzu, Gahdan aslan Arazdan" - deyərək məzəmmət edənələrə cavabən deyir:

*O mənim mürəkkəbim
Mən onun qələmiyəm.
Mən Arazın səsiyəm,
Mən onun yatağıyam,
Mən onun sahiliyəm,
Mən onun ləpəsiyəm,
Dalğaları yara-yara,
Ən böyük dəryalara
Dildə söz, əldə qələm
Onunla getməliyəm .*

Bu şeir şairin Araz mövzusunda silsilə şeirlərinin sırasında eyni və ya yaxın məzmununda olsa da, fərqli ampuladadır. Gündüz gözü ilə görmək istədiklərini və deyərək bilmədiklərini yuxuda görmüş kimi dilə gətirir.

Şairin 80-ci illərdə qələmə aldığı bu misralarda onun real həyatda gercəkləşmə biləcəyini ümid etmədiyi arzusunun sadəcə yuxuda reallaşdığını xəyal edir.

M.Arazın xəyal gücü çox təsirli dir. Onun 1967-ci ildə yazdığı "Araz üstə çinar gördüm" şeiri dərin bir xəyali duyğudan yaranıb. Araz çayının hər iki sahilində eyni sudan canlanaraq göylərə ucalan uzunömürlü çinar ağaclarının fər-

ləsindən "Arazın nəğməsi" adlı şeiri həm məzmunca, həm həcmcə ön geniş və əhatəli olanıdır. O, tarixin min illərdən bəri qan yaddaşına çevrilən Araz qarşı hiss etdiyi duyğuları aşağıdakı misralarla belə ifadə edir:

*Sən canlı tarixsən doğrudan, Araz,
Səsinə min ildən qəm-qubar qalıb.
Sinəndə dil açan bu yanıqlı saz
Ulu babalardan yadigar qalıb.*

M.Araz Arazı xalqımızın mübarizə, döyüş rəmzi kimi simvolizə edir.

*Qoca şahidən qoca dünyanın;
Çox nahaq qanlara boyanmışan sən.*

həmçinin "Araz axır" poeması bu mövzudadır". M. Arazın 1959-60-cı illərdə qələmə aldığı "Araz axır..." poeması bəhs etdiyimiz mövzuya həsr etdiyi genişhəcmli əsəridir. Burada təsvir olunan süjet xəttində dayanan Ayrığılüm adlı qız əslində bir oğlanın bir qıza olan sevgisindən yaranan baş qəhrəman olsa da simvolik bir obrazdır. Aşağıdakı misralara diqqət edək:

*"Ayrığılüm hazırlaş!
Oğlum deyəcək: hara?
Oğlum Təbrizə birbaş,
Gedək görək babanı".*

O, arzularını bu cür dilə gətirir. Əsgərin qəh-qəhə çəkib ona güldü-

bəzək-düzəkli olsa, gözəl vəzn-qafiyə donuna geydirilsə də təsir-sizdir.

Ümumiyyətlə, şairin vətəne, ana yurda, ulu torpağa, elə-obaya həsr olunmuş şeirlərində də müəyyən hiss-həyəcanı, daxili duyğuları, hissi narahatlıqları ifadə etmək üçün Araz xitab edir və ya müəyyən münasibətlə adı çəkilir. Məsələn, yurdumuzun hər cür gözəlliklərini vəsf edən, poetik tablo yaranan "Ana torpaq" şeirində "Arazımda Nizamilər, Füzulilər nəğməsi var" - deyərək şairin daha özüllü və sistemli şəkildə ədəbiyyata, poeziyaya gətirdiyi Arazın səsinə bir nəğməyə və ədəbiyyat nəhənglərinin poetik duyğularını bu nəğ-

MƏMMƏD ARAZ YARADICILIĞINDA ÇAĞLAYAN "ARAZ"

Bu deyilənlərdən bir daha aydın olur ki, Məmməd Araz Araz şairidir. Sabir Rüstəmxanlı bu haqda yazır:

"Araz haqqında çox yazılıb və yazılır. Lakin "Araz şairi" olmaq Məmmədə qismət olub. O, bu adı çox böyük bir ləyaqətlə daşıyır və Araz dərdinin şeirimizdə ön gözəl ifadəçilərindən biridir". Arazdan şəxələnen, akademik Bəkir Nəbiyevin təbirilə desək, "şeirimizin xan çinari", şeriyəti çinar ömrünə bənzəyən Məmməd Araz "Araz şairi" olduğunu, qələminin Arazdan göyərdiyini, ruhunun Arazdan qidalandığını, bədii duyğularının, Arazdan ilhamlandığını və klassik irsə olan ehtiramını aşağıdakı misralarda belə dilə gətirir:

*Mən Arazdan şəxələnen çinardım,
Ömür boyu tufan aydım, su yardım,
Xətayinin qılıncını suvardım -
Məmməd Araz karandaşı göyərdi...*

Arazı sadəcə imzasında deyil, bütövlükdə yaradıcılığında yaşadan və əbədiləşdirən Məmməd Araz öz ilham qaynağını yalnız tərənnüm etmir və ya təkrarlamır. Araz onun sehirlə dünyasının siri, şüurlu ömrünün qayəsi, canlı yaşamının mənası və bədii dünyası, söz aləminin mənbəyidir. Şairin öz bədii düşüncəsinə və duyğularına görə Arazsız Məmməd Araz dünyasının mənası yoxdur və yaşayan ruhdan fərqli deyil:

*Mən səni görməyə,
Yazmaya bilmərəm.
Mən səndən deməsəm,
Deməli, demirəm, gülmürəm.
Səni öz məcrandan
Qoparım gərək mən.
Mənim tək bir andım,
Bir də bu ricam var, Araz,
Mən səni apara bilməsəm,
Sən məni apar Araz!*

Şairin "Bu gecə yuxumda Arazı gördüm" adlı şeirində təbiətin ön gözəl hadisələrindən olan, coğrafi məkanda qərar tutan, el arasında Xan Araz kimi şöhrətlənən bu çayı yuxusunda görünən şair hissələrini bədiiləşdirərək belə ifadə edir:

*"Bu gecə yuxumda Arazı gördüm,
Arazı belə tox görməmişdim heç.
Arazı bəxtindən çox razı gördüm,
Üstündən yol atdı: "Cəsaratla keç!"*

yadı kədərli notlarla oxucuya təqdim olunur:

*Xəyalımın üfünündə görüş istədi
İki tənha pərişan çinar...*

Şairin hər hansı bir nəsnəyə həsr etdiyi şeirlərin sırasında "Arazın işıqları" adlı şeirinin də bədii tutumu ilə yanaşı, şairin yaradıcılığında aktuallığını itirməyən mövzu hakimdir:

*Araz axır yırğalana-yırğalana,
Elə bil ki, yorğalana-yorğalana.*

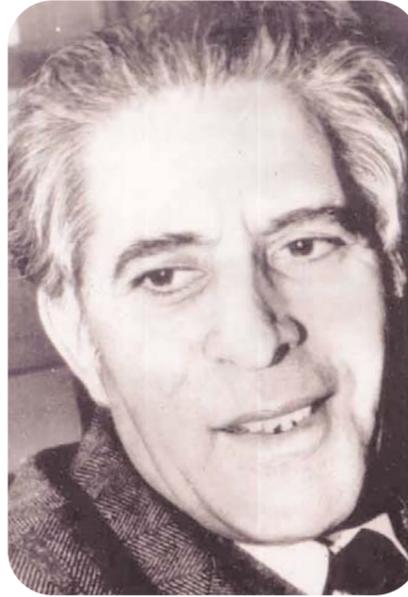
Buradakı orijinal bənzətmələrin poetik dəyəri bir rəssam fırçasının mövzusu olsa da, ardınca yazdığı "Bir ac dövə o yanına, bu yanına ağz atır" misrası milli tarixin yad-daşı, acı həqiqətləridir.

M.Arazın Arazı həsr olunan silsilə şeirlərinin sırasında "Araz yadına düşüb" şeirinin də ayrı bir məzmunu var. "Bir gözümdə sevinc var, bir gözümdə qəm yaşı" təzadlı misraları ilə başlayan bu şeirin mayası bütövlükdə həsrətdən yoxdur.

Şairin uşaqlıq çağlarının keçdiyi bu yerləri - Arazın sahilini xoş xatirə kimi xatırlayır və doymadan baxdığı Arazın sularını "Hər teli min havalı saza" bənzədənərək metaforanın ön gözəl nümunəsini yaradır. Şairin həsrəti, kədərli duyğuları o vaxt sona çatacaq ki, aşağıdakı misraları gercəkləşəcək:

*Gəzdim Araz sinəmdə,
Naxçıvan qucağımda.*

M.Araz ilk növbədə vətəndaş olmağı bacaran, öz şəxsi taleyini xalqın taleyinə bağlayan, ruhunu xalqdan alan, damarlarında qeyrət qanı axan bir şair - vətəndaşdır. Bəlkə də, onun vətən daşı olmaq diləyindən irəli gələn həqiqi vətəndaşlığı, xalq adamı olmağı, sadəliyi, poeziyasında hər zaman hiss etdiyimiz ataya-anaya ehtiramı olmasa, yurda, elə-obaya bağlılığı onun yaradıcılığının tərbiyəvi əhəmiyyətinin əsasını təşkil edir. Araz çayına da xalqın taleyinə, tarixi keçmişinə şahidlik edən ulu varlıq kimi baxmaq Məmməd Araz poeziyasının fərdi özünəməxsusluğudur. Şairin nəci duyğularından yoxrulan, mərhəm hissələrinin ifadəçisinə çevrilən Araz mövzulu şeirlər silsi-

*Nə bilim, bəlkə də neçə ananın
İlq göz yaşından yaranmışan sən...*

*Nə qədər ağarmış dərdin, möhnətin,
Ağrıdır sinəmi acı xəyallar.
Araz, dilin olsa sözlün, söhbətin
Min il yazılacaq bir dastan olar.*

*Yox, yox, gəl incimə hələ uşağdır
Bu nəğmə şairi, bu saz şairi;
Sabah dastanını başlayacaqdır
Bu Araz şeirinin Araz şairi!*

Bu şeirin poetik ruhundan aydın duyulur ki, şair Arazdan nə qədər yazıbsa, yenə də demək istədiklərinin çoxunu deməyib, ümumiyyətlə, Araz dastanına başlamayıb. Eynulla Mədətli "Məmməd Arazın Araz dastanı" ilə bağlı fikirlərini belə ifadə edir: "Arazlaşır Məmməd Araz... Arazı günahlandırın, ittiham edən şairlərin heç biri Məmməd Araz qədər onu sevə bilmir. Bunun üçün ürəkdə yanğı gərəkdir. Elə yanğı ki, heç Araz da söndürə bilməsin: həmişəyaşar yanğını". Alim bu haqdakı fikirlərini "Məmməd Arazın "Araz axır" poeması Azərbaycan ədəbiyyatında bu mövzuda yazılmış ən yaxşı əsərlərdən biridir" - deyərək tamamlayır. Professor Y.Axundlu istiqlal şairlərindən biri kimi səciyyələndirdiyi Məmməd Arazın poeziyasını tədqiq edərkən onun Arazla bağlı şeirləri haqqında yazır:

"Şairin Vətəni münasibətdən və məhəbbətdən söz açanda ilk növbədə onun Arazla bağlı şeirləri yada düşür. Onun bir sıra şeirləri,

yünü görəndə qıpqırmızı qızarı və ona dəli kimi baxmamasını utana-utana xahiş edir. Əsgərin cavabı:

- Ağlımı yığ başına,
Dünyada qız qəhətdir?!

Sərhəddəki əsgərlə olan dialoqunda bir anlıq mühari-bə illərinə - 1941-45-ci illərə qayıdır. Onlara verilən hərbi əmri və o vaxtkı öz əsgər düşüncələrini xəyalına gətirir. Vətəni uğrunda Araz sahilindən Berlinə gedən əsgərin başından keçənləri xatırlayır.

Bu poemanın süjet xəttində dayanan Araz bütövlükdə Vətəni təmsil edir.

Məmməd Arazın "Görüşməmiş dostlar" şeri cənbullu qardaşlarımızın hüquqsuz həyatıdır. Məlumdur ki, bir cənbullu qardaşlarımız Araz çayına və Cənubi Azərbaycanın dərdinə dair elə təsirli şerlər, elə sənət inciləri yaratmışlar ki, bundan sonra həmin mövzuda orijinal söz demək, bədii kəşf səviyyəsinə yüksələn şeir yazmaq hünərdir. Məmməd Araz "Görüşməmiş dostlar" şeri ilə məhz belə bir mövzuda yeni baxış nümayiş etdirdi. Şair öz fikrini ifadə etmək üçün Arazın hər iki sahilini əhatə edən Böyük düzü şeirin obyektinə olaraq götürmüş, biri o tayda, digəri bu tayda olan iki çobanın həyatını və diləklərini qələmə almışdır. Bu çobanların çox maraqlı həyatı vardır. Hər ikisi eyni vadinin müxtəlif çəmənliyində sürü otarır, hər ikisinin ocaqları bir alışıq, "yaylımları bir başlanır", hər ikisi sürüsünü eyni çayda suvarır, hər ikisi tütəklərində eyni havanı çalır, qışda eyni qışlağa, yayda eyni yaylağa qalxırlar. Onlar şəxsən görüşməsələr də qırılmaz və əbədi tellərlə bir-birinə bağlıdırlar. Ancaq bu iki çobanın həyatı bir-birinə nə qədər bənzəyirsə, bir o qədər də fərqlənir. Şair bu iki insanın timsalında iki dünyanı, iki ictimai sistemi qarşılaşdırır. Çobanlardan biri cəbhədən qəhrəmanlıq nişanı ilə qayıtmış, o birinin ürəyindən isə ehtiyac və ailə dərdi öz nişanını asmışdır. Burada xalq, Vətəni düşündürən böyük bir ictimai-siyasi fikir vardır. İctimai qayədən, xalq idealından məhrum olan əsərlər isə nə qədər

mənin nəqarətinə bənzədir. Qeyd olunduğu kimi Araz şair üçün nisgil, ağrı, həsrət yeridir. O, şeirlərində xalqın, millətinin taleyindəki nisgili, ağrını, həsrəti Arazı xitabən dilə gətirərək bəzən bütöv bir şeirini bu mövzuya həsr edir, bəzən müxtəlif mövzulu şeirlərində məqamı gəldikcə xatırlayır. Məsələn, "Təklənmə", "Saç ağartdım", "Şair ya baxtım", "Böyüklər, uşaqlar", "Oxuyan Təbriz", Xudafərin körpüsünün daşlarını sökmək istəyən mühəndisə səsləndiyi "Daş harayı" və s. şeirləri bu mövzudadır. Məmməd Arazın yaradıcılığında sütun olan, daim qırmızı xətlə keçən Araz mövzusunun yekunu sanki "Sərhəd çəpərləri" adlı şeiri ilə tamamlanır:

*Özümdən-özümə mustuluq yetər,
Gözlərim, sizin də gözünüz aydın!
Qəlbimdən birbaşa Təbrizə gedən
Bir yol cilovladım, bir tel ayırdım.*

Azərbaycan müstəqillik əldə eddikdən sonra yazılan bu misralar şairin Təbriz həsrətli poeziyasının mahiyyətini açıq ifadə edir. Bütövlükdə ictimai mənə daşıyan bu şeirdə sərhəd çəpərlərinin sökülməsinə haqdan gələn yuxu kimi ifadə edir. Arzudan, xəyalından doğan həqiqi məntiq xidmət edən, tarixi haqqa qovuşan bu şeirin məzmunu Məmməd Araz yaradıcılığında həsrətin sona yetməsinin poetik təcəssümüdür.

50-80-ci illərdə bu cür həssas bir mövzunu əlində bayraq tutan şairin xəyallarının reallaşdığı müstəqillik illərində öz alovunu sanki Arazın suyu ilə söndürür.

Nəticə olaraq onu qeyd edək: birlərik ki, şair, yazıçı, publisist, ictimai xadim və ən nəhayət, böyük Azərbaycan filosofu Məmməd Araz yaddaşlarda həm də yaxşı insan, sınımaz, qorxmaz, mubariz bir şair kimi əbədiyyətə qovuşdu. Özüni Araz, səsinə tutqun Araz bənzətdi, "Nə zaman ki qələm gəlir əlimə, Araz gəlir dilimə" yüksək pafoslu xitabını edərək, yaddaşlarda Araz abidəsi ucaldı. Onun yaradıcılığının ilkin və sonrakı mərhələlərində bütövlükdə mövzuları "tükənsə" də, Araz mövzusu dərdləri kimi bitmək, tükənmək bilmədi.

(ardı 15-ci səhifədə)

Hər ilin oktyabr ayında ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin təşəbbüsü, xeyir-duası, qayğısı ilə uzaq Sibirin əlçatmaz yerlərindən Azərbaycan poeziyasında fəlsəfi lirikanın təkrarsız nümunələrini yaradan Hüseyn Cavidin cənəzəsinin qalıqlarının doğma yurdu Naxçıvana gətirilməsi kimi şərəfli bir işə rəhbərlik edən Həmid Cəfərova "Şərqi Şekspiri" sayılan böyük dramaturqumuzla bağlı tədbirlərdə görüşürdük. Bu il isə Həmid müəllimlə bağ evində görüşdük. Görüşümüz Azərbaycan Ordusunun, onun Ali Baş Komandanının tarix yazdığı günlərə təsadüf etdiyindən "Cavid çiyində gətirən kişi"nin də simasında yüksək əhval-ruhiyyə var idi. Məlum pandemiya ilə əlaqədar kütləvi tədbirlərin keçirilməməsindən, o cümlədən Cavidlər ayı sayılan oktyabrın "sönük olmasından"

haqqında elmi tədqiqatlarda haqlı olaraq qeyd olunur ki, onun vətənpərvərlik ideyaları zorakılığa, istismara, ədalətsizliyə, cəhəletə, nadanlığa qarşı çevrilib. Cavidin 1907 və 1917-ci illərdə "Vətən" mövzusunda müraciət etməsi məhz dövrün ictimai-siyasi hadisələri ilə bağlı idi. Hüseyn Cavidin bir sıra əsərləri onu sübut edir ki, şair-müəllim gənc nəslin vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə olunmasına böyük əhəmiyyət verib. Onun vətənpərvərlik hissləri aşılardan əsərlərinin tədqiqi göstərir ki, vətənpərvərlik Hüseyn Cavidə görə gənc nəslin Vətənin tərəqqisinə, səadətinə, onun əməkçi insanlarına, dilinə, mədəniyyətinə şüurlu sədaqət və məhəbbət, əgər lazım gələrsə canını belə vətən uğrunda əsirgəməmək ruhunda tərbiyə olunmasından ibarətdir.

türk övladı olaraq Hüseyn Cavid bütün varlığı ilə qardaş Türkiyəyə bağlı olub. Türkiyəyə sevgisindən müəyyən sıxıntılar da yaşayıb. Fəqət, zaman göstərdi ki, fədakar söz ustası bu möhtəşəm sevgisində yarılmayıb. Elə bu gün apardığımız Vətən müharibəsi də göstərir ki, Azərbaycan tək deyil. Türkiyə Azərbaycanın yanındadır.

- Bəli, Hüseyn Cavid Türkcülük ideyalarının alovlu tərənnümçülərindən biri idi. Cavid üçün türklük bir bütöv idi, tam idi. Cavidin anlamında ideal anlayışı Türkün birliyi idi. Onun Türk birliyinə səsləyən, 1917-ci ildə yazdığı "Hərb və fəlakət" şeirində də bunu görürük:

*...Nə zaman kişnəsaydı Türkün atı,
Qırıldı bir ölkənin qanadı.*

yət olduğu heç kimə sirr deyil. Ermənilər yenə də öz vəhşiliklərini təsdiqləyən qeyri-insani hərəkətlərini davam etdirir, azərbaycanlıların yaşamaq və digər hüquqlarını pozurlar. Humanitar atəşkəsin əldə olunmasından sonra işğalçı tərəfindən Gəncə və Mingəçevir şəhərlərinin, digər yaşayış məntəqələrinin raket atəşinə tutulması, çoxmənzilli yaşayış binasına atəş açılması və mülki əhəlinin hədəf alınması mənfur düşmənin təcavüzkar siyasətindən əl çəkmediyinin bariz göstəricisidir. Bu vəhşiliklərə Cavidin münasibəti necə olardı?

- İlk olaraq qeyd edim ki, bütün dünyanın gözü önündə baş verən, insanlığa qarşı barbarlıq və vəhşiliyi açıq şəkildə əks etdirən bu hadisələrə və azərbaycanlılara qarşı yönəlmiş müha-

Cavid həmişə xəlqimizin xatirindədir, Vahid, o yoxsa, ruhi ilə həmvətənlərlik

tədbirlərə qatılmaq təşnəsi ilə yaşayan Həmid müəllimlə söhbətimizin elə ilk dəqiqələrindən hiss etdim ki, həmişə olduğu kimi o yenə də böyük Cavidin ruhu ilə üz-üzədədir.

"Vətənimizin taleyüklü günlər yaşadığı, tarix sınaqlar qarşısında qaldığı bir məqamda Cavid bizə nə deyir?" - ilk sualına cavabında Həmid müəllim böyük filosofun sənət dünyasına üz tutdu:

- Neçə müddətdir ki, 10 milyonluq Azərbaycan xalqı möhtərəm prezidentimiz İlham Əliyevin ətrafında bir yumruq kimi birləşibdir. Sanki xalq bu həmrəyliyi ilə Cavidin

**Arkadaş, yoldaş! Ey vətəndaş, oyan!
Yatma artıq, yetər Dəyişdi zaman;
Çoq əzildin, yetər, ər oğlu, ər o
Çırpınb çareyi-xilas ara, bull!**

çağırışına səs verir.

Nə xoşdur ki, Cavidlər ayı sayılan oktyabr ayı bu il tariximizə şanlı səhifələr yazır, qələbələr ayı kimi tarixə düşür. Bu gün möhtərəm Prezidentimiz, Ali Baş Komandanımız İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ata-baba yurdlarımız düşmənin qanlı əllərindən geri alınır. Möhtərəm Prezidentimiz tarixin yaddaşında əbədi bir şöhrət qazanır, Koroğlunun, Babəkin, Şah İsmayılın adı kimi onun adı dillərdə dastan olur. İlham Əliyev xalq qəhrəmanı kimi qələbələrdə taxt qurur.

Onun Ali Baş Komandan olduğu Azərbaycan ordusunun əsgər və gizirləri, zabit və generalları zəfər yürüşləri ilə şanlı tarix yazırlar. Bütün qələbələrımızın kökündə təbii ki, vətənpərvərlik, vətənə sevgi durur. Elə Hüseyn Cavid yaradıcılığının ana xəttində də vətənpərvərlik mövzusu həmişə öndə durub.

Hüseyn Cavidlə bağlı dəyərli alimlərimizin tədqiqatlarından bellidir ki, böyük ədibin yaradıcılığının əsas qayəsi gənc nəsle vətənpərvərlik hisslərini aşılamaq olub. Vətənpərvər şair Hüseyn Cavid özünün məslək eşqinə, əqidəsinə müvafiq bütün həyatı və yaradıcılığı boyu izlədiyi vətənpərvərlik ideyasını yeni forma, yeni məzmunla ifadə edib. O, vətənpərvərlik haqqında söylənilən fikirləri daha da zənginləşdirib, sözün əsl mənasında onu ən yüksək mərhələyə qaldırıb. Hüseyn Cavidin vətənpərvər qayəli əsərləri

**Bən yetişdim atəşlə su
Öpüşdüyü bir ölkədən**

kimi vətən sevgili misraların müəllifi olan Hüseyn Cavidin şeirlərində odlar diyarı Azərbaycan özünün zəngin təbiəti, dumduzu, göz yaşı kimi axan sərinc bulaqları, qövs-qüzeh, otları, çiçəkləri, gülləri, ağacları, gözəl ormanları, əməksevər insanları oxucunun gözü qarşısında canlanır. Cavidin bu cür Vətən sevgili şeirləri bu gün bizi Azərbaycanın hər bir qarış torpağının qədrini bilməyə, onu qorumağa səsləyir. Təsədüfi deyil ki, millətin milli mənəvi dəyərlərinə hücum olunan zaman Hüseyn Cavid tarixə müraciət edib və "Peyğəmbər" əsərini ərəşəyə gətirib, türkün tarixi və torpağı hədəf seçilən zaman isə o, "Topal Teymur"u yazıb. Biz onun yaradıcılığında tarixi köklərə bağlılığın, Vətənə sədaqətin təcəssümünü görürük. Hesab edirəm ki, bu cür möhtəşəm tarixi əsərləri ilə Hüseyn Cavid də bu gün Azərbaycanın ərəzi bütövlüyü uğrunda mübariz aparır.

Hüseyn Cavid qeyd edirdi ki, hər bir şəxs vətənin, xalqın azad, xoş gələcəyi uğrunda fəal, ciddi mübarizə aparmalıdır. Onun məqsədi məhz vətən övladlarından vətəni, xalqı müdafiə edən mürd, mübariz vətənpərvər yetişdirmək idi.

- Xoşbəxtlikdən bu gün minlərlə vətən övladları Ali Baş Komandanın ətrafında siz birləşərək dədə-baba yurdlarını işğaldan azad etməyə tam səfərbərdirlər və onlar bu gün döyüş bölgələrində rəşadətli xidmətləri ilə mənfur düşməne sarsıdıcı zərbələr vururlar.

- Bəli, bu gün biz müzəffər ordumuzla fəxr edirik. Bu günkü qələbələrımız Cavidin fərəh hissi ilə yazdığı "Səyavuş" əsərini xatırladır:

**Yurdumuzu çignəyən
Sayğısız hər kim olsa.
İnan ki, çoq sürmədən,
Diz çökəcək qarşıda.**

**Bizdə dəmir biləklər,
Çəlik qollar az deyil;
Saldırıcı, hünərvər
Mərd oğullar az deyil.**

- Həmid müəllim, hamıya məlumdur ki, türkcülük məfkurəsinin dirçəlişinə, Turan elinin milli tefəkkürünün oyanışı uğrunda çalışan böyük

**Həp krallar, prenslər, xanlar,
Ulu şahlar, kibirli xaqanlar,**

**Papalar, həp xəlifələr hər gün,
Diz çökərlərdi Türkə qarşı bütün.
Arkadaş, yoldaş! Ey vətəndaş, oyan!
Yatma artıq, yetər... Dəyişdi zaman.**

**Şaşırb, durma böylə... Bir aydın
İdeal arxasınca qoş, çırpın!
Səni qurtarsa, qurtarar Birlik,
Çünki birlikdədir, fəqət Dirilik!**

Məhz bu birlik Azərbaycanın işğal olunmuş torpaqlarının azad olunmasına yol açdı.

- Möhtərəm prezidentimiz cənab İlham Əliyevin "Əgər toqquşmaların ilk saatlarında Türkiyədən bu dəqiq məsajlar gəlməseydi, bəlkə də bu işlərə başqaları qarışa bilərdi. Türkiyənin bu məsajları hər kəsə "dur" dedi. Azərbaycan tək deyil. Türkiyə işin sonuna qədər Azərbaycanın yanındadır" kimi son olaylarla bağlı söylədiyi fikirlərdə də bu birliyin əzəmətinə bir daha hiss etdik.

- Bəli, bu son savaşırlarda da Hüseyn Cavidin

**Türk oğlu sözündən dönməz,
Məhv olur da, sürüklənəz!**

kimi müdrük kəlamı öz tarixi gerçəkliyini tapdı. Azərbaycan-Türkiyə dostluğu zirvələrə ucaldı. Türkiyə özünün qəti, dönməz mövqeyini ortalığa qoydu.

- Həmid müəllim, Ermənistanın dinc sakinləri - uşaqlar, qadınlar və ahıları qətlə yetirməsinin hərbi cina-

ribə cinayətlərinə hüquqi müstəvidə qiymət verilməlidir.

Beynəlxalq humanitar hüququn norma və prinsiplərini, o cümlədən elan olunmuş humanitar atəşkəsi kobud şəkildə pozan Ermənistan rəhbərliyi törətdiyi cinayətlərə görə tam məsuliyyət daşıyaraq layiqli cəzasını almali, beynəlxalq ictimaiyyət qarşısında cavab verməlidir. "Bu vəhşiliklərə Cavid nə deyirdi" sualınıza isə cavab olaraq bildirim ki, ulu Cavid sanki onillikləri qabaqlayaraq Azərbaycan torpağında törədilən bu vəhşiliklərin müəlliflərini görərək deyirdi:

**İblis nədir? - Cümlə xəyanətlərə bəis!
Ya hər kəsə xain olan insan nədir? - İblis!**

Təəssüflər ki, bu gün Ermənistanın təcavüzkar dövlət olmasına, işğalçılıq siyasəti yürütməsinə açıq-aşkar göz yumulur. Dünya birliyinin hələ də səsiz qalması Azərbaycan xalqının bir nümayəndəsi kimi mənə də naharat edir.

Bu ikili standart Hüseyn Cavidin "Topal Teymur" əsərində fəth Teymurun dilindən xitabən deyildiyi "Avropalıların dilləri başqa, yurəkləri daha başqadır" fikrini xatırladır. Biz bu ikili standartlardan narahat deyilik. Möhtərəm Prezidentimiz haqq səsi, onun məqsədyönlü siyasəti bütün dünyaya həqiqəti bəyan edir.

Birinci Qarabağ müharibəsinin vətəni olaraq cənab Ali Baş Komandanın müxtəlif televiziya kanallarına verdiyiniz müsahibələri, çıxışları diqqətlə izləyirəm və qürur duyuram ki, İlham Əliyev kimi rəhbəri olan bir ölkənin vətəndaşyam. Bizə, Azərbaycan xalqına bu tarixi fəxarət və qüruru yaşatdığına, xalqımızın vahid birliyini ən yüksək səviyyəyə çatdırdığına və milli tariximizin son yüzilliyinin müzəffər lideri olduğuna görə mən dövlət başçımızla fəxr edirəm.

- Maraqlı söhbət üçün təşəkkür edirəm, Həmid müəllim. Ümidvaram ki, 1991-ci ilin aprel ayında xidməti vəzifənizlə bağlı helikopterlə uçarkən səmasında vurulduğunuz Şuşanı yaxın günlərdə ziyarət etmək qismətiniz olacaq.

Söhbəti qələmə aldı:
Hikmət Xudiyev,
Əməkdar jurnalist

Ey Paşinyan, Paşinyan, get qaşın, yan!

İki-üç il əvvəl güya inqilab yolu ilə hakimiyyəti gəlib keçdi kimi baş nazir vəzifəsinə dırmaşan Paşinyanın zəhləmətmiş sir-sifatına baxanda şübhələndim ki, bu yaman səfeh adama oxşayır. Səfehədən nə desən gözləmək olar. Özü də bizə qarşı düşmən olan birisi. Üç-dörd ay keçər-keçməz Paşinyanın ətrafında baş verən hadisələr, onun bəzi-bəzi gic-gic hərəkət və sözləri şübhələrimi doğrultdu. Bütün dünya camaatı açıq-açıqna gördü ki, doğrudan da Nikol səfehlin və düşüyün biriymiş. Səfehədən isə ölkə başçısı çıxmas. Çıxsa da səfeh, ənd-rabadi bir şey olar. Toçnu Paşinyanın özü kimi. Çünki Nikolun bütün pametrləri, danışıq və hərəkətləri səfehlinin səfehlinin standartları ilə üst-üstə düşür. Zaman ötüb keçdikcə onun haqqında xeyli gülməli, qəşəng-qəşəng lətifələr yaranmağa başladı nə başladı.

Kəmsərdən-kəmsər olan Nikol Rusiyanın baş naziri ilə görüşəndən əvvəl hırıldıya-hırıldıya selfi çəkdi. Sonra da qayıdıb həm gic-gic, həm də arsız-arsız nə desə yaxşıdı. Dedi ki, selfi erməni sözüdü. Rus baş nazir də ona diqqətlə baxsa da ağzını açıb bir kəlmə danışmadı. Amma yəqin yüz faiz ürəyində dedi ki, ey Paşinyan sən nə gic adamsan.

Paşinyan hakimiyyətə gələndə təzə-təzə özün babat aparırdı, ipə-sapa yatırdı, çox ora-bura burcudub şillaq-zad atırdı. Amma sonra yavaş-yavaş qudurub cızığdan çıxdı. Başladı səfeh-səfeh danışmağa, gic-gic hərəkətlər eləməyə. Əvvəllər Qarabağ danışıqlarına qatılma da, sonra nə oldusa, nə baş verdisə fikrindən daşındı. Bilinmədikini, durduğu yerdə Paşinyana nə oldu. Onu eşək arısımlı çaldı, yoxsa güzə sandı. Xülasə, xeyli dəyişilib başqalaşdı. Bizi sayı salıb danışıqlar masası arxasında üz-üzə oturmadı. Getdi hansısa cəhənməndə əyləşdi. Naz eliyə-eliyə dedi ki, gedin qondarma rejimin rəhbərliyi ilə danışıq.

Paşinyan Qarabağda olanda utanmaz-utanmaz "Qarabağ Ermənistandır, nöqtə!" - dedi. Yalanca sən o nemesə satılmış babana lənət olsun. Möhtərəm Prezidentimiz də onun cavabını yaxşıca verərək dedi: "Qarabağ Azərbaycandır, nida!" Bildiyimiz kimi, nida həmişə ayaq üstədi, ayıq-sayıqdı. Oturmaqla işi yoxdu, nöqtə isə həmişə oturaqdır. Təbii ki, ayaq üstə dayanan oturmaq asanlıqla möhv edər. Qarabağ döyüşlərində də gördük ki, nida nöqtəni darmadağın elədi. Nöqtə ora-bura çox zəng vurub dünya liderlərinin zəhləsini töksə də, kimsə ona hay vermədi.

Kefi xeyli yuxarı olan Paşinyan Şuşada yallı gedib oynaya oynaya bizə yandırmış verirdi. Elə bil Ermənistanda oynamağa yer tapmır. Gəlib bizim gözəldən-gözəl Şuşamızda oynayar. Heç fərli-başlı oynaya da bilmirdi. Elə yalandan qollarını yellədir, qılçalarını qaldırıb şillaq atırdı. Paşinyan şillaq atanda bəlkə də bilməzdi ki, Azərbaycan torpağında son oynamağıdı. Onun murdar ayağı bir daha Qarabağa dəyməyəcək.

Paşinyan Qarabağa sonuncu dəfə vertolyatla gəlmişdi. Xocalı aeroportunda jurnalist bu səfeh baş nazirə elə səfeh də sual verdi ki, azərbaycanlılarınsizi vurduğundan qorxmursunuzmu? Nikol da gic-gic hırıldıya-hırıldıya təxmini belə cavab verdi ki, onlar bunu bacarmazlar. Qarabağ uğrunda döyüşlər başlananda hamı gördü ki, Paşinyan bunu da yalan deyirmiş. Çünki ordumuzun zabit və əsgərləri ermənilərin özlərini də, mövqelərini də, tanklarını da, toplarını da dəqiq atəş zərbələri ilə darmadağın edirlər. İnanıram ki, Paşinyan bu dəqiqlikdən yanıb yaxılır. Yəqin ki, bir daha bu mövzuya qayıtmaz. Çünki əsgərlərinin raket zərbələrindən sonra göy-də necə fırladığını, texnikalarının necə partlayıb yandığını görür. Gördükcə də özü də içində yanır. Ey Paşinyan, Paşinyan, bu zərbələrə dönə-dönə bax və hirsindən alış yan!

Həmişə görmüşük ki, döyüşə kişilər gedər. Amma Paşinyan arvadını irəli verib arxasında gizlənir. Yəqin ki, özü Azərbaycan əsgəri ilə döyüşməkdən, vuruşmaqdan qorxur. Bilir ki, raketlərdən biri də onun keçəl tapəsinə dəyəcək. Müharibə başlamazdan bir müddət əvvəl arvadını Qarabağa təlim keçməyə göndərmişdi. Müharibə başlayan kimi, Nikolun arvadında dabanına tüpürmədən qaçıb aradan çıxdı. İndi meydanda nə Paşinyan var, nə də arvadı. Arvad demişkən o günü göstərirdilər ki, Ermənistanda qadınlardan ibarət tabör yaradılır. Deyəsən, daha kişilərini qırıb qurtarmış, növbə qadınlara çatıb. Gör Paşinyan nə günə qalıb ki, Qarabağa kişiləri yox, qadınları göndərir. Dedim ki, axı bu Paşinyan səfehdir. Səfehədən də hansı hərəkət desən gözləmək olar.

Döyüşdə bizim üçün fərqi yoxdu ki, üstümüzdə gələn kimdi, nəçidi. Hansı yuvanın quşudu, bayquşudu. Ermənidi, muzdludu, duzludu, qadındı, kişidi. Kim silah götürüb qarşımıza çıxarsa, düşmənimizdir. Onları qıra-qıra Şuşayacan, Xankəndinə gedəcəyik. Bu gözəl şəhərlərdə də üçrəngli bayraqlarımızı dalğalandıracağıq. Ey Paşinyan, Paşinyan, bu dalğalanan qalibiyyət bayraqlarına dönə-dönə bax, hirsindən cəhəndəki tankların kimi partla, alış və bala-bala yan! Bilki bütün qudurmuşların, düşüklərin, cızığdan çıxanların axırı belə olur. Ej Paşinyan, Paşinyan, indi də görək, Qarabağ Ermənistandır, yoxsa Ermənistən Qarabağdır?

Azərbaycanın böyük sərkərdəsi, dövlət xadimi, Gəncə xanlığının sonuncu hökəmdarı Cavad xan təkəç Gəncənin deyil, ölkəmizin qəhrəmanlıq tarixində çox şərəfli yer tutur. Onun qəhrəmanlığı haqqında bir sıra ədəbi əsərlər yazılmış, film çəkilmiş, elmi-tədqiqat işləri aparılmışdır. Gəncənin Ziyadoğlu-Qacar nəslinə və onun qəhrəman nümayəndəsinə, vətən uğrunda qeyri-bərabər döyüşdə şəhid olmuş Cavad xan haqqında tarixi mənbələrə əsaslanan daha bir kitab nəşr edilmişdir.

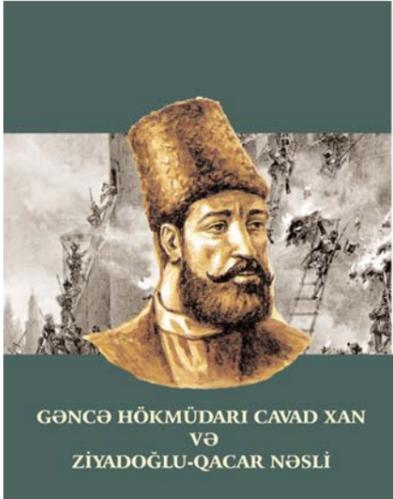
AMEA-nın Gəncə Bölməsi və Əlyazmalar İnstitutu arasında imzalanmış əməkdaşlıq müqaviləsinə əsasən hazırlanmış "Gəncə hökəmdarı Cavad xan və Ziyadoğlu-Qacar nəslinə"

dur. Kitabın nəşrində məqsəd həm Cavad xanın həyatı və qəhrəmanlığı haqqında oxucu kütləsinə daha geniş məlumatlandırmaq, həm də xalqımızda vətənə məhəbbət hissinin, xüsusilə də gənclərdə hərbi-vətənpərvərlik tərbiyəsinin daha da gücləndirilməsi və Cavad xan haqqında həqiqətin geniş şəkildə yayılması olmuşdur.

Onun ibrətamiz həyatı və qəhrəman mübarizəsi haqqında tədqiqatlar aparılmış, məqalələr dərc olunmuş, bir neçə əsər, o cümlədən Ənvər Çingizoğlunun çox dəyərli məlumat ehtiva edən "Ziyadoğlu Qacarlar" kitabı nəşr edilmişdir.

Yeni kitabın hazırlanmasında əsas məqsəd Cavad xanın hələ tam tədqiq edilməmiş həyatı və mübarizəsi haqqında Azərbaycan oxucusunun təəssüratını daha da zənginləşdirməkdir.

Toplu iki hissədən ibarətdir.

CAVAD XAN HAQQINDA YENİ KİTAB NƏŞR EDİLMİŞDİR

adlı kitab Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Gəncə Bölməsinin "Elm" nəşriyyatında çap edilmişdir. Gəncənin Ziyadoğlu-Qacar nəslinə və onun qəhrəman nümayəndəsinə, vətən uğrunda qeyri-bərabər döyüşdə şəhid olmuş Cavad xandan bəhs edən kitab mötəbər tarixi mənbələrə əsaslanır, kitabda Gəncənin Ziyadoğlu-Qacar nəslinə və onun qəhrəman nümayəndəsinə, vətən uğrunda şəhid olmuş Cavad xan haqqında tarixi mənbələrə əsaslanan məlumat verilmişdir.

Layihənin rəhbəri AMEA Gəncə Bölməsinin sədri, akademik Fuad Əliyev, elmi redaktoru filologiya elmləri doktoru Xəlil Yusifli, rəyçi akademik Teymur Kərimlidir.

Kitabın tərtibatçısı, fars dilindən tərcümənin və şərhlərin müəllifi, AMEA-nın Əlyazmaları İnstitutunun elmi işçisi Hacı Rauf Şeyxzamanlıdır. Yeni nəşr üzərində geniş elmi araşdırmalar aparılmış, Cavad xan haqqında İranda nəşr olunan kitablar və arxivlərdə saxlanan sənədlərdən istifadə olunmuşdur. Qədim şəhərdə yaşayıb işləyən tarixçi alimlərlə əməkdaşlıq, o cümlədən də qəhrəmanın həmyerlilərinin rəy və təklifləri, foto və arxiv sənədləri yeni kitabın elmi sanbalını daha da artırmışdır.

Cavad xan Ziyadoğlu-Qacar Gəncə xanlığının sonuncu hökəmdarıdır. Onun ömrünün ilk illərində və cavanlıq dövründə aidə təəssüf ki, zəngin məlumat yox-

məsinə təkən verməkdir. Xüsusilə indiki dövrdə, müharibə şəraitində yaşadığımız bir vaxtda bu çox önəmlidir.

Yeni toplu Cavad xanın azadlıq və müstəqillik mübarizəsi tarixini araşdıran tədqiqatçılar üçün də qiymətli mənbədir. Ümumiyyətlə, Cavad xanın həyatı və mübarizəsi haqqında kitabların nəşri təkəç Gəncənin deyil, Azərbaycanın qəhrəmanlıq tarixinin öyrənilməsi və təbliği üçün çox mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Qacarlar tayfasının ən böyük nəsilindən olan Ziyadoğluların Azərbaycan torpağının qorunmasında xüsusi yeri vardır, canını və istismara qarşı, azad və müstəqil yaşamaq uğrunda mübarizədə qurban vermiş Gəncə hökəmdarı Cavad xan isə bu nəslin parlayan mirvarisidir. Qəhrəman hökəmdar özündən say və silah-sursat baxımından qat-qat güclü olan işğalçı qoşunun qarşısını almaqda nötrü qeyri-bərabər döyüşə atılaraq şəhid olmaqla adını Azərbaycan xalqının istiqlal mübarizəsi tarixinə qızıl hərfərlə yazdırmışdır.

Məlum hadisələrdən sonra rus hakimiyyəti, istər çar dövründə, istərsə də bolşeviklərin vaxtında həm Cavad xanın, həm də Gəncə şəhərinin adını belə çəkməyi yasaqlamışdı. Lakin Azərbaycan xalqı öz tarixini unutmamış və XX əsrin sonlarında azadlıq bayrağını qaldıran zaman ilk əməllərindən biri Gəncəyə doğma adının qayta-

Birinci hissədə son illərdə İranda işıq üzü görmüş iki kitabın və internet saytında dərc olunmuş ayrı-ayrı məqalələrin icmal fars dilindən tərcümə edilərək yerləşdirilmişdir. İran tədqiqatçıları Bəhmən Mirzə Qacarın nəvəsi Məhəmmədəli Bəhməni Qacarın, Cavad xanın nüvə-nəticələrindən olan Hüşəng Taleinin, Hüseyin Əhmədinin və Rəhim Roisninin qədim tarixi mənbələrə əsaslanmış araşdırmaları böyük əhəmiyyət kəsb edir. İranda işıq üzü görən kitabların əldə edilməsinə təbriqli ustad Məhəmməd Amin Sultan Ol-Qurayev yaxından kömək etmişdir.

Azərbaycan tədqiqatçılarının yazıları, o cümlədən uzun illər ərzində Cavad xanın əcdadı Uğurlu xan Gəncənin yaradıcılığını tədqiq etmiş mərhum şərqşünas Firəngiz Xəlilovanın məqaləsi, gəncəli tədqiqatçı Elnur Həsənovun Cavad xanın səcərə tarixi ilə bağlı məqaləsi, tarixçi İlqar Niftəliyevin Gəncə xanlığının Ziyadoğlular tərəfindən idarə edilməsi tarixinə həsr olunmuş məqaləsi və şərqşünas Hacı Rauf Şeyxzamanlının Cavad xanın qardaşı Fətəli bəy haqqında yazdığı məqalə də kitabın birinci hissəsinə daxil edilmişdir.

Kitabın ikinci hissəsində Cavad xanın Sisianova yazdığı məktubun mətni dərc edilmişdir. Həmin məktub xalqımızın qəhrəmanlıq tarixinin ən parlaq səhifələrindəndir, xalqına

inanar, onun azad, müstəqil yaşamaq ehtirasından güc alan rəhbərin qətiyyətinin təntənəsidir. "...Biz də döyüşə hazırıq. Əgər öz topundan və top-xanadan danışırsansa, Allahın lütfündən bizim toplanmış sızinkindən az deyil. Sizin topunuz bir gəzdirsə 1, bizim topumuz üç göz və dörd gözdür. Qələbə Allahın əlindədir. Haradan məlum oldu ki, siz qızılbaşlardan cəsurunuz? Siz öz davanızı görmüsünüz, amma qızılbaşların davasını görməmişsiniz. Yazmışsan ki, döyüşə hazırsan. Biz sizin Şəmsəddinluya gəlib bizim camaatımızı özünüzdə təbə etdiyiniz vaxtdan bu günədək tədərük görüb davaya hazırlarıq. Döyüşəcəksənsə, gəl döyüşək.

Yazmışsan ki, əgər sənin sözünü qəbul etməsəm, ba-

şım çox bəlalər görəcəkdir. Biz isə o fikirdəyik ki, Siz o xəyalla gəlmisiniz, amma Sizi Peterburqdan buraya gətirən elə Sizin qara bəxtinizdir..."

Heç təsadüfi deyildir ki, Cavad xanın məktubu Dağlıq Qarabağ uğrunda bu günkü müharibəmizdə ölkə başçısı ilə xalqımızın sıx birliyinin tarixi köklərindən xəbər verir.

İkinci bölmədə Cavad xanın qəhrəmanlığını tərənnüm edən Əbdürrəhman Ağanın və gəncəli şairə Fəridə Əliyərbəylinin mənzum əsərləri, Adil xan Ziyadoğlu-Qacarın (Ziyadxanovun) "Qələmin uçuşu" adlı kitabın bir bölümü və Adil xanın rəhbərliyi altında Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin nümayəndə heyətinin 1920-ci ildə İrana rəsmi səfəri barədə o vaxtkı İran mətbuatında dərc olunmuş xəbərlər də yer almışdır.

Topluya tarixi şəxsiyyətlər, dövlət adamları və sərkərdələr, həmin dövr hadisələrində adı keçən müxtəlif ölkələrin imperator, hökəmdar və hərbiçiləri haqqında qısa ensiklopedik məlumatlar da daxil edilmişdir.

Kitab Cavad xanın keşməkeşli həyatı və qəhrəmanlıq mübarizəsi tarixini daha dərindən və əhatəli araşdırmaq üçün qiymətli elmi mənbə, həm də geniş oxucu kütləsi üçün sanballı töhfədir.

Vaqif
TANRİVERDİYEV
Gəncə

Fəxrəddin
TEYYUB

SUQOVUŞAN

Hörmətli Prezidentimiz, Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin "Suqovuşan" tarixi adının bərpə edilməsinin, onun öz dilindən eşidəndə təsirləndim

Əzəldən şad xəbər təşnəsiyəm mən,
Könlümdən keçənlər başıma gəldi.
Haqqın, ədalətin gur səsiyəm mən,
Otuz il keçsə də, tuşuma gəldi.

Şükür, bu günü də gördüm, ölmədim,
Aləmdi, ürəyə ümüd dolanda.
Gecə sevincimdən yata bilmədim,
Cəbrayıl düşməndən azad olanda.

Göylər əsirgəməz yağışın, qarın,
Torpaq əkiləcək, biçin başlayar.
Həsrdən gözləri saralanların,
Doğma yurdlarına köçü başlayar.

Qoyular hər əməl, hər iş yerinə,
Ürəklər dil açır, qəm sovuşanda.
Bir azdan dönəcək görüş yerinə,
Sevənlər görüşər "Suqovuşan" da.

Neçə arzusu var qəlbə hələnin,
Yurduna dönənlər hallı gedəcək.
Açılar çöhrəsi dağın, dərəninin,
Buludlar göylərdə yallı gedəcək.

Alışır yenə də sönən sobamız,
Açılıb zamanın həqiqət gözü.
Sevincə bələnbə bu el-obamız,
Vətən ətilirdir qələbə sözü.

MƏNƏ DEYİRLƏR Kİ...

Mənə deyirlər ki, bir az solmusan,
Dünyanın dərdini çəkən solmasın?!
Qara bulud kimi yaman dolmusan,
Qəlbində qəm-kədər əkən dolmasın?!

Ümid harda azıb, tuşuma gəlmir,
Bəlkə gəlib çıxsan, gecə olacaq.
Dünyanın işləri xoşuma gəlmir,
Bizdən sonrakılar necə olacaq?

Tuşlanıb ox kimi ömrümə yaşım,
Mən özüm-özümə asiyəm, asi.
Necə dəre keçim, necə dağ aşım?
İstəyim gücümle tərs mütənəsin.

Əlim bəd görəndə işdən soyuyur,
Yaxşıya nökerəm, pisə də yadam.
Görəsən məzarda necə uyuyur?
Avtomat silahı kəşf edən adam.

Baxcamda, titrəyən gülüm boylanır,
Ömrün yazı varsa, payızı da var.
Kəşf var ki, sonunda ölüm boylanır,
Belə ölüm saçı xitira olar?

Görəydim şam kimi əriyib, sönüb,
Nahaq ölüm hökmü yazan barmağı.
Kəsərdim cəllada, qatilə dönüb,
Nüvə düyməsini basan barmağı.

KƏLBƏCƏR

Sən hardan yuxuma girdin bu gecə?
Axı görməmişəm səni, Kəlbəcər!
Tanrının izniylə əsgər qovacaq,
Başından dumanı, çəni Kəlbəcər.

Dərddən belə çələng hörməmişdim heç,
Həsrdən atını sürməmişdim heç.

Dağları ağlayan görməmişdim heç,
Nə yaman kövrəldin məni, Kəlbəcər.

Gözləri yoldadı obanın, elin,
Qeyrət qalasıan əyilməz belin.
Sən dədə Şəmşirin, Adil Cəmilin,
Əzəldən imanı, dini, Kəlbəcər.

İgidlər döyüşdə ərdi, ərəndi,
Biri on beşini yerə sərəndi.
Görürəm yağılar pərən-pərəndi,
Şükür ki, gördüm o günü, Kəlbəcər.

DÜNYANIN NİZAMI POZULDU GETDİ

Səksəkə içində aşdıq səhəri,
Vaxt dardan asılıb, zaman darıxır.
Kəsilib yollardan addım səsləri,
Səkilər, küçələr yaman darıxır.

Daha getmək olmur hər ziyafətə,
Dağ yaran insanın tərəri yoxdu.
Hamı bir biçimdə, bir qiyafədə,
Varlığın varından xəbəri yoxdu.

Sınanda adamın qolu-qanadı,
Tutmağa nə hasar, nə divar olur.
Əzəldən nağıldı insan övladı,
Biri yox olanda, biri var olur.

Qurdla qiyamətə məgər qalacaq?
Rezin qayıqlarda ac gəzdirenlər.
Tanrıdan nə vaxtsa cəza alacaq,
Başında qızıldan tac gəzdirenlər.

Qəlbi daş olanın ha damı yansın,
Yuxular tərsinə yozuldu, getdi.
Koronavirusun əndamı yansın,
Dünyanın nizamı pozuldu getdi.

MƏN SƏNİ GENERAL GÖRÜB GEDƏRƏM

*Gözəl təbi olan polis polkovnik-
leytenantı Hafiz Haxxalilə*

Adam var ürəyi uca dağa tən,
Çiyində daşıyır gəmi yükünü.
Qardaş oğlu dedim sənə ürəkdən,
Çətində daşımaq əmi yükünü.

Bitirsən, dilində doğru söz bitir,
Baxmağa hamıya güzgü olasan.
Söz versən, sözünü yerinə yetir,
Çalış əmin kimi düzgün olasan.

Hardan bəndə bilsin fələk nə saydı,
Yaxşının adını qəlbimə yazdın.
Qələmin ruhumu oxşamasaydı,
Sənə ürəyimdə yer ayırmazdım.

Əl tutsan birinə, dilə gətirmə,
Qoy dua eylesin candan, ürəkdən.
Uğurun olanda, vaxtı ötürmə,
Zəng elə, xəbər ver, qoy sevinim mən.

Yerinə qoyursan qararı, ağı,
Sənin bütövlüyün qəlbin səsidir.
Paqon daşıyanın şair olmağı,
Haqqın ayaq tutub yeriməsidir.

Nə olsun ömür-gün keçib yarıdan,
Arzu sarayımı hörüb gedərəm.
Möhlet istəmişəm Ulu Tanrıdan,
Mən səni general görüb gedərəm.

AY GÖYLƏRİN QULUDU

Ay göylərin quludu,
Bir işıq, nur yoludu.
Qucaqlasam buludu,
Qucağıma sığarmı?

Günəş gözəl, göy ləçək,
Nə gözəldi, nə göyçək.
Hər ulduz bir tər çiçək,
Əlim çatsa yığarmı?

Xoşdu varın axışı,
Hərənin bir naxışı.

Yaxsa ruzu yağışı,
Üstümə də yağarmı?

Qızılgül niyə solub?
Külək saçını yolub.
Ümüdümlə Günəş olub,
Görən bir də doğarmı?

OLMAZ

İki gözün bir ordu,
Həm işıqdı, həm nurdu.
Qara deyil, qonurdu,
O gözdən olmaz-olmaz.

Görən yerə sərilər,
Bar kimidi, dərilər.
Ölü görsə dirilər,
O gözdən olmaz-olmaz.

Giləsində arı var,
Bəyaz-bəyaz qarı var.
Demirəm oxşarı var,
O gözdən olmaz-olmaz.

DÜNYANIN

Yaram dərin, ha məlhəm qoy, ha sarı,
Daş-daş qopur ömrümün hasarı.
Üzündən də baha gəldi astarı,
Kimilər atdı mitilini dünyanın?

Aclar yağlı tikə görüb azdılar,
Quyuları dərin-dərin qazdılar.
Dara çəkib, ayağından asdılar,
Götürdülər kətilini dünyanın.

Bəd xəbərler yeri-göyü soldurub,
Nə dəyişib, ağa durub, qul durub.
Çəlləyinə qəm barıttı doldurub,
Yandırdılar fitilini dünyanın.

Niyə sənə dar gəldi bu yer, bəndə,
Gedib göydə axtarırsan sirr, bəndə.
Tanrı əkib, tər töksə də hər bəndə,
Əkə bilməz şitilini dünyanın.

Dərd gələndə gözü-könlü tox olduq,
Evdə qaldıq, küçələrdən yox olduq.
Qayğıların girdabında boğulduq,
Axır gördük it ilini dünyanın.

TANRIM, MƏNƏ GÜC VER

Ürək açan kəlmə qopa dilindən,
Qəlbin geniş ola dağ, dərə kimi.
Sevindim qonşumun uğuruна mən,
Yummadım gözümlə səhərə kimi.

Paxılın gözündə zəhərim də bal,
Üstümə atılan neçə daş getdi.
Mənim uğurlarım başıma bəla,
Məni tərək elədi dost-qardaş, getdi.

Bir duyğu qəlbimi incidib, sıxıb,
Xoş sözdən necə də sevinir ürək.
Nə böyük iş imiş nömrəmi yığıb,
Kimsə deyər təzə şerin mübarək!

Ruzum, demədim ki, gələcək hardan,
Gözlədim qismətin zamanını mən.
Tanrım, mənə güc ver, qovum başlardan,
Xəbislik, paxıllıq dumanını mən.

ALNIMIN QIRIŞI - QƏBRİSTAN YOLU

Çalınmır, gecikən ümüd zəngidi,
Yorulub, hər kəsi qoruyan canım.
Saçların ağılığı ölüm rəngidi,
Elə bil ağacdı quruyan canım.

Sözüm yox, verdiyin məndən alana,
Bəsdə yerdən-göydən bəhrələnməyim.
Çətin budaqlarım tumurcuqlana,
Qaldı qiyamətə pöhrələnməyim.

Ömrümün hər günü qəm-kədər dolu,
Açılmaz nə qönçəm, nə butam daha.
Alnımın qırışı qəbristan yolu,
Özüm öz çiyimlə tabutam daha.

MƏNİ SƏNƏ GÖRƏ TANIYACAQLAR

Könlümün barıdı nəvə baxışı,
Qışda da gül açır çölüm-çəmənəm.
Bitmir ki, nəvəmin sual yağışı,
Yağır səhər-axşam üstümə mənim.

Oyanır hər səhər çağı mənimlə,
Oynamaq istəyir, gülmək istəyir.
Gəzəndə bağçanı, bağı mənimlə,
Hər gülün adını bilmək istəyir.

Ata, darvazanı aç, deyir oğlum,
Bir boylan, qarına ağa, xan gəlir.
Kükürəyən selə bax, qaç deyir oğlum,
Üzdə heç nə qoyma, ev yıxan gəlir.

Hay-haray qoparar ağrısı dişini,
Bəzən dolmağı var, bulud kimidi.
Gəlişi bayramdı, ancaq gedışı,
Tufandan sonrakı sükut kimidi.

Sən Tanrının payı, sirlə qalaçam,
Körpə ürəyində söz var, söhbət var.
Mənim ürəyimə damıb, balacam,
Məni sənə görə tanıyacaqlar.

BABANA OXŞA

*Qardaşım Həsən Şahver
diyəvin nəvəsi Həsən üçün*

Görəsən kimin var belə nübarı,
Nənənin gözündə şəkərsən, balsan.
Tökülər üstünə dünyanın varı,
Babana oxşasan, ağıllı olsan.

Gecəni gündüzə qatasan gərək,
Babanın adını daşımaq üçün.
Kitabla qol-boyun yatasan gərək,
Ömrünü qayğısız yaşamaq üçün.

Baban sıxsın səni qoy sinəsinə,
Bir an yada salsın uşaqlığını.
Uğurun başından aşanda sənə,
Tanrı çox görməsin üz ağılığını.

Hamının gözündə odsan, ocaqsan,
Köklə ürəyini Haqqın səsinə.
Babanı ucaltsan, ucalacaqsan,
Hörmətin sonuncu mərtəbəsinə.

Həyatda nə qədər arzun olacaq,
Sən hələ körpəsən, fidansan, bala.
Sənin ömrün boyu ruzun olacaq,
Böyüyün yanında utansan, bala.

Su da aranızdan keçə bilməsin,
Uca tut səninlə çörək kəsəni.
Nə doğma, nə də yad seçə bilməsin,
Balaca Həsənlə, böyük Həsəni.

DOSTLARIMA

Qazanmadım nə var, nə dövlətlə mən,
Qazandım dostları qəlbin oduyla.
Sevdim hər birini candan, ürəkdən,
Aram yox qeybətlə, dedi-qoduyla.

Bəzən tərsini də gətirdim yola,
Heç vaxt demədim ki, nəyi neylədim.
Başı qarşısında kiminsə pula,
Yerinə Tanrıya dua eylədim.

Demirəm öz odum, öz ocağım yox,
Qoy özünə qismət kimin nəyi var.
Mənim dostlarımla umacağım yox,
Şükür ki, süfrəmin duz-çörəyi var.

Gərək bürünəsən həya-arına,
Görəndə onları tox, sevinmişəm.
Bəzən buğda boyda uğurlarına,
Bəlkə özlərindən çox sevinmişəm.

Dostların adına yazdım bu şəri,
Hər biri mənimçün nurlu sabahdı.
Qəlbimdə ayırdı hələnin yeri,
Biri vəzirdisə, biri də şahdı.

Sədat Sultan

Qürbətə yaşanan ömür cəhənnəmin bir parçasıdır!

Muxtargil içərişəhər-də yaşayırdılar. Ailələrinin dolanışığı o qədər də yaxşı olmasa da, ataları Əbülfəz kişi xalça alveri ilə külfətini dolandırmağa çalışırdı. Anası Ağbacı xala Bakı-Moskva qatarında bələdçi işləyirdi. Yol adamı olduğuna görə uşaqların təbiyyəsinə kifayət qədər vaxt ayıra bilmirdi. Tanrı ona iki oğul, iki qız bəxş etmişdir. Oğlanları Muxtar və Familə ali savad verə bilməsə də, qızları Nabat və Gültəkinə Tibb texnikumuna sala bilmirdi. Çətinliklərə baxmayaraq, qəzlar tibb bacısı ixtisasına yiyələnə bildilər. Ancaq oğlanların gətirmədi, qürbətə çörək pulu qazanmağa üz tutmağa məcbur oldular. Çünki Vətən torpağında onlara bir iş tapılmırdı. Bütün hadisələr Ağbacı xalanın oğlu Familin həbsindən sonra baş verdi. Sanki ailəyə bir həbs damğası vurulmuşdu. O günləri yada salan Ağbacı xala oğlu Familə deyirdi: "Ay bala, sənə neçə kərə de-

SƏRÇƏ

hekayə

mişdim ki, o avara-uvalara qoşulma! Gördün, sənə deyirdim ki, bu işin axırı yaxşı qurtarmayaacaq! Bu da axırı!"

Famil bir çox yerlərdə iş üçün müraciət etsə də, xəyri olmamışdır. Eh, kim bilir?... Ehtiyac insanı hansı addımlar atmağa məcbur edir. Bütün bu olanlar da insan hərisliyindən, şeytan əməlinə baş vermişdi. Muxtargilin həyətinə göyərçin damı vardı. Famil və Muxtar onları yedirtməyə, uçurmağa çıxaranda həmişə bir cüt sərçə onlara qoşulardı.

Bu mənzərəni seyr etmək qardaşlar üçün təəccüb və maraq doğurardı. Beləcə günlər ötürdü. Oğlanlar böyüdükcə özləri ilə bərabər dərdləri də böyüyürdü.

Oğurluq üstündə həbs edilən Famil üç il sonra azadlığa buraxıldı. Həbsdən sonra Famil elə bil başqa cür olmuşdu. Saatlarla dinməzdi, oturub elə hey nə barədə düşünməyə daldı. Bir gün anası Ağbacı xalanı mətbəxə çağıraraq dedi:

- Ana, mən çörək pulu qazanmaq üçün Vətənə baş verdi. Sanki ailəyə bir həbs damğası vurulmuşdu. O günləri yada salan Ağbacı xala oğlu Familə deyirdi: "Ay bala, sənə neçə kərə de-

gedəcəyini, orada başına hansı fəlakətlərin gələcəyini düşünəndə, fərqa qopardı: - Getmə, ay oğul! Getmə! - deyən ana özünü oğlunun üstünə atdı. Famil isə soyuq-qanlılıqla anasına: - Axı dolana bilmirik, nə vaxtadək ilan kimi sürünəcəyik? Atam da artıq qocalıb. Bir şey fikirləşməliyik, ya yox?

Naəlac qalan ana axırda oğluna təslim oldu. Qardaşı Muxtarla da söhbətdən sonra Famil artıq getməyə ısrarlı idi. Uzaq Sibirdə çörək pulu qazanmağa can atan Famil artıq bütün yol hazırlıqlarını görmüşdü. Hətta atası Əbülfəz kişini də yola getirə bilmişdi.

Famil yola düşməzdən əvvəl nə vaxtlarsa saxladığı göyərçin damına son dəfə baş çəkməyə qalxdı. Artıq çox gec idi. Göyərçinlər uçub getmişdilər. Sanki öz yiyələrinin qürbətə getdiyindən xəbər tutmuşdular.

Ancaq bir cüt sərçə isə qürbətə yaşamaqdansa, öz Vətənini üstün tutub, həmin taxçanın üstündə oturub, heyran-heyran Familə baxırdı. Sanki baxışları ilə yiyələrinə deyirdilər: - Qürbətə yaşanan ömür cəhənnəmin bir parçasıdır!

MƏMMƏD ARAZ YARADICILIĞINDA ÇAĞLAYAN "ARAZ"

(əvvəli 11-ci səhifədə)

Bəlkə də bu üzdən Məmməd Arazın şeirlərində "Araz mövzusu" çox işləndi. Bu şeirlərini adlarının oxşar və ya ümumi olmasına rəğmən müraciət olunan mövzular təkrar deyildi. Hər şeirdə fərqli tərəflərdən baxılaraq yeni mövzular işlənmişdir. Bir qisim şeirləri də biri-birinin davamı kimi səciyyələndirmək olar.

Məmməd Araz Araz dərini milli bir məsələyə çevirmişdi. O, Araz çayının Məcnunudur. Araz onun şeirlərinin mayasıdır, gövhəridir. Araz şairin həsrət dolu Leylasıdır. Araz şair üçün axıb gedən bir ömürdür. Məmməd Arazın keşməkeşli taleyi və söz dünyasıdır.

M.Araz nəinki klassik şairdir, nəinki bir şair kimi sevilir, həmçinin sadə bir xalq adamı kimi ümumxalq sevgisi qazanmışdır. O sənət kredosuna və yazan qələminə heç bir zaman xəyanət etmədi. Çünki M.Araz vətəninin, millətinin, torpağının vurğudur. Onun qələmindən çıxan heç bir şeirdə, misrasında təkəbbür yoxdur. Şairin öz yaradıcılığında vəsf etdiyi "mən"i və ya M.Arazı milyonların zərrəsinə, dənizlərdə damlaya, dumanda görünməyən qaraltıya, qayaların altında kiçik bir daş parçasına, mamura, bəzənsə qarıda əsən vətən küləyinə və s. bənzətsə də, əslində bunlar M.Arazın özünü ifadə

vasitələri deyildi; bu, Xalq şairinin millətine, vətəninə, torpağına, ulu yurduna verdiyi böyük dəyərin bariz ifadəsi idi. Ona görə xalqın sevilən şairidir ki, o, xalqına və millətinə xas olan milli dəyərləri hər şeydən uca tutub. M.Araz sadəlik, təvəzökarlıq rəmzidir və hər zaman oxucusuna təkəbbürdən yoxsul, sadəliklə zəngin olan yaradıcılıq təqdim edib. Araz çayı Məmməd Arazın bütün yaradıcılığında axır. Bu poeziyada bir çay yatağı kimi uzansa da, çox zaman çoxur, dəli-dəli aşıb-daşır. Onun düşüncəsindəki milli və bəşəri problemlər Araz çayının timsalında ümumiləşdirilərək bədii həllini tapır. Şairin Araz mövzulu silsilə şeirləri gələcəklə keçmiş arasında tarixi körpü yaradır. Azərbaycan torpağını Araz çayı axmadan, ədəbiyyatını isə Məmməd Araz poeziyası olmadan təsəvvür etmək mümkün deyil. Onu bütövlükdə yaradıcılığının əsas qayəsi vətəni sev nidasıdır və işıqlı Azərbaycan gələcəyinin nurlu sabahına çağırışıdır.

Nə qədər ki doğma torpağımızın qoynunda Araz çayı yırğalanır, həzin-həzin, dəli-dəli axır Məmməd Arazın olmaz irsi bir o qədər əbədiyaşar olacaq.

ZÜLFİYYƏ İSMAYIL
AMEA Naxçıvan Bölməsi
filologiya üzrə fəlsəfə
doktoru, dosent

"Xalqımla fəxr edirəm"

"Hər gün gözəl xəbərlər eşidirik. 1 sm torpağımızın belə düşməni işğaldan azad edilməsi bizim üçün bayramdır. Ali Baş Komandan, Cənab Prezident İlham Əliyevin çıxışlarını elə səbrsizliklə gözləyirik ki. Sənab Prezident xalqı necə ruhlandırır. Allah Ali Baş Komandanımızı, Ordumuzu, əsgərlərimizi qorusun.

Çox zaman biz yaşlılar gənclərimizdən narazı qalırdıq, onlarda nələrsə bəyən-mirdik, amma bundan sonra bir də gənclərimizdən şikayətlənməyəm. Bizim necə gözəl cavanlarımız böyüyüb, necə gözəl nəslimiz yetişib. Gənclərimiz necə Vətənpərvərdirlər. Xalqımla fəxr edirəm. Yeni nəsil bizim kimi deyil. Bizim gəncliyimiz yumruq altında keçib. Amma gənclərimiz müstəqil bir ölkədə böyüdülər. Ona görə də indiki gənclər qorxmazdılar. Demirəm ki, biz qorxaq idik, amma sanki nələrdənsə çəkinirdik.

90-cı illəri heç yadıma salmaq istəmirəm, amma istəmə də, istəməsəm də, yadımdan çıxmır. 30 ildir, susub dayanırdıq. Lakin düşməne öz gücümüzü göstərdik və axıra qədər də göstərəcəyik. Şəhidlərimizin qanını yerdə qoymaq olmaz. Allah şəhidlərimizin ruhunu şad eləsin. Bu gün hər kəs bir yumruq şəklində birləşib".

Bu sözləri "Ədalət" qəzetinin açıqlamasında Azərbaycan

Respublikasının Əməkdar artisti Nəsimə xanım Eldarova deyib:

"Bax mən Bakıda doğulub böyümüşəm. Amma Vətən hissi başqadır. Mənim kimi minlərlə insan belə düşünür. Qarabağı heç görməyən gənclər onun həsrətindədirlər. Çünki onlarda Vətənə sevgi

var. Ad çəkməyəcəm, o gün bir nəfər qayıtdı, mənə dedi ki, müharibə pis şeydir, olmasın. Mən isə ona cavab verdim ki, sənin ürəyində Vətən sevgisi yoxdur, ona görə belə deyirsən. Bilirsiniz, Vətən sevgisi o kəslərin ürəyində olur ki, onlar Vətənin pis-yaxşı günlərində onun yanında olurlar.

Ermənilər xəstə millətdir. O cür insan ola bilməz. Onlar heç insan da deyillər.

Düzünü deyim ki, mən ermənilər arasında böyümüşəm, yəni məhləməzdə çoxlu ermənilər yaşayırdı. Nə bilək ki, ermənilərin ürəyində bizə qarşı kin var imiş. 80-90-cı illərdə azərbaycanlıları öz doğma yurd-yuvalarından didər-

gin saldılar. Bunu necə etmək olar? Bizim kiçik yaşlı uşaqlarımıza qarşı necə vəhşiliklər ediblər. Bu gün də çirkin əməllərini vəhşicəsinə davam etdirirlər.

Bir dəfə qaçqın düşmüş yaxın bir rəfiqəm torpağı barəsində söhbət edirdi, həmin söhbəti heç unutmaram. Evin-dən, həyətdən, oradakı günlərindən bəhs etdi. Çox sadə danışdı, amma onun gözlərindəki nisgil hər şeyi ifadə edirdi. Baxmayaraq söhbətin üstündən 20-25 il keçib, mən onun gözdəki həmin ağrı-acını indiyə qədər yadımdan çıxara bilmirəm.

Ermənilər çox həyasızdılar. Axı nə qədər həyasız olmaq olar ki, bizim şəhidlərimizin, ölmüş dinc əhalidən olan kəslərin şəkillərini göstərib deyəsən, bu mənimkidir. Adam nə qədər həyasız olar, nə qədər riyakar olar?!

Bax nələri çatırdı da?! Ölkəmizdə ən yaxşı şeylərə sahib idilər. O dövrdə heç ayırmırdıq ki, onlar ermənidirlər. Karantin vaxtıdır da, insan istər-istəməz nələrsə düşünür. Oturub fikirləşib təhlil etmişəm, Azərbaycan, bəlkə də, dünyada yeganə dövlətdir ki, hər bir kəsi öz doğması kimi qəbul edir. Amma ermənilər yeganə xalqdır ki, yaşadığı, süfrəsindən çörək yediği insanlara qarşı nankorluq edir. Ermənilər kimi bir millət yoxdur. Allah onlara lənət eləsin".

Rövşən Tahir

Karantin qaydalarına əməl etməyən şəxslərə qarşı növbəti reydlər keçirilib

İnfeksiyanın ölkə ərazisində yayılmasının, onun törədə biləcəyi ağır fəsadların qarşısının alınması məqsədilə elan edilən xüsusi karantin rejimi qaydaları çərçivəsində polis əməkdaşları tərəfindən nəzarət-profilaktik tədbirlər müntəzəm olaraq davam etdirilir.

Bu barədə Daxili İşlər Nazirliyinin (DİN) yaydığı məlumatda qeyd olunub. Bildirilib ki, sanitariya-karantin qaydalarına əməl edilməsi xidmətə cəlb olunan əməkdaşlar tərəfindən daim nəzarətdə saxlanılır. Qapalı yerlərdə, ictimai nəqliyyatda, mağazalarda və işə obyektlərində polis əməkdaşları tərəfindən insanlar arasında daim profilaktik söhbətlər aparılaraq onlara sanitariya-epidemioloji normalara əməl etməyin, sosial məsafənin təmin

edilməsinin, eləcə də tibbi maskadan istifadənin zəruriliyi barədə tövsiyələr verilir.

Bu məqsədlə paytaxt ərazisində müntəzəm olaraq həyata keçirilən reydlər zamanı sosial məsafəni gözləməyən, tənəffüs yollarını qoruyan fərdi vasitələrdən istifadə etməyən şəxslər qanunvericiliyə uyğun olaraq, inzibati məsuliyyətə cəlb olunurlar. Tədbirlər zamanı polislər tərəfindən vətəndaşlara karantin qaydalarına əməl edilməsinin zəruriliyi barədə bildirişlər də paylanılıb.

Paytaxt, eləcə də digər rayon və şəhərlərdə karantin qaydalarına əməl olunmasını təmin etmək məqsədi ilə polis əməkdaşları tərəfindən nəzarət bundan sonra da müntəzəm olaraq davam etdiriləcək.

Qeyd edək ki, COVID-19 infeksiyasının ölkə ərazisində yayılmasının, onun törədə biləcəyi fəsadların qarşısının alınması məqsədilə Azərbaycan Respublikasının ərazisində xüsusi karantin rejiminin müddəti 2020-ci il 2 noyabr saat 06:00-dək uzadılıb.

"Ermənilər atamın dirnaqlarını kəlbətinlə çıxarmışdılar"

"O anları xatırlayanda kövrəlirəm. Mən and içməyi sevən insan deyiləm, amma Allaha and olsun, o vaxtlar heç yadımdan çıxmır. Çörək növbəsinə dayanmışam, yurd-yuvamızdan didərgin düşüb İsmayılıda, Zərdabda və başqa ərazilə özümü yer tapa bilməməyimiz, məktəbdə yaşamışımız, hər biri gözümlə önümdə canlanır". "Ədalət" qəzetinin qonağı Respublikanın Əməkdar artisti Sevinc xanım Sarıyevadır.

-Məcburi köçkün düşməyinizə səbəb olmuş o illərdən söhbətimizə başlayaq...

-1988-ci ildən+ ağrı-acının içində olmuşuq. 90-cı illərdə artıq atışma səslərinə öyrəşmişdik. 80-ci illərdə Xan Şuşinski adına muğam məktəbində oxuyurdum. Günortadan sonra dərslərim olurdu. Azərbaycanın müxtəlif bölgələrindən məşinlərdə qeyrətli oğullar biz tərəfdən keçib Xankəndinə döyüşmək üçün gedirdilər. Bax həmin günlər mənəm heç yadımdan çıxmaz. O gündən bu günə kimi onların hamısı kino lenti kimi gözümlə qarşısında canlanır. Gəncliyim o top, tufəngin səsi ilə keçib. Gənclik dövrü insan həyatının ən gözəl illəridir. Amma mən və mənəm kimi məcburi köçkünlər gənclik illəri görmədilər.

-Danışsınız, kövrəlisiniz...
-Mən o anları xatırlayanda kövrəlirəm. Mən and içməyi sevən insan deyiləm, amma Allaha and olsun, o vaxtlar heç yadımdan çıxmır. Çörək növbəsinə dayanmışam, yurd-yuvamızdan didərgin düşüb İsmayılıda, Zərdabda və başqa ərazilə özümü yer tapa bilməməyimiz, məktəbdə yaşamışımız, hər biri gözümlə önümdə canlanır. Məktəbdə yaşamaq bilirsiniz nə deməkdir? Yuxudan gözümlə açarsanız, edəblərin şəkillərini görürsən. Məktəbin Ədəbiyyat otağında qalırdıq. Bunların hamısı mənəm üçün çox ağırdır. Xatirələr mənə pis təsir edir. Bilirsiniz, o müharibəni yaşamışdıq. 1941-45-ci illərin müharibəsi, bəlkə də, bu qədər ağır olmayıb. Biz həmin müharibədən daha müsibətini yaşadığımızı.

-"Vaxtı gəldi" verilişində qonaq olarkən söylədiyiniz ki, "qaçqın" ifadəsini üzərimə götürməyi heç sevməmişəm...

-Heç, heç sevməmişəm. Deyəndə ki, qaçqınsan, cavab verirəm ki, qaçqın yox, məcburi köçkünəm. Mən özüm qaçmamışam axı. Məni evimdən-çiyimdən məcburi qovalayıblar. Kim isti ocağından çıxar, torpağını tərk edər?

Adi bir nümunə deyim, harasa qonaq gedirsən, deyirsən ki, evimdən yaxşısı yoxdur, elə qayıdıb evimə gəlim. Amma biz qayıtmaq istəmişik, qayıda bilməmişik. Bu 30 ildə görün ki, biz nələrdən çəkmişik?! Çox çətinidir bizim üçün. Ötən illər ərzində bir ümid də var idi ki, qayıdacağıq. Hər gün bu ümidlə yaşamışıq. Hər efiyə, hər səhnəyə çıxanda "Qarabağ" mövzusunda danışmışam.

"Atama ağır işgəncələr vermişdilər"

-Ağdamı tərk etdiyiniz günü necə xatırlayırsınız?

-Həmin gün atışma gedirdi. Evmizə yığılmışdıq. Mənə dedilər ki, yuxarı tərəfi alıblar, indi də Gülablı uğrunda müharibə gedir, sonra xəbər gəldi ki, ermənilər Gülablıni və bir neçə ərazilərimizi də aldı. O gün anam xəmir yoğurmuşdu. Yuxarı kəndlərdən də insanlar gəlmişdi bizə ki, bizim tərəfi ermənilər işğal etməz. Həmin gün sobada (biz tərəfdə peç deyirlər) çörəyimiz qaldı, ocaq üstündə yeməyimiz qaldı. Günorta yeməyinə hazırlaşırıd ki, həyətimizə top düşdü. İnanırsınız, mən o anı xatırlayıram ki, bala ananı, ana da öz anasını yaddan çıxardı. Təsəvvür edin, bir ana oğlunu axtarırdı, oğlu da öz oğlunu. Deyir:

"Mən yanırım balama, Balam yanır balasına".

Düşünün, görün, balanın ananı yaddan çıxarması nə deməkdir? O anda insan heç nə hiss etmir. Top, tufəng, güllə səsinəndən adam vahimələnir. Qaçırsan ki, darvazadan çıxarsan, bir də görürdün ki, ora da top düşdü. O vaxt atam dedi ki, mən rayondan çıxmıram. Biz bir az ara sakitləşəndən sonra yığılıb evimizi tərk etdik. Bir də xəbər gəl-

di ki, atamızı ermənilər əsir götürüb. O anda nələrdən hiss etdim, İlahi. 1 ay sonra atam erməni əsirliyindən xilas oldu. Atam əsir düşdüyü vaxt çox pis rəftara məruz qalıb.

-Nə kimi?

-Atama ağır işgəncələr vermişdilər. Bədəninə iynə ilə dizel yanacağına qəddər vurulmuşdu. Ermənilər atamın dişlərini, dirnaqlarını kəlbətinlə çəkib çıxarmışdılar. Ermənilər çox hiyləgər millətdir. Atama deyiblər ki, oğlununu adını söylə, biz səni onunla danışdıraq. Atam da uzaqgörən adam idi, söyləyib ki, mənəm heç kimim yoxdur. Deyir, mən ermənilərin hiyləsini bildim ki, oğlum, yaxud kimsə gəlsə onu da tutacaqlar, ona görə cavab verdim ki, kim-sətsizəm (ağlayır).

"Ağdama sürünə-sürünə gedəcəm"

-Bu kövrək notlardan çıxacaq. Bir az da muğamdan danışaq. Muğama olan sevginin Qarabağlı olmağımızla bir bağlılığı varmı?

-Əlbəttə, bütün Qarabağlılarda olduğu kimi bu mənədə də belədir. Uşaqlıqdan həddən artıq həvəsim var idi muğama. Biz o vaxt bu obadan o obaya tez-tez gedib gəlmişik. İnanırsınız, hardansa harasa gedəndə muğam oxuyaraq gedirdim. Oxumaqdan çəkinmədim. Harada gəldi, oxuyurdum. Muğama çox həvəsim vardı. Elə o həvəs də mənə bu sənətə gətirib çıxardı. Əvvəlcə "Qarabağ bülbülləri"ndə oxudum. Daha sonra Xan Şuşinski adına muğam məktəbində təhsil aldım. Ailəlikcə musiqiyə meyilli insanlarıq. Dayılarımın, anamın çox gözəl səsi var.

-Mən sizə arzulayıram ki, doğma Ağdamımıza geri qayıdasınız. Əminəm ki, tezliklə bizim rəşadətli Ordumuz Ağdamı da düşmən tapdağından azad edəcək...

-Sizə səmimi deyim, son dövrlərdə qaçqınlara, məcburi köçkünlərə evlər paylananda özlüyümdə düşünürdüm ki, çətin qayıdacaq. Açıq ümidimi üzümüşdüm. Amma bir anda Ali Baş Komandanımız, qüdrətli Ordumuz bizi sevindirdi. Elə bilirəm ki, artıq Ağdamda yam. Ağdama sürünə-sürünə gedəcəm, o torpaqda diz çökəcəm və demişəm, Möhtərəm Prezidentin qəbuluna yazılıb, yanına gedib onun əllərindən öpəcəm. Bu gün bizim əsgərlərimiz, Ordumuzla yanaşı mətbuat işçilərimiz də çox əziyyət çəkirlər. Allah hər bir kəsi, xalqımızı qorusun.

Rövşən Tahir

Azərbaycanlı şahmatçı Şəhriyar Məmmədov Zəngilanın Genlik

"Xoşbəxtliyimi ifadə edəcək söz yoxdur"

kəndinin işğaldan azad olunması ilə bağlı fikirlərini bölüşüb.

Təcrübəli grossmeyster sosial şəbəkə hesabında bunları qeyd edib:

"Genlik kəndi geri alındı! Atamın, babamın və ulu babalarımın kəndi... Mənəm doğma və həsrətini çəkdiyim keçmişim artıq bu günüm və gələcəyimdür. Xoşbəxtliyimi ifadə edəcək

söz yoxdur. İnanıram ki, 2020-ci ildə hər bir vətən həsrəti çəkən azərbaycanlı öz torpağına qayıdacaq.

Yaşasın Azərbaycan əsgəri! Yaşasın millətimiz və tarix yazan hökumətimiz!

P.S. Kim Genlik kəndində gənclik edib mənəmlə şahmat oynamaq istəyirsə, indidən yazsın".

TƏBRİK

Əzizim Əbdül!

Sənin bu ilki ad gününün, doqquz yaşının tamam olması şanlı Milli Ordumuzun möhtəşəm qələbələr qazanması, doğma torpaqlarımızın məkrli düşmən əsarətindən azad olunması ilə bir vaxta düşməsi bizi daha çox qürurlandırır, fəxrəndir.

Sənə ilk növbədə Azərbaycan əsgərinə xas olan igidlik, cəsurluq, fədakarlıq, Ana Vətənə sönməz, yenilməz sevgilər arzu edirəm.

Marş irəli Azərbaycan əsgəri!

Sənə böyük xoşbəxtliklər arzulayan baban Nizami Rəhmanlı

Gülzar Qurbanova: Ağdam anamın göz yaşlarıdır...

Bu haqqda heç vaxt nə yazmışam, nə də danışmışam...Anamın atası Ağdamdandır-babam Yusif.

Anam Ağdam şəhərində

doğulub. Anamın çox kədərli hekayəsi var...

Ağdam anamın göz yaşlarıdır...

Ağdam və Şuşanın işğaldan azad olduğu xəbərini eşidəndə anama necə deyəcəyimi bilmirəm...

Bir igidin ömrü qədər gözləmişik bu anları...Hadisələr elə sürətlə baş verir ki, fikirləşəndə Ağdamda dalğalanacaq dünyanın ən gözəl bayrağı nə edəcəyimi bilmirəm...

Elə bilirəm hər şey yuxudur, ayılanda nə baş verəcək Allah bilir. İNŞALLAH, həyəcanım xoş sonluqla bitər.

Əsgərə məktub

Salam, əziz, cəsur Azərbaycan əsgəri!

Mən hələ təzə məktəbə gedirəm. Bakıdakı 193 sayılı orta məktəbin hazırlıq sinifində oxuyuram. Bu gün yaxşı yazıb, oxuya bilməsəm də, hərfləri, rəqəmləri tanıyıram.

Hər səhər yuxudan oyanan kimi "Azərbaycan əsgəri" şeirini əzbər söyləyirəm. Onun mahnısını da çox sevirəm.

Canım, gözümlə Azərbaycan əsgəri, necə gündür ki, televiziya "Xəbərlər"ə baxıram. Şanlı ordumuzun qələbələrini, qəhrəman əsgərlərimizin igidlikləri mənə çox sevindirir.

Mənəm əziz dostum, Azərbaycan əsgəri, arzum budur ki, quldur, vəhşi erməniləri torpaqlarımızdan tamam qovasınız.

Müqəddəs bayrağımız doğma Şuşada dalğalan-sın. Axı mənəm bir babam Şuşalıdır. Mən də söz verirəm ki, hər zaman yaxşı oxuyacağam, Vətənə layiq oğul olacağam.

İndi isə tez-tez, sevə-sevə təkrar etdiyim bu sözləri sizə də deyirəm:

Qarabağ Bizimidir!

Qarabağ Azərbaycandır!

Marş irəli, Azərbaycan əsgəri!

Sizi çox sevən, sizdən böyük-böyük qələbələr gözləyən Əlizadə Hüseyn Tural oğlu Öpürəm hamınızı

Təsisçi və baş məsləhətçi:
Aqil ABBAS

Baş redaktor:
İradə TUNCAV

Qəzet "Ədalət" qəzetinin bilgisayar mərkəzində yığılıb səhifələnmə və "Son dakika" MMC Neşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilmişdir.

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

KAPİTAL Bankın 1 sayılı Nəsimi rayon filialı.
kod: 200112 h/h
Müxbir hesab: 0137010001994
S.W.I.F.T. Bik: AIBAZ 2xhesab N:
3807001941100451111 VOEN: 1300456161
İndeks:0107 Qeydiyyat nömrəsi 100

Ünvan: Bakı AZ-1073 Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə, "AZƏRBAYCAN" neşriyyatı, 6-cı mərtəbə.
Telefon: 538-05-50, 538-51-31, 534-55-98 Faks: 539-80-26

adaletqezeti@rambler.ru
adaletqezeti@mail.ru, adaletqezeti@box.az

Tiraj: 2000
Sifariş: 25

Çapa imzalanmışdır:
23.10.2020

